HERRLJUNGA KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2016-05-23

Plats och tid	Herrljunga kommun, Kommunhuset, kl.08.30–14.05 Ajournering kl. 09.40–10.00, 10.10-10.20, 12.00-13.00
Beslutande	Johnny Carlsson (C), ordförande Fredrik Svensson (KD), tjg. ers. för Christina Abrahamsson (M) Andreas Molin (C) §§ 94-106, 108-121 Gunnar Andersson (M) Elin Hegg (MP) Ronnie Rexwall (KV) Christina Glad (KV) § 107 Elin Alavik (L) §§ 94-106, 108-121 Anette Rundström (S) Björn Wilhelmsson (S) Kari Hellstadius (S) Lars-Erik Ahlgren (SD)
Övriga deltagare	**Personal** Niels Bredberg, kommunchef Linda Rudevall, ekonomichef Marita Johansson, budget- och skuldrådgivare, § 94 Johanna Renko, utvecklare, § 95 Anders Eliasson, controller §§ 97, 100-106 Katarina Frändberg, planarkitekt § 117 **Ej tjänstgörande ersättare** Jan-Olof Brorsson (L)
Utses att justera	Kari Hellstadius (S)
Justeringens plats och tid	Kommunhuset, Herrljunga, 2016-06-30 kl. 08.00
Underskrifter	Sekreterare: Marie Nordqvist Ordförande: Johnny Carlsson (C) Justerande: Kari Hellstadius (S)
Paragrafer	§§ 94-98, 100-121

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunstyrelsen		
Sammanträdesdatum	2016-05-23		
Datum för anslags uppsättande	2016-05-30	Datum för anslags nedtagande	2016-06-21
Förvaringsplats för protokoll	Kommunkontoret, Herrljunga kommun		
Underskrift			

HERRLJUNGA KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2016-05-23

Plats och tid	Herrljunga kommun, Kommunhuset, kl. 08.30-14.05 Ajournering kl. 09.40–10.00, 10.10-10.20, 12.00-13.00
Beslutande	Johnny Carlsson (C), ordförande Fredrik Svensson (KD), tjg. ers. för Christina Abrahamsson (M), vice ordförande Andreas Molin (C) Gunnar Andersson (M) Elin Hegg (MP) Ronnie Rexwall (KV) Elin Alavik (L) Anette Rundström (S) Björn Wilhelmsson (S) Kari Hellstadius (S) Lars-Erik Ahlgren (SD)
Övriga deltagare	**Personal** Janna Petersson, § 99
Utses att justera	Kari Hellstadius (S)
Justeringens plats och tid	Kommunhuset, Herrljunga, direktjustering
Underskrifter	Paragrafer § 99

Sekreterare
Marie Nordqvist

Ordförande
Johnny Carlsson (C)

Justerande
Kari Hellstadius (S)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2016-05-23
Datum för anslags uppsättande	2016-05-23
Datum för anslags nedtagande	2016-06-14
Förvaringsplats för protokoll	Kommunkontoret, Herrljunga kommun
Underskrift	

Innehållsförteckning

KS § 94 Information om arbetet med skuldsanering 3
KS § 95 Uppföljning masterclass i medborgardialog 4
KS § 96 Information om sommaraktiviteter 5
Ks § 97 Förstärkt månadsrapport 6
KS § 98 Budget 2017 och verksamhetsplan 2018-2019 för Herrljunga kommun 7
KS § 99 Översiktsplan Herrljunga kommun, förslag till beslut om samråd 9
KS § 100 Revidering av finanspolicy i Herrljunga kommunkoncern 10
KS § 101 Ansökan om utökad borgensram Stiftelsen Herrljunga Industri-lokaler samt tillstånd att uppföra kontorsbyggnad 12
KS § 102 Ansökan om utökad borgensram Stiftelsen Herrljunga Industri-lokaler samt tillstånd att uppföra produktionslokal 13
KS § 103 Begäran att få använda överskott från 2015 bygg- och miljönämnden 14
KS § 104 Framställan om att få använda överskott från 2015 socialnämnden 15
KS § 105 Äskande om medel för utökad förskoleverksamhet i Innerby förskoleområde från bildningsnämnden 16
KS § 106 Fullmakter och rätt att utkvittera medel från Alingsås Sparbank 17
KS § 107 Ansökan om kommunal borgen fiberföreningen Mollaryd, Molla, Vesene 19
KS § 108 Godkännande av revisionsberättelse och årsredovisning för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2015 20
KS § 109 Budget och verksamhetsplan 2016 för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 21
KS § 110 Lekmannarevisorernas roll och ansvar kopplat till arvodesreglemente för Herrljunga kommun 22
KS § 111 Förslag avseende bemyndigande om äldreomsorg på entreprenad 24
KS § 112 Inrättande av arbetsutskott för socialnämnden 26
KS § 113 Svar på motion avseende långsiktig utveckling av äldreomsorgen i kommunen 27
KS § 114 Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2016-03-31 29
KS § 115 Handlingsplan för att motverka våldsbejakande extremism 30
KS § 116 Evakueringsboende för nyanlända i Herrljunga kommun 32
KS § 117 Begäran om planändring Ekudden (del av Sämsholm 2:1 mfl) 33
KS § 118 Ansökan om driftsbidrag för Herrljunga Tennisklubb 2016 34
KS § 119 FoU Sjuhärad Välfärds verksamhetsprogram och avtal 2016-2019 35
KS § 120 Överenskommelse om samverkan mellan Herrljunga kommun och Polis 36
KS § 121 Meddelanden 37

KS § 94 DNR KS 165/2016 883

Information om arbetet med skuldsanering

Sammanfattning

Marita Johansson informerar om Herrljunga kommuns budget- och skuldrådgivningsarbete samt de förändringar i skuldsaneringslagen som träder ikraft november 2016.

Informationen läggs till handlingarna.

KS § 95 DNR KS 229/2015 101

Uppföljning masterclass i medborgardialog

Sammanfattning

Johanna Renko, utvecklare medborgardialog informerar om nuläget i projektet Masterclass Medborgardialog. En arbetsgrupp har skapats för att arbeta fram "principer", var, när, hur medborgardialog ska ske. Planen är att riktlinjerna ska vara färdigställda i slutet på 2016. Ett par områden har också valts ut för att pröva på medborgardialog under våren.

Informationen läggs till handlingarna.

KS § 96

Information om sommaraktiviteter

Sammanfattning

Marie Nordqvist informerar om pågående arbete med att planera aktiviteter för ungdomar som bildningsförvaltning, socialförvaltning och föreningsutvecklare håller på att färdigställa inför sommaren.

Informationen läggs till handlingarna.

KS § 97 DNR KS 78/2016 942

Förstärkt månadsrapport

Sammanfattning

Prognosen visar ett resultat på 6 235 tkr vilket jämfört med budgeten är en negativ avvikelse med 4 706 tkr. Jämfört med skatteintäkter och generella statsbidrag uppgår prognostiserat resultat till 1,2 %. Åtgärdsplaner kommer att presenteras från både nämnder och ledningsgruppen för att styra ekonomin i balans.
Det extra statsbidraget ligger i dagsläget utanför resultaträkningen. Om inte beslut fattas motsvarande 5 200 tkr kommer resultatet påverkas positivt.
Kommunens negativa avvikelse härleds till nämndernas verksamhet, skatteintäkter, finansiella intäkter och generella statsbidrag.

Informationen läggs till handlingarna.

KS § 98 DNR KS 166/2016 942

Budget 2017 och verksamhetsplan 2018-2019 för Herrljunga kommun

Sammanfattning

Kommunen ska årligen upprätta och fastställa budget och verksamhetsplan för kommande tre år. Där tydliggörs mål för ekonomin och för verksamheterna.
Årets budgetprocess startade med en budgetdag där tjänstemännen lämnade över budgetförutsättningar till politiken och fackförbunden. Budgetförutsättningarna innehöll bland annat resultaträkning, balansräkning, resursfördelningsmodell, investeringsbudget, verksamhetsförändringar och investeringsbeskrivningar.
I april anordnades ett budgetmöte med information om regeringens vårproposition.
Budgetmodellen uppdaterades under april månad utifrån SKL:s cirkulär 16:15 (budgetförutsättningar 2016 – 2019) samt ny befolkningsprognos från SCB.
Uppdateringen skickades ut i början av maj till politiker i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt fackliga representanter.
Budgetunderlagen bygger på samma skattesats 2016 som för 2015; 21,94.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterat 2016-05-11
Inriktningsmål
Beräkningar resultaträkning, balansräkning och investeringar
Beräkningar resursfördelningsmodell
Tidigare utlämnat material (budgetförutsättningar, verksamhetsförändringar och investeringsbeskrivningar)

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Inriktningsmål och prioriterade mål fastställs.
2. Resultaträkning fastställs.
3. Balansräkning fastställs.
4. Kommunbidraget fastställs.
5. Investeringsbudget fastställs.
6. Skattesatsen fastställs.
7. Nämnder och styrelse uppdras att fördela beslutat kommunbidrag samt arbeta fram verksamhetsmål med verksamhetsplan.

Ajournering.

Anette Rundström (S) presenterar oppositionens budgetförslag och bifaller densamma.

Elin Hegg (M), Björn Wilhelmsson (S), Kari Hellstadius (S) och Elin Alavik (S) bifaller oppositionens budgetförslag.

Fortsättning KS § 98

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller förvaltningens förslag.

Omröstning.

Ordföranden ställer följande förslagsordning:
Ja – i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.
Nej – i enlighet med oppositionens budgetförslag.

Med 6 ja-röster mot 5 nej-röster beslutar kommunstyrelsen i enlighet med förvaltningens förslag till beslut (röstningsbilaga 1, KS § 98/2016-05-23).

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa budget och verksamhetsplan för 2017-2019 (bilaga 1, KS § 98/2016-05-23).
2. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att uppdra till nämnder och styrelse att fördela beslutat kommunbidrag samt att arbeta fram verksamhetsmål med verksamhetsplan.

Reservation

Socialdemokraterna, liberalerna och miljöpartiet reserverar sig till förmån för eget förslag.

Röstningsbilaga 1, KS § 98/2016-05-23	Tjänstgörande	§ 98/2016, förvaltningens förslag mot oppositionens budgetförslag		
		JA	NEJ	Avstår
Johnny Carlsson (C), ordf.	X	X		
Christina Abrahamsson (M), vice ordf.				
Andreas Molin (C)	X	X		
Gunnar Andersson (M)	X	X		
Ronnie Rexvall (KV)	X	X		
Elin Alavik (L)	X		X	
Elin Hegg (MP)	X		X	
Anette Rundström (S)	X		X	
Björn Wilhelmsson (S)	X		X	
Kari Hellstadius (S)	X		X	
Lars-Erik Ahlgren (SD)	X	X		
Leif Marstorp (C)				
Marita Andersson (C)				
Fredrik Svensson (KD)	X	X		
Christina Glad (KV)				
Finn Svensson (L)				
Göran Elfving (M)				
Marie Frost (S)				
Kerstin Johansson (S)				
Lise-Lotte Hellstadius (S)				
Kurt Hallberg (S)				
Tony Niva (SD)				
Summa		**6**	**5**	**0**

KS § 99 DNR KS 115/2015 312

Översiktsplan Herrljunga kommun, förslag till beslut om samråd

Sammanfattning
Kommunstyrelsens förvaltning har tagit fram ett förslag till ny översiktsplan för Herrljunga kommun, vilket enligt Plan- och bygglagen ska samrådas med bland annat länsstyrelsen, berörda kommuner, regionplaneorgan och andra myndigheter samt kommunens medlemmar och andra enskilda som har intresse av förslaget. Samrådstiden behöver vara minst två månader och samrådsmöten med medborgare är viktigt för förankringen och demokratin.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-09
Herrljunga kommuns översiktsplan Samrådshandling,
(bilaga 1, KS § 99/2016-05-23)
Herrljunga kommuns översiktsplan Samrådshandling Bilaga MKB
(bilaga 1, KS § 99/2016-05-23)
Herrljunga kommuns översiktsplan Samrådshandling Bilaga underlag kartor
(bilaga 2, KS § 99/2016-05-23)

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen beslutar att förvaltningens förslag till översiktsplan ska gå ut på samråd mellan den 31 maj och den 15 september 2016 samt att sammanträdesprotokollet justeras omedelbart då tidsplanen kräver det.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut
1. Förslag till översiktsplan ska gå ut på samråd mellan den 31 maj och den 15 september 2016 (bilaga 1 och 2, KS § 99/2016-05-23).
2. Ärendet justeras omedelbart.

Expedieras till: Planeringssekreterare
För kännedom till:

KS § 100 DNR KS 182/2016 942

Revidering av finanspolicy i Herrljunga kommunkoncern

Sammanfattning
Kommunfullmäktige antog 2013-12-10, § 179, en finanspolicy för Herrljunga Kommunkoncern. De förändringar som föreslås syftar i första hand till att begränsa riskerna samt anpassa mötesfrekvensen för Finansrådet till vad som efterfrågas. Föreslagna förändringar är markerade i finanspolicy Herrljunga Kommunkoncern.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-11
Finanspolicy Herrljunga Kommunkoncern (Bilaga 1, KS § 100/2016-05-23)

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner reviderad finanspolicy Herrljunga Kommunkoncern (Bilaga 1, KS § 100/2016-05-23).

Elin Alavik (L) föreslår att *"Om lån behöver tas upp för enstaka investeringsprojekt beslutas detta av Kommunfullmäktige i samband med budgetbeslut i november."* ändras till *"Om lån behöver tas upp för enstaka investeringsprojekt beslutas detta av Kommunfullmäktige."* i avsnitt 2.

Elin Hegg (MP) föreslår att *"Vid placeringar av likvida medel skall kommunen sträva efter att endast placera medel i företag som"* ändras till *"Vid placeringar av likvida medel skall kommunen endast placera medel i företag som"* i avsnitt 10.

Ronnie Rexwall (KV) föreslår att *"Inte omsätter pengar från vapen, alkohol eller pornografi."* ändras till *"Inte omsätter pengar från vapen, droger, tobak eller pornografi."* i avsnitt 10.

Anette Rundström (S) och Björn Wilhelmsson (S) bifaller Elin Alaviks (L) förslag och Elin Heggs (MP) förslag.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Elin Alaviks (L) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Elin Heggs (MP) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Ronnie Rexwalls (KV) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Fortsättning KS § 100

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner reviderad finanspolicy Herrljunga Kommunkoncern (Bilaga 1, KS § 100/2016-05-23) med följande ändringar:
   - *"Om lån behöver tas upp för enstaka investeringsprojekt beslutas detta av Kommunfullmäktige i samband med budgetbeslut i november."* ändras till *"Om lån behöver tas upp för enstaka investeringsprojekt beslutas detta av Kommunfullmäktige."* i avsnitt 2.
   - *"Vid placeringar av likvida medel skall kommunen sträva efter att endast placera medel i företag som"* ändras till *"Vid placeringar av likvida medel skall kommunen endast placera medel i företag som"* i avsnitt 10.
   - *"Inte omsätter pengar från vapen, alkohol eller pornografi."* ändras till *"Inte omsätter pengar från vapen, droger, tobak eller pornografi."* i avsnitt 10.

KS § 101 DNR KS 169/2016 306

Ansökan om utökad borgensram Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler samt tillstånd att uppföra kontorsbyggnad

Sammanfattning
Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler har till fullmäktige inkommit med ansökan om utökad borgensram med 17 000 000 kronor för att kunna uppföra en ny kontorsbyggnad åt Strängbetong.
Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler ansöker vidare om tillstånd att uppföra byggnaden enligt nedan beskrivning.
I stadgarna för Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler står angivet att "Stiftelsen får ej utan kommunfullmäktiges medgivande igångsätta bygg- och anläggningsprojekt som överstiger en kostnad på 2 miljoner kronor".
Efter beslut om medgivande ska Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler ansöka om nödvändiga tillstånd för uppförandet av byggnaden.
Byggnaden avser en ny kontorsbyggnad åt Strängbetong. Stiftelsen kommer att köpa en tomt av Strängbetong där fastigheten byggs. Fastigheten blir i två plan om ca 470 m2 vardera, totalt ca 940 m2. Den totala kostnaden är beräknad till ca 17 000 000 kronor. Strängbetong kommer att hyrköpa fastigheten. Hyresavtalet kommer att löpa under 25 år.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-11
Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers ansökan om utökad borgensram samt tillståndsansökan inkommen 2016-04-29

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige
1. Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler beviljas utökad borgensram med 17 000 000 kronor till totalt 161 000 000 kronor.
2. Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers tillståndsansökan för att igångsätta bygg- och anläggningsprojektet om att uppföra en kontorsbyggnad beviljas.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
1. Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler beviljas utökad borgensram med 17 000 000 kronor till totalt 161 000 000 kronor.
2. Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers tillståndsansökan för att igångsätta bygg- och anläggningsprojektet om att uppföra en kontorsbyggnad beviljas.

KS § 102 DNR KS 190/2016 306

Ansökan om utökad borgensram Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler samt tillstånd att uppföra produktionslokal

Sammanfattning

Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler har till fullmäktige inkommit med ansökan om utökad borgensram med 9 000 000 kronor för att kunna uppföra en ny produktionslokal åt Kryddhuset i Ljung.
Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler ansöker vidare om tillstånd att uppföra byggnaden enligt nedan beskrivning.
I stadgarna för Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler står angivet att "Stiftelsen får ej utan kommunfullmäktiges medgivande igångsätta bygg- och anläggningsprojekt som överstiger en kostnad på 2 miljoner kronor".
Efter beslut om medgivande ska Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler ansöka om nödvändiga tillstånd för uppförandet av byggnaden.
Byggnaden innebär en utbyggnad av egen fastighet som idag hyrs av Kryddhuset i Ljung. Utbyggnaden avser en produktionslokal om ca 600 m2 med kontor, bergvärme och viss ventilation. Den beräknade kostnaden uppgår till ca 9 000 000 kronor. Hyresavtalet löper på 25 år.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-11
Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers ansökan om utökad borgensram samt tillståndsansökan inkommen 2016-04-29

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige

1. Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler beviljas utökad borgensram med 9 000 000 kronor till totalt 170 000 000 kronor.
2. Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers tillståndsansökan för att igångsätta bygg- och anläggningsprojektet om att uppföra en produktionslokal beviljas.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler beviljas utökad borgensram med 9 000 000 kronor till totalt 170 000 000 kronor.
2. Stiftelsen Herrljunga Industrilokalers tillståndsansökan för att igångsätta bygg- och anläggningsprojektet om att uppföra en produktionslokal beviljas.

KS § 103 DNR KS 168/2016 942

Begäran att få använda överskott från 2015 bygg- och miljönämnden

Sammanfattning

Bygg- och miljönämnden har lämnat in en begäran om att få använda tidigare års överskott. Begäran är på 87 520 kr och ska användas till att betala en faktura som inte bokades upp vid årsbokslutet.

Verksamhets- och ekonomistyrprinciper anger på sida 7 några punkter som behöver uppfyllas för att en nämnd ska få använda tidigare års överskott. En av punkterna är att ''en bedömning skall göras av möjligheten till att disponera ett överskott utifrån gällande finansiella mål''.

Resultatmålet är det finansiella mål som påverkas vid beslut om över- och underskottshanteringen. Resultatmålet uttrycker att det årliga resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Vid de första ekonomiska prognoserna har resultatet uppgått till cirka 0,5 %.

Eftersom resultat prognosen ligger långt under det finansiella resultatmålet ses ingen möjlighet att bevilja begäran om att använda tidigare års överskott.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterat 2016-05-10
Bygg- och miljönämnden § 22/2016-04-27

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen avslår bygg- och miljönämndens begäran.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Bygg- och miljönämndens begäran avslås.

KS § 104 DNR KS 172/2016 942

Framställan om att få använda överskott från 2015 socialnämnden

Sammanfattning

Socialnämnden har lämnat in en framställan om att få använda tidigare års överskott. Begäran är på 105 tkr och ska användas till habilitetsersättning för personer på daglig verksamhet.
Verksamhets- och ekonomistyrprinciper anger på sida 7 några punkter som behöver uppfyllas för att en nämnd ska få använda tidigare års överskott. En av punkterna är att ''en bedömning skall göras av möjligheten till att disponera ett överskott utifrån gällande finansiella mål''.
Resultatmålet är det finansiella mål som påverkas vid beslut om över- och underskottshanteringen. Resultatmålet uttrycker att det årliga resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Vid de första ekonomiska prognoserna har resultatet uppgått till cirka 0,5 %.
Eftersom resultat prognosen ligger långt under det finansiella resultatmålet ses ingen möjlighet att bevilja begäran om att använda tidigare års överskott.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-10
Socialnämnden § 70/2016-05-03

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen avslår socialnämndens framställan.

Elin Hegg (MP) föreslår att kommunstyrelsen beviljar socialnämndens framställan.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller förvaltningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Socialnämndens framställan avslås.

KS § 105 DNR KS 159/2016 106

Äskande om medel för utökad förskoleverksamhet i Innerby förskoleområde från bildningsnämnden

Sammanfattning

Bildningsnämnden beslutade den 4 april 2016, §56, att utöka förskoleverksamheten i Herrljunga tätort med ytterligare en avdelning. Utökningen sker genom att hyresavtalet med Equmeniakyrkan förlängs fram till halvårsskiftet 2017. I samband med beslutet av utökningen så äskade bildningsnämnden tillskott på 850 tkr för att finansiera utökningen.

Vid bildningsnämndens möte den 9 maj presenterades en justerad barn- elevantals prognos i tertial rapporten. Den nya volymprognosen visar en förväntad minskning på förskolan och grundskolan medan volymerna förväntas öka på fritidshem och gymnasieskola. Totalt sett förväntas 8 fler barn/elever i bildningsnämndens ansvarsområde jämfört med budgettilldelningen i demografimodellen. Eftersom demografimodellen fördelar en större summa för barn i förskolan jämfört med fritidshem så leder den förväntade volymökningen ändå till att bildningsnämnden har fått för stor kompensation i demografimodellen. Totalt sett rör det sig om cirka 900 tkr (888tkr). Bildningsnämndens driftprognos har en positiv avvikelse på 950 tkr vid tertial 1.

I verksamhets- och ekonomistyrprinciper står det på sida 6 att ''volymförändringar ska hanteras inom resursfördelningsmodellen och är inte skäl för tilläggsanslag''.

Vid beräkning av nämndernas över- och underskott står det på sida 7 att ''vid beräkning av över- respektive underskott skall avstämning göras av beräknade demografiska förändringar och beräknade verksamhetsvolymförändringar mot verkliga förändringar.

Vid årets bokslut kommer demografimodellens budgettilldelning att stämmas av mot den verkliga förändringen. Om bildningsnämndens senaste volymprognos håller i sig innebär det att cirka 900 tkr kommer att avräknas från bildningsnämndens resultat.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-10
Bildningsnämnden § 56/2016-04-04

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen avslår bildningsnämndens äskande om 850 tkr.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Bildningsnämndens äskande om 850 tkr avslås.

KS § 106 DNR KS 167/2016 940

Fullmakter och rätt att utkvittera medel från Alingsås Sparbank

Sammanfattning
För att verksamheten ska fungera effektivt delegerar kommunstyrelsen rätten att underteckna låne- och borgenshandlingar samt utkvittera bankmedel och post, komplettering av beslut.
Tidigare beslut, KS § 282/2013-12-16 och KS § 56/2014-03-10 behöver förändras avseende utkvittering av bankmedel, samt uttag från kommunens bankgirokonto beroende på personalförändringar inom ekonomiavdelningen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-04-07
Kommunstyrelsen § 282/2013-12-16
Kommunstyrelsen § 56/2014-03-10

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen godkänner att utkvittering av bankmedel samt uttag från kommunens bankkonto och bankgirokonto får verkställas av två av följande tjänstemän i förening (två personer skall underteckna vid varje tillfälle):
   Ekonomichef Anders Stoltz t om 2016-06-17
   Ekonomichef Linda Rudevall from 2016-06-01
   Redovisningsansvarig Elin Ståhl-Tingbratt
   Redovisningsansvarig Göte Olsson t om 2016-10-30
   Ekonomiassistent Inga Johansson t om 2016-07-31
   Ekonomiassistent Anne-Charlotte Lundh from 2016-05-23
   Ekonomiassistent Ingela Larsson
   Ekonomiassistent Karin Fredriksson
   Controller Jenny Andersson

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Fortsättning KS § 106

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner att utkvittering av bankmedel samt uttag från kommunens bankkonto och bankgirokonto får verkställas av två av följande tjänstemän i förening (två personer skall underteckna vid varje tillfälle):
   Ekonomichef Anders Stoltz t om 2016-06-17
   Ekonomichef Linda Rudevall from 2016-06-01
   Redovisningsansvarig Elin Ståhl-Tingbratt
   Redovisningsansvarig Göte Olsson t om 2016-10-30
   Ekonomiassistent Inga Johansson t om 2016-07-31
   Ekonomiassistent Anne-Charlotte Lundh from 2016-05-23
   Ekonomiassistent Ingela Larsson
   Ekonomiassistent Karin Fredriksson
   Controller Jenny Andersson

Expedieras till: Ekonomiavdelningen

KS § 107 DNR KS 163/2016 963

Ansökan om kommunal borgen fiberföreningen Mollaryd, Molla, Vesene

Sammanfattning
Mollaryd, Molla och Vesene Ekonomisk förening har 2016-04-16 kommit in med en ansökan om kommunal borgen för ett lån på 3 022 000 kr. Föreningen har 205 medlemmar och 245 fastigheter inom sitt område per 2016-01-31 som vill ansluta sig till föreningens fibernät. Anslutningsgraden till föreningen är ca 70 %.

Beslutsunderlag
Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2016-05-04
Ansökan om borgensförbindelse från fiberföreningen Mollaryd, Molla, Vesene inkommen 2016-04-16

Jäv
Anderas Molin (C) och Elin Hegg (MP) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen eller beslut av ärendet.

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

1. Mollaryd, Molla och Vesene fiber ekonomisk förening beviljas borgen för 3 022 000 kr. inom ramen för statligt stöd.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
1. Mollaryd, Molla och Vesene fiber ekonomisk förening beviljas borgen för 3 022 000 kr. inom ramen för statligt stöd.

KS § 108 DNR KS 180/2016 992

Godkännande av revisionsberättelse och årsredovisning för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2015

Sammanfattning
Årsredovisning har inkommit från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund. Som medlemmar i har Herrljunga kommun att ta ställning till redovisad årsberättelse och ekonomisk redovisning.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-09
Revisionsberättelse Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund daterad 2016-05-04
Årsredovisning Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund daterad 2016-05-04

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

1. Kommunfullmäktige godkänner för Herrljunga kommuns räkning årsredovisningen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2015
2. För Herrljunga kommuns räkning beviljas styrelsen ansvarsfrihet för 2015 års verksamhet och räkenskaper

Beslutsgång
Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
1. Kommunfullmäktige godkänner för Herrljunga kommuns räkning årsredovisningen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2015
2. För Herrljunga kommuns räkning beviljas styrelsen ansvarsfrihet för 2015 års verksamhet och räkenskaper

KS § 109 DNR KS 184/2016 992

Budget och verksamhetsplan 2016 för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Sammanfattning

Budget och verksamhetsplan år 2016 har inkommit från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund. Medlemsavgiften för år 2016 är oförändrad vilket innebär 73 kr/invånare. Budgetomslutningen för förbundets basverksamhet år 2016 är 18 391 768 kr varav 8 000 000 kr är bidrag till tillväxtprojekt. Pensionskostnaderna för 2016 beräknas till 1700 tkr varav den individuella delen beräknas till 1000 tkr. För att möta denna ökade kostnad för 2016 kommer ordinarie personal arbeta mer med projekt som finansieras med exempelvis statsbidrag. Målet med ca 4000 tkr i eget kapital kvarstår. Budgetomslutningen för Medarbetarcentrums verksamhet är 2 700 000 kr. Budgetomslutningen för Navets Science center är 22 977 575 kr.

Beslutsunderlag

Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2016-05-13
Budget och verksamhetsplan 2016 för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund inkommen 2016-05-12

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

1. Kommunfullmäktige godkänner budget och verksamhetsplan år 2016 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige godkänner budget och verksamhetsplan år 2016 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

KS § 110 DNR KS 174/2016 912

Lekmannarevisorernas roll och ansvar kopplat till arvodesreglemente för Herrljunga kommun

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har fastställt "Reglemente om arvode och ersättningar till förtroendevalda i bolag och stiftelse i Herrljunga kommun".
I dokumentet regleras ersättning till av kommunfullmäktige valda revisorer. Årsarvode är fastställt till 1,7 % av Riksdagens grundarvode för ledamöter. Årsarvode ska utgöra ersättning för samtliga sammanträden föranledda av det tilldelade och accepterade förtroendeuppdraget. I arvodesreglementet finns reglerat när valda ledamöter med årsarvodering kan uppbära timarvodering. Särskilt reglerat är detta för övriga ledamöter i bolagsstyrelse och stiftelsestyrelse.
Lekmannarevisorerna utgör en särskild del av aktiebolagen och är ett särskilt bolagsorgan. Diskussioner har förts avseende kostnader för aktiebolagen avseende arvoderingen av lekmannarevisorerna samt det ändamålsenliga i tolkningen av kommunfullmäktiges arvodesreglemente att arvoderingen av lekmannarevisorerna ingår i årsarvodet, i enlighet med resultatet av Demokratiberedningens arbete inför mandatperioden 2015-2018.
De utsedda revisorerna har olika omfattande uppdrag beroende på vad som tilldelas och vad som överenskommes. Avseende lekmannarevisorernas uppdrag kan dessa bli olika fördelade med olika omfattning.
Frågan har ställts till kommunfullmäktiges ordförande, tillika ordförande i Demokratiberedning 2017, avseende tolkningen av arvodesbestämmelserna för lekmannarevisorerna i bolagen.
Slutsatsen efter diskussionerna är att från och med 2016-01-01 ska aktiebolagen ansvara för finansiering och utbetalning av timarvoden till lekmannarevisorerna.
Lekmannarevisorernas uppdrag ska betraktas ligga utöver det uppdrag revisorerna har som valda revisorer inom kommunen.
Det innebär att de valda revisorerna uppbär årsarvode.
Uppdrag som lekmannarevisor ska ersättas utöver årsarvoderingen, då detta är att betrakta som ett särskilt uppdrag, särskilt bolagsorgan, i aktiebolagen.
Timarvoderingen ska ersättas av aktiebolagen utifrån en särredovisad detaljbudget avseende lekmannarvisionens totala budgeterade kostnader för verksamhetsåret.
Mötesagenda med mötestid samt timredovisning ska redovisas till aktiebolagets förvaltning för utbetalning av timarvode.
Vid eventuella beslut ska revidering av gällande arvodesreglemente ske.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-05-04
Arvodesreglemente Herrljunga kommun

Fortsättning KS § 110

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:
Kommunstyrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige;

1. Lekmannarevisorerna i de kommunala aktiebolagen ska från och med 2016-01-01, av de kommunala aktiebolagen uppbära mötesarvode i enlighet med gällande timarvode fastställt av Herrljunga kommunfullmäktige.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Lekmannarevisorerna i de kommunala aktiebolagen ska från och med 2016-01-01, av de kommunala aktiebolagen uppbära mötesarvode i enlighet med gällande timarvode fastställt av Herrljunga kommunfullmäktige.

KS § 111 DNR KS 173/2016 170

Förslag avseende bemyndigande om äldreomsorg på entreprenad

Sammanfattning
Socialnämnden behöver ha fler möjligheter, än de som står till buds idag, för att utveckla kostnadseffektivitet och kvalitet i äldreomsorgen. Erfarenheter från kommuner som har äldreomsorg i både egen och annan regi visar att detta främjar utvecklingen av äldreomsorgen.

Beslutsunderlag
Socialnämnden § 71/2016-05-03
Kommunallagen 3.kap 16§.
Socialtjänstlagen 2.kap 5§.

Förslag till beslut
Socialnämndens förslag till beslut:

1. Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att socialnämnden bemyndigas att lägga ut Hemgårdens vård- och omsorgsboende samt hemtjänsten i Herrljunga hemtjänstområde på entreprenad.

Anette Rundström (S) föreslår att socialnämnden uppmanas att dra tillbaka sitt förslag om att lägga ut delar av äldreomsorgen på entreprenad.

Gunnar Andersson (M) bifaller socialnämndens förslag till beslut.

Björn Wilhelmsson (S) och Kari Hellstadius (S) bifaller Anette Rundströms (S) förslag att uppmana socialnämnden att dra tillbaka sitt förslag om att lägga ut delar av äldreomsorgen på entreprenad.

Beslutsgång
Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller socialnämndens förslag till beslut.

Omröstning.

Ordföranden ställer följande förslagsordning:
Ja – i enlighet med socialnämndens förslag.
Nej – i enlighet med Anette Rundströms (S) förslag.

Med 8 ja-röster mot 3 nej-röster beslutar kommunstyrelsen i enlighet med socialnämndens förslag till beslut (röstningsbilaga 1, KS § 111/2016-05-23).

Fortsättning KS § 111

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige bemyndigar att socialnämnden lägger ut Hemgårdens vård- och omsorgsboende samt hemtjänsten i Herrljunga hemtjänstområde på entreprenad.

Reservation

Anette Rundström (S) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Röstningsbilaga 1, KS § 111/2016-05-23	Tjänstgörande	§ 111/2016, socialnämndens förslag mot Anette Rundströms (S) förslag		
		JA	NEJ	Avstår
Johnny Carlsson (C), ordf.	X	X		
Christina Abrahamsson (M), vice ordf.				
Andreas Molin (C)	X	X		
Gunnar Andersson (M)	X	X		
Ronnie Rexvall (KV)	X	X		
Elin Alavik (L)	X	X		
Elin Hegg (MP)	X	X		
Anette Rundström (S)	X		X	
Björn Wilhelmsson (S)	X		X	
Kari Hellstadius (S)	X		X	
Lars-Erik Ahlgren (SD)	X	X		
Leif Marstorp (C)				
Marita Andersson (C)				
Fredrik Svensson (KD)	X	X		
Christina Glad (KV)				
Finn Svensson (L)				
Göran Elfving (M)				
Marie Frost (S)				
Kerstin Johansson (S)				
Lise-Lotte Hellstadius (S)				
Kurt Hallberg (S)				
Tony Niva (SD)				
Summa		**8**	**3**	**0**

§ 111

KS § 112 DNR KS 175/2016 101

Inrättande av arbetsutskott för socialnämnden

Sammanfattning
Med anledning av de stora utmaningar som socialnämnden står inför behöver ärendena inför nämndens sammanträden beredas på ett bredare sätt. Presidiet har därför under de senaste beredningarna inför socialnämndens sammanträden inbjudit en representant från kommunens största parti till att delta i dessa beredningar.
Det har visat sig att detta är ett bra sätt för att komma fram till breda lösningar på de utmaningar vi har att möta. Reglemente för socialnämnden tillåter bara nämnden att ha ett myndighetsutskott. För att under innevarande mandatperiod på ett formellt korrekt sätt kunna fortsätta med att bereda ärendena på ett bredare sätt behöver socialnämnden kommunfullmäktiges tillstånd till att inrätta ett arbetsutskott. Detta arbetsutskott föreslås bestå av socialnämndens presidium och en representant från kommunens största parti. Arbetsutskottet ska bereda ärenden inför socialnämndens sammanträden.

Beslutsunderlag
Socialnämnden § 69/2016-05-03

Förslag till beslut
Socialnämndens förslag till beslut:
1. Socialnämnden hemställer om kommunfullmäktiges tillstånd om att för innevarande mandatperiod inrätta ett arbetsutskott bestående av socialnämndens presidium och en representant från kommunens största parti.
2. Arbetsutskottets uppgift ska vara att bereda ärenden inför socialnämndens sammanträden.

Elin Alavik (L) föreslår att arbetsutskottet ska bestå av fem ledamöter med två ledamöter från oppositionen.

Beslutsgång
Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller socialnämndens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
1. Kommunfullmäktige ger socialnämnden tillstånd att för innevarande mandatperiod inrätta ett arbetsutskott bestående av socialnämndens presidium och en representant från kommunens största parti.
2. Arbetsutskottets uppgift ska vara att bereda ärenden inför socialnämndens sammanträden.

Reservation
Elin Alavik (L) reserverar sig till förmån för eget förslag.

KS § 113 DNR KS 208/2015 731

Svar på motion avseende långsiktig utveckling av äldreomsorgen i kommunen

Sammanfattning

Motion inkom 2015-10-23 från Lennart Ottosson (KV) med följande förslag:

"Hagen utvecklas till kommunens demenscentra. Här ska personer med demenssjukdom kunna få anpassad vård- och omsorg med hög kvalitet. Det ska innehålla bostadsgrupper för vård- och omsorgsboende, korttidsboende och dagverksamhet samt utrymmen för aktiviteter, mötesplatser och trädgård.
Hemgården och Gäsenegården renoveras och byggs om till lägenheter med full standard så att de flexibelt kan utnyttjas som trygghetsboende och vård- och omsorgsboende beroende på aktuellt behov. Gemensamma avdelningsutrymmen tas bort och ersätts med en allaktivitetslokal med ex. v. restaurangkafe, gym och plats för sociala aktiviteter mm."

Hur tillgodoser vi framtidens behov av äldreomsorg? Hur skapar vi en god och solidarisk äldreomsorg i framtiden? Hur vill vi bo när vi inte klarar vardag och boende av egen kraft?
Det finns inget enkelt svar på någon av dessa frågor. Frågorna berör investeringsbehov och utformning av lokaler. Även hur vi formar omsorgen om våra äldre samt avsätter tillräckligt stora ekonomiska resurser. Ekonomin styrs av skatteunderlaget i vår kommun samt i övrigt tilldelning av generella och riktade statsbidrag. Vi har begränsade möjligheter att höja skatten!
Befolkningsprognoser pekar på att vi blir allt fler som når en ålder av 85+. Andelen äldre ökar alltså enligt prognosen och de äldre blir fler än vad de någonsin varit, samtidigt som de som svarar för nettoproduktionsöverskottet står för en allt mindre andel. De sjuka åren är ungefär lika många, men de kommer senare. Mönstret är detsamma även i de högsta åldrarna. En prognos för perioden fram till 2040 visar att utvecklingen fortsätter. De friska åren fortsätter att öka och de sjuka åren kommer senare.
Utveckling och investeringsbehov gällande våra äldreboenden i vår kommun, Hagen, Hemgården och Gäsenegården hanteras idag i lokalresursplaneringsgruppen. Gruppen har en bred politisk sammansättning där berörda förvaltningschefer och ekonomer ingår. Gruppen för en diskussion kring det totala investeringsbehovet som finns. Förskola, skol- och äldreboenden inkluderas i underlaget och vägs samman i en totalbedömning där det ekonomiska utrymmet styr den totala investeringsnivån.
Det övergripande ansvaret för dessa frågor ligger på kommunstyrelsen. Sakkunskap och hantering av äldreomsorgsproblematiken sorterar under socialnämnden. Att tillsätta ytterligare en politisk grupp som hanterar äldreomsorgsfrågorna känns inte meningsfullt, och leder förmodligen inte till annat än spekulationer kring hur ett framtidens boende kommer att se ut för den äldre generationen.
Investerings-och lokalbehovet för våra äldre är inte en isolerad företeelse. En helhetsbedömning måste alltid göras så att även barnomsorg och skola vägs in i

Fortsättning KS § 113

bedömning och underlag för varje investeringsperiod. Förslagen i motionen med ett demenscentrum på Hagen, en renovering av Hemgården och Gäsenegården till lägenheter med full standard och möjlighet till ett flexibelt boende genererar kostnader som kräver finansiering, eventuellt i form av extern lånefinansiering. Finansieringen i sig är idag inte det största problemet.
Varje större investering ger driftskostnader inte bara i form av kapitalkostnader utan även kostnader i form av personal, inredning och utrustning.

Oavsett hur stora visioner motionären än har, så styr den ekonomiska verkligheten vad vi förmår att genomföra med de begränsade ekonomiska resurser som står till vårt förfogande

Beslutsunderlag

Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2016-01-05
Kommunfullmäktige § 181/2015-11-10
Motion avseende långsiktig utveckling av äldreomsorgen i kommunen, inkommen 2015-10-23

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:

1. Motionärens intentioner och förslag gällande lokalbehov och utveckling av våra äldreboenden Hagen, Hemgården och Gäsenegården hanteras redan idag i lokalresursplaneringsgruppen. Underlaget från gruppen finns med i det investeringsunderlag som kommunstyrelsen har att ta ställning till i budgetberedningen. Övriga frågor kring utveckling och behov av vård och omsorg ingår i socialnämndens ordinarie uppdrag.
2. Motionen anses härmed besvarad.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Motionärens intentioner och förslag gällande lokalbehov och utveckling av våra äldreboenden Hagen, Hemgården och Gäsenegården hanteras redan idag i lokalresursplaneringsgruppen. Underlaget från gruppen finns med i det investeringsunderlag som kommunstyrelsen har att ta ställning till i budgetberedningen. Övriga frågor kring utveckling och behov av vård och omsorg ingår i socialnämndens ordinarie uppdrag.
2. Motionen anses härmed besvarad.

KS § 114 DNR KS 176/2016 730

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2016-03-31

Sammanfattning

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.
Denna rapporteringsskyldighet regleras i 16 kap 6 h § SOL och 28h § LSS.
Anledning till ej verkställda beslut är oftast bristande resurser.
Ett av de rapporterade ärendena gällande särskilt boende är verkställt. De rapporterade ärendena gällande familjebehandling är båda avslutade. Gällande ärendet trygghetslarm är personen, på obestämd tid inte hemma, vilket har rapporterats. Avbrott i verkställighet av kontaktperson är även ett ärende för Inspektionen för vård och omsorg, IVO gällande eventuell ansökan om särskild avgift.

Beslutsunderlag

Socialnämnden § 63/2016-05-03
Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2016-03-31

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

1. Kommunfullmäktige föreslås lägga rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2016-03-31 till handlingarna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2016-03-31läggs till handlingarna.

KS § 115 DNR KS 139/2016 900

Handlingsplan för att motverka våldsbejakande extremism

Sammanfattning

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Att förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att förhindra att odemokratiska krafter får fäste i samhället. För att göra detta krävs ett väl fungerande och långsiktigt samarbete mellan de aktörer som på olika sätt berörs av frågan. Det handlar om både offentliga verksamheter så som kommun, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, polis och säkerhetspolis samt aktörer inom civilsamhället så som idrottsföreningar, ungdomsorganisationer och religiösa samfund. Våldsbejakande extremism handlar om att försöka uppnå ett ideologiskt mål genom våld, eller genom att understödja att andra använder våld.

I arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism har Sverige valt att utse en nationell samordnare för att hålla ihop arbetet. Enligt direktiv 2014:103, ska en särskild utredare i rollen som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. I uppdraget ingår att stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå, inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte, stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt, och genomföra riktade utbildningsinsatser.

Herrljunga kommun i samverkan med polisen har beslutat att ta fram en handlingsplan i syfte att verka för att kunskapen om våldsbejakandeextremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Handlingsplanen har varit på remiss i de olika förvaltningarna samt hos Polisen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-05-02
Handlingsplan för att motverka våldsbejakande extremism (Bilaga 1, KS 115/2016-05-23)

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen antar "Handlingsplanen För att värna demokratin och motverka våldsbejakande extremism" (Bilaga 1, KS 115/2016-05-23).

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Fortsättning KS § 115

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen antar "Handlingsplanen För att värna demokratin och motverka våldsbejakande extremism" (Bilaga 1, KS 115/2016-05-23).

Expedieras till: Folkhälsosamordnare
Verksamhetschef socialt stöd

KS § 116 DNR KS 92/2016 109

Evakueringsboende för nyanlända i Herrljunga kommun

Sammanfattning
Arbetsgruppen för ökad beredskap av mottagande av nyanlända har under januari och februari arbetat med att ta fram alternativ för evakueringsboenden med en kapacitet på 30 platser. De förslag arbetsgruppen valt att gå vidare med är brandstationen Annelund, B-hallen i Mörlandahallen och gamla sporthallen i Herrljunga. Beroende på vilken årstid det är kan det vara lämpligt att ta en viss typ av lokal i anspråk för mottagande av nyanlända. När det är sommar och skolan inte har verksamhet fungerar det bättre att låta idrottshallarna fungera som evakueringsboende, därför togs även Altorpskolans gymnastiksal, som fungerade som evakueringsboende under december 2015, med som en reserv till de framtagna alternativen. Med flera olika alternativ till evakueringsboende blir det säkerställt att en lokal kan tas i anspråk när behovet uppstår.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-04-12
Lokalrapport – konsekvensanalyser
Protokoll arbetsgrupp "flykting" 2016-04-11

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:

1. Lokaler för evakueringsboende i Herrljunga tas i anspråk i följande ordning:
   1a Brandstationen Annelund under den varma delen av året
   1b Lokal i Mörlandahallen under den kalla delen av året
   2 Gamla sporthallen i Herrljunga
   3 Reserv Altorpskolans gymnastiksal

Gunnar Andersson (M) bifaller förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut
1. Lokaler för evakueringsboende i Herrljunga tas i anspråk i följande ordning:
   1a Brandstationen Annelund under den varma delen av året
   1b Lokal i Mörlandahallen under den kalla delen av året
   2 Gamla sporthallen i Herrljunga
   3 Reserv Altorpskolans gymnastiksal

Expedieras till: Styrgrupp Flykting

KS § 117 DNR KS 140/2016 313

Begäran om planändring Ekudden (del av Sämsholm 2:1 mfl)

Sammanfattning
Från Anders Andersson Sämsholm har inkommit en begäran om att upprätta en detaljplan över Ekudden, Sämsholm 2:1. Planen genomförs med standardförfarande. Beslut om antagande kan fattas av bygg- och miljönämnden. Plankostnadsavtal kommer att tecknas med intressenter på Ekudden och efter det kan planarbetet påbörjas.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-03-23
Karta Ekudden
Kommunstyrelsen § 10/2012-01-16
Ansökan om detaljplaneändring inkommen 2016-03-17

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:

1. Kommunstyrelsen beslutar att uppmana bygg- och miljönämnden att upprätta detaljplan för Ekudden efter att plankostnadsavtal tecknats.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut
1. Bygg- och miljönämnden uppmanas att upprätta detaljplan för Ekudden efter att plankostnadsavtal tecknats.

Expedieras till: Bygg- och miljönämnden

KS § 118 DNR KS 150/2016 387

Ansökan om driftsbidrag för Herrljunga Tennisklubb 2016

Sammanfattning
Herrljunga Tennisklubb ansöker om ett driftsbidrag för 2016 på 32 500 kr. Ursprunglig ansökan om driftsbidrag kom in för sent i förhållande till det regelverk som ligger till grund för bidrag till föreningar. Tekniska nämnden har hanterat ärendet vid sitt möte 2016-02-04 § 3 och som information vid sammanträdet i mars. Beslut fattades att betala ut 35 % av driftsbidrag för 2015 i enlighet med gällande regelverk. Kommunstyrelsen har i sin budget inte avsatt medel för bidrag till föreningar. Ansvar för driftsbidrag och avsatta medel i budget ligger under tekniska nämnden. Ansökan om utökat driftsbidrag avslås.

Beslutsunderlag
Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2016-05-04
Ansökan om driftsbidrag för Herrljunga Tennisklubb 2016 inkommen 2016-04-01

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut:
1. Begäran om driftsbidrag från Herrljunga Tennisklubb avslås.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut
1. Begäran om driftsbidrag från Herrljunga Tennisklubb avslås.

Expedieras till: Herrljunga Tennisklubb

KS § 119 DNR KS 161/2016 992

FoU Sjuhärad Välfärds verksamhetsprogram och avtal 2016-2019

Sammanfattning

FoU Sjuhärad välfärd är ett kompetenscentrum för forskning och utveckling inom välfärdsområdet; ägt av de åtta kommunerna i Sjuhärad, Västra Götalandsregionen (VGR) och Högskolan i Borås. Genom gränsöverskridande forsknings- och utvecklingsarbete genereras kunskap som kommer ägarparterna till del genom FoU-projekt och olika kompetensinsatser.
För 2015 antogs ett ettårigt avtal och verksamhetsprogram för FoU för att ge möjligheter till att kunna diskutera framtida verksamhet och inriktning mer ingående under 2015. En arbetsgrupp tillsattes för att arbeta fram ett nytt förslag på verksamhetsprogram. De har nu tagit fram ett nytt förslag på program som ska gälla fram till 2019.

Beslutsunderlag

Socialnämnden § 65/2016-05-03
Förslag till nytt verksamhetsprogram för FoU Sjuhärad Välfärd 2016-2019
Avtal för FoU Sjuhärad Välfärd 2016-2019

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

1. Socialnämnden tillstyrker föreslaget verksamhetsprogram och avtal för FoU Sjuhärad Välfärd 2016-2019 och överlämnar beslutet till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

1. Verksamhetsprogram och avtal för FoU Sjuhärad Välfärd 2016-2019 godkänns.

Expedieras till: FoU Sjuhärad Välfärd

KS § 120 DNR KS 164/2016 114

Överenskommelse om samverkan mellan Herrljunga kommun och Polis

Sammanfattning
Överenskommelse del1 träffas mellan Herrljunga kommun och lokalpolisområde Alingsås avseende samverkan i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Del 1 av överenskommelsen handlar om att komma överens om former för samverkan.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-04-25
Samverkansöverenskommelse del 1
Regionpolischefens brev till kommunerna; Lokal samverkan och medborgarlöften

Förslag till beslut
Förvaltningens förslag till beslut:
1. Kommunstyrelsen godkänner att samverkansöverenskommelse del 1 träffas mellan Herrljunga kommun och lokalpolisområde Alingsås

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut
1. Kommunstyrelsen godkänner att samverkansöverenskommelse del 1 träffas mellan Herrljunga kommun och lokalpolisområde Alingsås.

Expedieras till: Polisen, lokalområde Alingsås

KS § 121

Meddelanden

Följande meddelanden redovisades vid sammanträdet:

NR	*Meddelandeförteckning*	*DNR*
1	Hantering av verksamheternas över- respektive underskott från 2015 Vårgårda kommun	KS 161/2016 942
2	Inspektion enligt 19 kap 17 § föräldrabalken och 20 § förmynderskapsförordningen ÖIS	KS 162/2016 116
3	SKL:s sammanträdesplan 2017	KS 2016:35
4	Styrelseprotokoll Herrljunga Elektriska AB nr 2/2016	KS 111/2016 993
5	Styrelseprotokoll Herrljunga Elkraft AB nr 2/2016	KS 111/2016 993
6	Styrelseprotokoll Herrljunga Vatten AB nr 2/2016	KS 111/2016 993
7	SN § 59/2016-05-03 Månadsuppföljning mars 2016	KS 78/2016 942
8	SN § 61/2016-05-03 Åtgärder med anledning av ekonomin	KS 78/2016 942
9	Direktionsprotokoll Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	KS 104/2016 992

Kommunstyrelsens beslut

Samtliga meddelanden läggs till handlingarna.

Budget 2017 – 2019 Herrljunga kommun.

Centerpartiet, nya Moderaterna, Kristdemokraterna, Kommunens väl.

Våga vilja växa.

En av våra utmaningar när vi arbetar mot att uppfylla vår vision, att bli 10 000 invånare 2020, är att investera i en takt som anpassas efter våra ekonomiska förutsättningar. Investeringsnivån för 2017 ligger på ett belopp som är i överkant för att kännas helt komfortabel om vi skall ha en god ekonomisk hushållning. Det finns dock budgetposter som ger bra avkastning på investerat kapital, vilket balanserar den höga investeringsnivån. Exempel på detta är fortsatt satsning på på EPC projekt och investering i solceller för elproduktion på Hagens tak. Vi sätter i vårt budgetförslag en nivå på KPI till 1 %. Lönerevideringen lägger vi på 2,7 %. Våra finansiella mål ligger fast. Ett resultat på minst 2 % är nödvändigt för att göra det möjligt att fortsätta investeringar i en takt som är ekonomiskt försvarbart kommande år. Vårt budgetförslag innehåller ett resultat på 2,2 % och motsvarar 11,3 miljoner kronor. Soliditeten ligger i vår budget på 72,7 %.

Den höga investeringsnivån på 35,2 miljoner kronor under 2016 för Horsby gör att vi avvaktar med att sätta ett investeringsbelopp för Horsby 2017. Vi vill dock understryka att satsningen på Horsby förskola och skola fortsätter. Altorpskolans renovering och uppfräschning ryms inom posten reinvesteringar fastigheter under tekniska nämnden. Förskolan sländan flyttas från Hagen till Horsby så att utrymme ges för fortsatt utveckling av demenscentrat på Hagen.

Vi ger socialnämnden en förstärkning på 609 tkr för att ge bättre möjlighet till en god vård och omsorg åt våra äldre.

Detaljplanearbetet har fortsatt hög prioritet för att möjliggöra en ökad byggnation av bostäder. Ett fortsatt arbete med att ta fram nya områden för byggnation är ett prioriterat område 2017 och framåt.

Vi avsätter 3 miljoner kronor som tillväxtmedel under KS ansvar, där en fortsatt satsning på besöksnäringen med 400 tkr är prioriterad och viktig för att få en kontinuitet över tid. Samarbetet med Svenska kyrkan och arbetsförmedlingen på Gäsene Café fortsätter under 2017 där vi avsatt 130 tkr av tillväxtmedel.

Vårt budgetförslag bygger på en oförändrad skattesats på 21,94 kr.

HERRLJUNGA KOMMUN

Inriktningsmål 2017 och 2018-2020

VISIONEN FÖR HERRLJUNGA KOMMUN

VÅGA – VILJA – VÄXA

Övergripande mål

Herrljunga kommun har år 2020 10 000 invånare.

Inriktningsmål för Budget 2017

- Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!
- Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!
- Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!
- Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!
- Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!
- Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktiga antagna personalpolitiska programmet

Majoritetens förslag till resultaträkning 2017 – 2019

tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Verksamhetens nettokostnader	-455 241	-474 546	-480 635	-485 962	-496 423	-507 290
Planenliga avskrivningar	-19 284	-20 230	-19 866	-22 928	-25 315	-26 457
Verksamhetens nettokostnader	**-474 525**	**-494 776**	**-500 501**	**-508 890**	**-521 738**	**-533 747**
Skatteintäkter	372 525	392 371	390 663	405 022	415 724	426 257
Generella statsbidrag	111 705	112 446	109 907	108 780	110 662	112 417
Extra statsbidrag				6 170	6 170	6 170
Finansiella intäkter	863	1 200	900	900	900	900
Finansiella kostnader	-110	-300	-250	-625	-110	-110
Årets resultat	**10 458**	**10 941**	**719**	**11 357**	**11 608**	**11 887**
Resultat i % av skatteintäkter	2,2%	2,2%	0,1%	2,2%	2,2%	2,2%
Investeringsnivå	-27 326	-28 360	-55 150	-39 585	-28 450	-32 050
Ombudgetering från 2015			-11 039			
Investeringsäskanden Horsby			-33 000			
Egna tillförda medel	29 742	31 171	20 585	34 285	36 923	38 344
Finansiellt över- resp underskott	2 416	2 811	-78 604	-5 300	8 473	6 294
Externa lån	0	0	10 000	15 300	6 827	533
Kommunbidrag	**-477 443**	**-490 391**	**-498 116**	**-505 593**	**-515 462**	**-526 947**
Kapitalkostnad - avskrivningar	19 284	20 230	19 862	22 962	25 086	25 977
Kapitalkostnad - Internränta	4 792	7 465	8 669	9 139	9 023	9 250
Gemensamma intäkter/kostnader	-1 874	-11 850	-11 050	-12 470	-15 070	-15 570
Avskrivningar	-19 284	-20 230	-19 866	-22 928	-25 315	-26 457
Verksamhetens nettokostnader	-474 525	-494 776	-500 501	-508 890	-521 738	-533 747

SKH

Bilaga 1, KS § 98/2016-05-23

Gemensamma kostnader						
Pensionsutbetalningar	-8 900	-8 600	-8 600	-8 900	-9 500	-10 000
Utvecklingsmedel				-3 000	-3 000	-3 000
Bankkostnader				-70	-70	-70
Hantering av överskott				0	-2 000	-2 000
Pensionskostnader	-1 000					
Medfinansiering E20	-2 750	-2 750	-2 750			
Medfinansiering E20, sparbanken	800	0	800	0	0	0
Rabatt lagstadgade arb giv avg	3 600	0	0			
Deponi Tumberg	2 500	0	0			
Semesterlöneskuld		-500	-500	-500	-500	-500
Återbetalning AFA	3 876					
Gemensamma kostnader	**-1 874**	**-11 850**	**-11 050**	**-12 470**	**-15 070**	**-15 570**

J K.H

Majoritetens förslag till balansräkning 2016 – 2018

tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
TILLGÅNGAR						
Materiella anläggningstillgångar	267 419	305 683	346 742	363 399	366 534	372 127
Finansiella anläggningstillgångar	149 030	143 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Summa anläggningstillgångar	**416 449**	**448 683**	**496 742**	**513 399**	**516 534**	**522 127**
Bidrag till statlig infrastruktur	6 289	400	3 000	500	500	500
Förråd/exploatering	0	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
Kortfristiga fordringar	42 280	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000
Kassa och bank	65 343	40 000	20 000	5 000	5 000	5 000
Summa omsättningstillgångar	**113 912**	**67 600**	**50 200**	**37 700**	**37 700**	**37 700**
SUMMA TILLGÅNGAR	530 361	516 283	546 942	551 099	554 234	559 827
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Summa eget kapital	**390 184**	**401 125**	**390 903**	**402 226**	**413 863**	**425 750**
(därav årets resultat)	10 458	10 941	719	11 323	11 637	11 887
(därav RUR)	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Avsättningar för pension	7 414	6 200	7 500	7 500	7 600	7 700
Övriga avsättningar	18 000	15 000	15 200	15 200	15 200	15 200
Summa avsättningar	**25 414**	**21 200**	**22 700**	**22 700**	**22 800**	**22 900**
Långfristiga skulder	9 126	18 326	18 326	20 000	0	0
Kortfristiga skulder	105 637	75 632	115 013	106 173	117 571	111 177
Summa skulder	**114 763**	**93 958**	**133 339**	**126 173**	**117 571**	**111 177**
SUMMA EGET KAPITAL,						

AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	530 361	516 283	546 942	551 099	554 234	559 827
Diff	0	0	0	0	0	0
Nyckeltal						
Soliditet	73,6%	77,7%	71,5%	73,0%	74,7%	76,1%
Självfinansieringsgrad	108,8%	109,9%	37,3%	82,1%	179,6%	108,0%
Resultat genom skatteintäkter	2,2%	2,2%	0,1%	2,2%	2,2%	2,2%
Investeringar	35 783	51 650	99 189	39 585	28 450	32 050
Avskrivningar	-19 300	-20 230	-19 866	-22 928	-25 315	-26 457

C & K.H.

Majoritetens förslag till investeringsbudget 2017 - 2019

Skattefinansierade investeringsutgifter	Beslutad Budget 2016	Förslag Budget 2017	Förslag Budget 2018	Förslag Budget 2019	Utanför budget period
Markköp	700	1 000	1 000	1 000	
IT-Hårdvara centrala nätverket	900	0	0	0	
IT-Infrastruktur licenser	0	900	900	900	
IT-Centrala licenser	0	500	900	900	
IT-Servers för utökad lagringskapacitet	1 000	0	0	0	
Konstgräsplan Herrljunga	0	0	5 000	0	
Konstgräsplan Annelund/Mörlanda	5 500	0	0	0	
Delsumma kommunstyrelsen	**8 100**	**2 400**	**7 800**	**2 800**	
Inventarier	1 000	1 000	1 000	1 000	
Lekplatser fsk/skola upprustning	300	300	300	300	
Inventarier vid Horsby förskola och skola	0	750	750	0	
Förskola Molla (samt skola, kök o matsal)	19 939	0	0	0	
Horsby förskola/skola/kök och matsal	35 200	0	0	0	50 000
Förstudie - ombyggnad av Mörlanda förskola/skola		200	0	0	
Ombyggnad Altorpskolan	0	0	3 000	4 500	30 000
Delsumma Bildningsnämnden	**56 439**	**2 250**	**5 050**	**5 800**	
Mobillås	1 500	0	0	0	
Digitala larm	600	0	0	0	
HVB-Boende, ensamkommande flyktingbarn	0	600	0	0	
Stödboende för ensamkommande flyktingbarn	0	120	0	0	
Hemgården, gamla hemtjänstlokaler	0	2 000	0	0	
Inventarier	400	500	500	500	
Nyckelskåp	0	500	0	0	

Förstudie LSS boende	0	0	200	0	
Hagen etapp 3	1 831	0	0	0	
Hagen etapp 4	7 510	0	0	0	
Hagen etapp 5	0	0	0	7 500	
Hemgården	1 250	0	0	0	
Hemgården larm	0	1 000	0	0	
Arkiv	0	300	0	0	
Delsumma socialnämnden	**13 091**	**5 020**	**700**	**8 000**	
Inventarier	0	150	0	0	
In- och utalarmeringssystem	1 000	0	0	0	
Bilkärror	100	0	0	0	
Släck/tankbil Annelund	0	3 000	0	0	
Vatten/skumtank	0	0	0	1 000	
Räddningsmaterial	0	200	200	200	
Delsumma Bygg och miljönämnden	**1 100**	**3 350**	**200**	**1 200**	
Maskiner fastighetsskötsel	0	200	200	200	
Verksamhetsanpassningar	1 000	1 000	1 000	1 000	
Säkerhetshöjande åtgärder	0	1 000	700	1 000	
Städ och tvättmaskiner	250	250	250	250	
Byte maskiner i kök enligt utbytesplan	300	0	0	0	
Eggvena skola, soprum	200	0	0	0	
GC-väg 181/183 söderut	1 500	0	0	0	
Asfaltering	1 000	1 000	1 000	1 000	
Mindre gatuanläggningar	1 000	2 000	1 000	1 000	
Upprustning allmänna lekplatser	200	200	200	200	
Upprustning av torget	0	0	0	800	
Lekplats Mörlanda	0	250	0	0	
Idrottshall	0	50	0	0	
Kyldisk reception/café i simhallen	0	50	0	0	

Ventilation sporthallen , Svea 8	250	0	0	0	
Dusch och omkl. Rum sporthallen, Svea 8	500	0	0	0	
Inventarier redskap till idrottshallen	50	50	0	0	
Redskap simhallen	800	0	50	0	
Redskap Mörlandahallen	0	50	0	0	
Takbyte Hagens äldreboende	4 000	0	0	0	
Gamla skolbyggn. Od, underhållsarbeten	2 440	0	0	0	
Reinvesteringar fastigheter	0	6 400	7 300	5 800	
UPS, batteribackup	0	165	0	0	
Solceller Hagens äldreboende	0	2 000	0	0	
EPC projekt	0	8 900	0	0	
Ombyggnad Eggvena skola - kök	1 000	0	0	0	
Minskning av tekniska nämndens ram	-1 000	0	0	0	
Utbyggnad bowlinghall Mörlanda					
Delsumma Tekniska nämnden	**13 490**	**23 565**	**11 700**	**11 250**	
Summa skattefinansierade inv. utg.	**93 220**	**36 585**	**25 450**	**29 050**	
Avgiftsfinansierade investeringsutgifter					
Omlastningsstation Tumberg	1 000	0	0	0	
Summa avgiftsfinansierade inv. utg.	**1 000**	**0**	**0**	**0**	
Exploateringsinvesteringar					
Kvarteret Linden	250				
Exploatering	0	3 000	3 000	3 000	
Exploatering Horsby	6 019				
Summa exploateringsinvesteringar	**6 269**	**3 000**	**3 000**	**3 000**	
Summa Investeringar	**100 489**	**39 585**	**28 450**	**32 050**	

SÖ VH.

Bilaga 1, KS § 98/2016-05-23

Majoritetens förslag till kommunbidrag 2017

2017	Budget 2016	Politiska prioriteringar tillfälliga 2016	Prisökn.	Demografisk förändring	Nationella beslut	Politiska prioriteringar	Ram-växling	Politiska justeringar	Kommunbidrag 2017
Kommunfullmäktige, Valnämnd, revision	1 588	-100	7			100			1 595
Kommunstyrelsen	34 749	-4 167	259				-395		30 446
Bildningsnämnden	230 500		798	1 592	75				232 965
Socialnämnden	182 559		381	2 875	80		325	609	186 829
Tekniska nämnden	16 203		114						16 317
Bygg- och miljönämnden	13 849		12						13 861
Lönerevidering 2016	7 324								7 324
Lönerevidering 2017									8 731
									0
Förändrad kap.kostn. 2016	3 619								3 619
Förändrad kap.kostn. 2017									3 906
Summa	490 391	-4 267	1 571	4 467	155	100	-70		505 593
								Tillgängligt kommunbi	505 593
								Differens	0

KPI 1 %
Lönerevidering 2,7 %

CR K.H

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

DIARIENUMMER:	xxxx
FASTSTÄLLD:	åååå-mm-dd
VERSION:	xxxx
SENAST REVIDERAD:	åååå-mm-dd
GILTIG TILL:	åååå-mm-dd
DOKUMENTANSVAR:	Kommunstyrelsen

Översiktsplan

Översiktsplan för Herrljunga kommun, Kommunstyrelsen

Översiktsplanen beslutas av Kommunfullmäktige och gäller för hela kommunen.

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Innehåll

Förord ... 3
Inledning ... 4
Funktion och process ... 4
Läsanvisning ... 5
Bakgrund ... 6
Utvecklingsstrategi ... 7
Vision, mål och strategi ... 7
Bebyggelse ... 10
Transporter och teknisk försörjning ... 12
Natur och rekreation ... 14
Användning ... 17
Allmänna intressen ... 17
Områdesanvändning ... 17
Grön- och vattenstråk ... 22
Transportsystem ... 25
Hänsyn ... 31
Natur- och kulturmiljövärden ... 31
Areella näringar ... 33
Samhällsviktiga verksamheter ... 35
Miljö, hälsa och säkerhet ... 37
Riksintressen ... 40
Mellankommunala frågor ... 43
Relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling ... 44
Tematiska delar ... 48
Tätorter ... 48
Bostadsförsörjning ... 56
LIS-områden ... 56

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Vindbruk 61
Genomförande & konsekvenser 62
Intressekonflikter 62
Tidshorisonter 63
Rullande översiktsplanering 63
Sammanfattande konsekvensbeskrivning 64
Underlag och metod 64
Bilaga 1: Miljökonsekvensbeskrivning 65
Om miljöbedömning och MKB 65
Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen 65
Planförslaget i korthet 66
Upplägg av MKB 66
Miljömål 66
Konsekvenser av förslaget 68
Risk för betydande miljöpåverkan 71
Hantering av miljökonsekvenser vid fortsatt planering 72
Avstämning mot miljökvalitetsnormer 72

För framställan av planförslaget svarar planeringssekreterare Janna Petersson vid kommunstyrelsens förvaltning på Herrljunga kommun.

Miljökonsekvensbeskrivningen är framställd av Lena Andersson på Rådhuset Arkitekter AB på Herrljunga kommuns uppdrag.

En del text i förslaget är lånad från Boverkets hemsida. Kartmaterial är i huvudsak en produkt av Herrljunga kommun med undantag från en del bakgrundsdata i kartorna, vilken är tillhandahållen via Geodatasamverkan.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Förord

Vi tar oss an framtiden med entusiasm, kreativitet och målmedvetenhet.

Hur vill vi att Herrljunga kommun ska utvecklas från och med nu och fram till år 2035? Vilka är våra drömmar?Hur ska den fysiska planeringen av kommunens yta på 500 kvadratkilometer se ut de närmaste 20 åren?

Översiktsplanen är vår vägledning i den långsiktiga utvecklingen. i vad vi vill uppnå, och den hjälper oss att prioritera i våra beslut, så att vi använder de resurser vi har på bästa möjliga sätt.

Rent konkret svarar planen på frågor som:
Hur ska mark- och vattenområden användas? Hur ska vi nå en långsiktigt hållbar utveckling? Hur ska vi planera på ett kostnadseffektivt sätt?

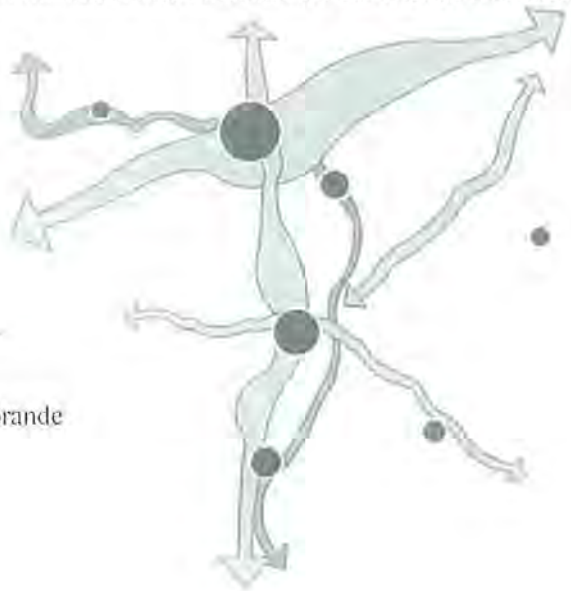
För Herrljungas del väntar en positiv befolkningsutveckling, inte minst med tanke på vår centrala placering i Västra Götaland och de goda kommunikationsmöjligheterna. Tätorterna Herrljunga och Ljung/Annelund kommer att växa. Inpendlingen ökar jämfört med i dag, och området runt Herrljunga Järnvägsstation kommer på ett mera konkret sätt att utvecklas till kommunens kärna. Kanske kan vi till och med få en regional funktion, som kan bidra med att öka antal arbetstillfällen i vår kommun.

På landsbygden finns också stora möjligheter - kanske kan Molla, med närheten till Borås och tågstopp på Älvsborgsbanan, utvecklas till en ny tätort. Det väl utbyggda fibernätet gör det möjligt att bo och verka i hela kommunen. Den som vill bo enskilt på landet har möjlighet till det.

I de små byarna på landsbygden är skolan centrum. Utvecklingsområden skapas kring dessa skolor, och det blir en förutsättning för en dynamisk utveckling både i tätort och på landsbygd. Att varje enskild elev blir sedd och uppmuntrad utifrån sina förutsättningar är den lilla skolans stora fördel, vare sig det handlar om en byskola på landet eller en modern gymnasieskola som Kunskapskällan.

Vi har ett rikt kulturlandskap och en historia att förvalta, och med hjälp av översiktsplanen ska vi göra detta så klokt som möjligt. Naturupplevelserna – till exempel Fluxfallet och Molla bokskog - ska göras tillgängliga för fler, utan att vi förbrukar dessa resurser. Och det faktum att Fåglavik är födelseplatsen för den helgonförklarade Elisabeth Hesselblad, gör att världens blickar i allt större utsträckning kommer att riktas mot oss.

Hållbarhet, miljömedvetenhet och kostnadseffektivitet är tre ledord inför den framtid som väntar, och som översiktsplanen beskriver. Vi tar oss an framtiden med entusiasm, kreativitet och målmedvetenhet.



Herrljunga
2016-05-23

Johnny Carlsson, Kommunstyrelsens ordförande

Inledning

Översiktsplanering syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli så bra som möjligt. Var det byggs och hur mark- och vattenområden används är viktigt om det ska bli en bra helhet och en hållbar utveckling.

I översiktsplanen talar kommunen om hur man vill att stad och land ska utvecklas, var det kan och bör byggas, var det behövs nya vägar och cykelbanor och vilka områden som bör sparas för rekreation. I planen beskrivs också vilka hänsyn som bör tas till kulturhistoriska kvaliteter, naturvärden och risk för bullerstörningar och översvämningar. Hur kommunen tänker tillgodose riksintressen ska redovisas särskilt. Planen täcker hela kommunens yta, men kan vara mer detaljerad (fördjupad) för vissa delar, till exempel en tätort.

Att bedöma konsekvenserna av olika alternativ är en viktig del av arbetet. Det ska vara lätt att förstå planens innebörd och konsekvenser, en miljökonsekvensbeskrivning biläggs planförslaget. Många frågor i översiktsplanen berör fler än oss själva och dessa frågor ska belysas och samordnas med de berörda.

Funktion och process

Översiktsplanen ska bidra till en god miljö och hållbar utveckling. Den vägleder beslut om hur mark- och vattenområden får användas. Den ska hållas aktuell och kan göras mer detaljerad för tätorter och andra delområden. Samråd och miljöbedömningar är viktiga delar i planeringsprocessen.

Samråd med medborgare och myndigheter

När kommunen upprättar eller ändrar en översiktsplan ska man samråda med bland andra länsstyrelsen, regionala organ och grannkommuner. Kommunmedborgarna ska också ges chansen att säga sin mening. Samrådet ska dokumenteras i en samrådsredogörelse. Efter samrådet görs de ändringar kommunen anser befogade. Sedan ställs det slutliga förslaget ut i minst två månader innan det antas av kommunfullmäktige.

Ska vara aktuell

Översiktsplanen ska hållas aktuell. Minst vart fjärde år måste kommunen ta ställning till om den kan gälla ett tag till eller måste göras om. Ett sätt att hålla planen aktuell är att fördjupa den för ett delområde där planeringsbehoven är störst, eller göra ett tillägg för en fråga som saknas eller inte är tillräckligt behandlad. På så sätt hålls planen aktuell genom en rullande planeringsprocess, där uppföljningen av hur väl den håller leder till successiva ändringar.

Vägleder detaljplanering och bygglov

Översiktsplanen är vägledande för detaljplanering och beslut i enskilda ärenden om byggande och annan användning av mark och vattenområden. Den används som bedömningsunderlag av såväl kommunens egna tjänstepersoner som handläggare på exempelvis länsstyrelsen och domstolar där sådana ärenden överprövas. Den används också av företag som söker plats för sin verksamhet.

Innehållet i översiktsplanen kan inte överklagas

Översiktsplanen är inte bindande, enbart vägledande. Den ger inga rättigheter eller skyldigheter till vare sig myndigheter eller enskilda. I planen vägs och prioriteras olika allmänna intressen mot varandra.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Däremot väger man inte in enskilda intressen. Det görs först i detaljplaneringen eller direkt i bygglovsprövningen. Översiktsplanens innehåll kan därför inte heller överklagas. Det är endast förfarandet när kommunen upprättar översiktsplanen som går att överklaga, det vill säga om kommunen inte följt plan- och bygglagens procedurregler.

Läsanvisning

Dokumentet är strukturerat efter översiktsplanekartorna som följer Boverkets nya förslag till ÖP-modell, det vill säga en struktur för innehållet i en översiktsplan och de begrepp som beskriver innehållet. De tre huvudkapitlen kallas därmed **Utvecklingsstrategi**, **Användning** och **Hänsyn**. Till dessa kommer (utöver **Inledning**, som är detta kapitel) även **Tematiska delar** samt **Genomförande & konsekvenser**. Dessutom tillfogas ett antal bilagor såsom miljökonsekvensbeskrivning och samrådsredogörelse (efter samrådet).

Underlag och bilagor

Alla underlag som utgör *planeringsförutsättningar* biläggs som ett särskilt dokument som inte avses revideras utan ska betraktas som en ögonblicksbild över rådande förutsättningar när översiktsplanen produceras och beslutas. För besked om aktuella planeringsförutsättningar ska istället digitala verktyg användas där underlaget uppdateras löpande utifrån tillgång. Detta angreppssätt är en av de stora fördelarna med en *digital* översiktsplan, vilket förenklar en så kallad *rullande* översiktsplanering – där den del av traditionell översiktsplanering som avser just planeringsunderlag kan hållas löpande uppdaterad. På så vis underlättas såväl löpande handläggning inom samhällsbyggnadsprocessen som aktualitetsprövning och eventuell revidering av själva översiktsplanen där endast de politiska ställningstagandena behöver behandlas varje mandatperiod mot bakgrund av de aktuella underlagen.

Kapitlen

De tre huvudkapitlen är tre olika aspekter av översiktsplanen: en långsiktig strategi som visar kommunens önskade utveckling i grova drag; en indelning av kommunens hela yta i olika markanvändningskategorier; och en redovisning av allmänna intressen enligt PBL. De tre aspekterna har underkategorier som i sin tur har undertyper. I detta dokument beskrivs varje undertyp med en definition, rekommendation samt konsekvens, enligt nedan format:

Kapitel: Aspekt

Underkategori

Definition: beskrivande text.

Undertyp

Definition: beskrivande text.

Rekommendationer

- I punktform

Konsekvenser

- I punktform

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Definitioner

Varje aspekt, underkategori och undertyp beskrivs alltså kort under respektive rubrik i dokumentet, medan vissa termer återkommer genomgående, eller återfinns i kartformatet, och därför förklaras här.

- **Avsikt**
  - Med avsiktstyp, ny/ändrad eller oförändrad, anges om områdets användning avses ändras på något sätt eller fortgå som idag. Viss förändring som inte påverkar områdets användning eller karaktär i stort, exempelvis förtätning i relativt liten omfattning, räknas som oförändrat.
- **Nivå**
  - Nivå anges för att tydliggöra ett objekts eller funktions roll på olika geografiska nivåer: regional, kommunal eller lokal.
- **Tidshorisont**
  - För att etappindela planen kan tidshorisont användas:
    - ❖ Kort sikt
      - Cirka 0-8 år. Sådana projekt och åtgärder som beräknas kunna bli påbörjade eller åtminstone börja planeras innan översiktsplanen måste tas upp för bedömning av om den fortfarande är aktuell.
    - ❖ Medellång sikt
      - Cirka 8-16 år. Sådana projekt och åtgärder som bedöms kunna påbörjas eller planläggas inom andra eller tredje mandatperioden efter översiktsplanens antagande.
    - ❖ Lång sikt
      - Mer än cirka 16 år. Kan läsas som en framtidsbild som visar ett önskat läge vid planens tidshorisont år 2035.
- **Täthet**
  - I de fall en särskild strävan finns efter relativt tät eller gles bebyggelse, såväl för stadsmässig bebyggelse som för bebyggelse på landsbygden, kan täthet (tät/gles) användas. Det är ett relativt begrepp som anpassas efter ortens eller bygdens storlek och karaktär.
- **Vägledning**
  - Här beskrivs exempelvis vilka kvaliteter man vill uppnå i ett område eller med en funktion, om det finns förhållanden som särskilt ska beaktas, etc. Med löpande fri text ges tydlig vägledning för detaljplanering, för prövning av bygglov och andra tillståndsärenden som rör mark- och vattenanvändning.

Bakgrund

Tidigare planering

Översiktsplan 2006:
- DEL 1 – "ALLTID" eller FUNKTION & PROCESS
- DEL 2 – "NUTID" eller PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR
- DEL 3 – "FRAMTID" eller VISION, MÅL & STRATEGI

Tidigare tillägg: LIS (2011), TÖP vindbruk (2011), FÖP tätorter (1990-tal till tidigt 2000-tal)

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Övrigt: Lokala miljömål 2014, Energi- och klimatplan 2014, Bostadsförsörjningsprogram 2016 samt Cykelstrategi och hållbart resande 2016.

Uppdraget

Kommunfullmäktige beslutade 2010-10-05 att gällande översiktsplan antagen 2006-06-13 inte längre är aktuell, att en ny översiktsplan med inriktning mot en hållbar utveckling upprättas samt att lokala miljömål formuleras som grund för en ny översiktsplan. Vidare ska den nya översiktsplanen inriktas på att ge vägledning om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Utvecklingsstrategi

- en långsiktig strategi som visar kommunens önskade utveckling i grova drag

Vision, mål och strategi

Herrljunga kommun ska år 2020 ha en befolkningsmängd om 10 000 invånare, samt vara ett samhälle:

- där det är "gott att leva",
- som tagit flera steg närmare en långsiktigt hållbar kommun,
- med en tydlig och välkomnande VI-känsla i kommunen och
- med ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv

Fysisk planering kan i olika grad påverka framgången för visionens olika delar. Översiktsplanen är i sin helhet ett strategiskt verktyg för visionens förverkligande, men främst genom aspekten Utvecklingsstrategi som redovisar kommunens långsiktiga intentioner i grova drag. I detta kapitel lyfts fram områden, platser och stråk dit kommunen vill kanalisera utvecklingsinsatser, liksom särskilt viktiga samband och de områden som i ett översiktligt perspektiv har de största natur-, och rekreationsvärdena.

Hållbar utveckling

Begreppet Hållbar utveckling, som är centralt i översiktplanen, kräver en särskild diskussion och definition för att kunna vara användbart i kommunens praktiska planering och myndighetsutövning. Det finns många olika förhållningssätt att välja på men minsta gemensamma nämnare, nationellt och globalt, är att det rör sig om:

- ett samspel mellan tre dimensioner; den sociala, den ekologiska och den ekonomiska,
- att de tre dimensionerna ska vägas samman,
- att det långsiktiga perspektivet med nästkommande generationer i åtanke ska vara i fokus

Främst behöver vi ta ställning till punkt två – hur ska dimensionerna vägas samman i vår definition? I Herrljunga kommuns lokala miljömål (2014) beskrivs förhållandet så här: "den ekologiska/miljömässiga hållbarheten anses överordnad den sociala och ekonomiska därför att den första utgör förutsättning för de två andra". En vidareutvecklad version av den definitionen beskriver ekologin/miljön som förutsättning, ekonomin som vägen och den sociala dimensionen som målet – vilket passar väl ihop med kommunens visionsmål, se först i detta kapitel samt applicerat på målen för översiktsplanen på nästa sida.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Mål för Hållbarhet – miljömässig, ekonomisk och social

Miljömässig hållbarhet: *RAMEN*

Ur lokala miljömål: "byar och tätorter planeras och bebyggs på ett sådant sätt att resurser kan användas effektivt, en hållbar livsstil kan gynnas och en god hälsa kan främjas – en bilfri livsstil ska vara möjlig samt gynnas vid planering och byggande"

- Tätorter förtätas för att behålla fördelarna med ett nära samhälle, med tågstationen som nav
- I tätorter är den mänskliga skalan utgångspunkt vid dimensionering av ytor, höjder och avstånd
- Vid planläggning för nya bostäder inom tätort är bilparkering lågt prioriterad
- Parker och grönområden bevaras och vinner mark på bekostnad av hårdgjorda ytor
- Energisnål och klimatanpassad byggnation ökar och kommunens egen produktion är hållbar

Ur lokala miljömål: "natur- och kulturvärden tas till vara och utvecklas"

- Områden eller företeelser med natur- och/eller kulturvärde ska hanteras som en resurs i samhällsbyggnadsprocessen och värderas ur ett ekosystemtjänstperspektiv
- Skyddade områden inom kommunen ska öka i antal och omfattning

Ekonomisk hållbarhet: *VÄGEN*

Herrljunga kommuns övergripande visionsmål är att vara 10 000 invånare år 2020, för att det innebär en ökad ekonomisk robusthet genom dels ökade skatteintäkter, dels ökat kundunderlag men också berikande i form av vidgade kunskaper, erfarenheter och kontakter.

- Herrljunga ska erbjuda så attraktiva boendealternativ att det kan locka inflyttare från övriga regionen och skapa ett positivt flyttningsnetto
- Kommunen ska ha en tillräcklig utvecklingsberedskap med resurser för hela samhällsbyggnadsprocessen med aktuella planeringsunderlag och proaktiv strategisk planering

För att ha möjlighet att förverkliga kommunens vision krävs också en välskött kommunal ekonomi.

- Bostäder ska lokaliseras med hänsyn till befintligt/planerat serviceutbud så att underlag för detta upprätthålls.
- Markanvändning i tätorter optimeras och exploateringsgrad anpassas efter lägets potential

Social hållbarhet: *MÅLET*

Med orden "Lagom, lugnt och lantligt" beskrivs kommunens första inriktningsmål "Där det är gott att leva" – "människor i kommunen lever inte bara ett längre utan även ett bättre och friskare liv". Tredje inriktningsmålet "Med en tydlig och välkomnande VI-känsla" betonar vikten av sammanhållning och öppenhet för ett hållbart samhälle.

- Kommunens invånare och besökande ges goda möjligheter till rörelse i vardagen
- Boende och besökande i kommunen ges många chanser att mötas och interagera med varandra
- Boende i kommunen är toleranta och nyfikna gentemot varandras olikheter och egenskaper

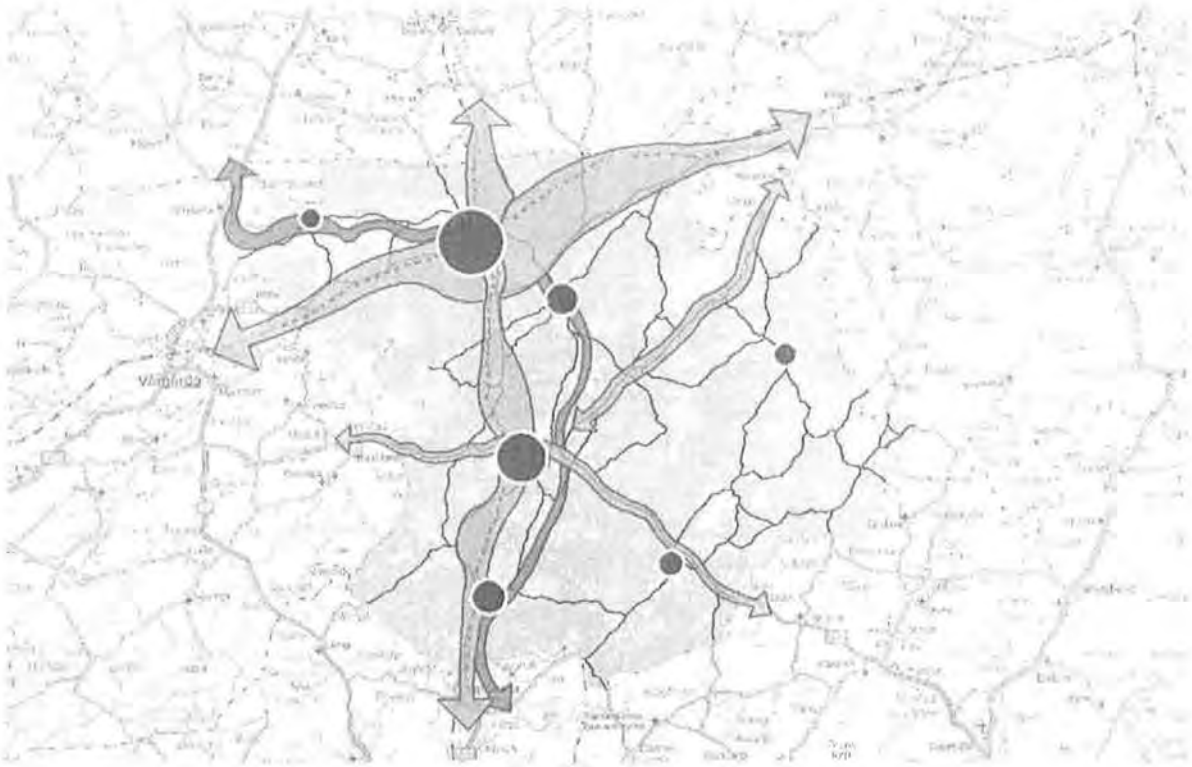
Genom undertecknande av avsiktsförklaring "För ett Jämställt Västra Götaland 2014-2017" samt en samverkansöverenskommelse med polismyndigheten arbetar kommunen för ett jämställd och tryggt samhälle, detta integreras i den fysiska planeringen med följande målområden för bostadsplaneringen.

- Det offentliga rummet är tydligt definierat och tillgängligt för alla individer och samhällsgrupper
- Den byggda miljön är väl omhändertagen och befolkad och trygg större del av dygnet
- Platser som kan upplevas som otrygga blir färre i takt med förnyelse och nyexploatering

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Strategier för hållbarhet

En strategisk strukturbild för kommunens utveckling – Herrljungas övergripande utvecklingsstrategi:



En strukturbild ger stöd vid prioriteringar av resurser och satsningar i den fysiska miljön, men även i verksamheter som påverkas av att den fysiska miljön förändras.

Herrljungas utvecklingsstrategi kan sammanfattas som en strävan att bygga vidare på de styrkor som redan finns. Detta ger en god hushållning med resurser och att utveckling och tillväxt kan ske på ett kostnadseffektivt sätt.

Herrljungas förutsättningar som en landsbygdskommun med stark kärna och noder skapar möjligheter för både förtätningens nyttor och ett närande bruk av jord- och naturresurser.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Bebyggelse

Kärnor

En kärna innebär ett mångfunktionellt område med stor betydelse för en orts, kommuns eller regions framtida utveckling, vanligtvis med stort inslag av service och arbetsplatser. I Herrljunga kommun utgör området kring Herrljunga station en kärna av betydelse för dels tätorten, dels hela kommunen men också av stor regional betydelse med dess centrala läge i regionen och knutpunkt för tågtrafiken. Dessa förutsättningar lyfter området till att inte bara vara en viktig transportnod (se nedan) utan även att fungera som mötesplats för regionala kontakter.

Rekommendationer

- Utveckla kärnan med brukarperspektivet i fokus – genom förslagsvis intressentanalys, funktionsanalys och rörelseanalys.
- Ta vara på kärnans potential som motor för kommunens strävan mot hållbar utveckling – genom premiering av hållbart resande, främst gång-, cykel- och kollektivtrafikanter.
- Ta fram planprogram och gestaltningsprogram för kärnan och anslutande utvecklingsstråk/-områden.
- Öka exploateringsgraden i kärnan samt dess närområde.

Viktiga funktioner

Anläggning eller plats som är av stor betydelse för service, teknisk försörjning, idrott, friluftsliv och turism. Kategorin finns under alla tre avsnitten i kapitlet *Utvecklingsstrategi* och här anges vad som är *Viktiga funktioner* i avsnittet *Bebyggelse* och vad som gäller för dessa. Viktiga funktioner – Bebyggelse omfattar: skolor, vårdcentraler, kulturhus, kommunhus mm.

Rekommendationer

- Förnyelse i närheten av viktiga funktioner ska ske med hänsyn till funktionens nuvarande och kommande användning vilket innebär att viktiga funktioner omges av ett respektavstånd som möjliggör för framtida utveckling av funktionen.
- Lokalisering/omlokalisering av en viktig funktion ska föregås av geografisk analys av behov och tillgänglighet ur ett långsiktigt perspektiv.

Utvecklingsstråk

Stråk där bebyggelseutvecklingen prioriteras, t.ex. för att skapa eller utveckla en sammanhängande miljö, eller förbättra förutsättningarna för en effektiv kollektivtrafik.

Rekommendationer

- Vid förnyelse i utpekade utvecklingsstråk ska stråket som helhet beaktas avseende t ex estetik, funktioner, rörelsemönster, brukarperspektiv.
- Ett utvecklingsstråk bör ges en tydlig prägel i utformning och prioriteras för utvecklingsinsatser.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Utvecklingsområden

Område där utvecklingsinsatser särskilt bör främjas (vid sidan av kärnor, noder och viktiga funktioner). Kategorin används även under avsnittet transporter/teknisk försörjning. I ett utvecklingsområde för bebyggelse koncentreras bostäder, handel och kontor i högre grad än övrig stadsbygd. Området kan och bör innefatta eller angränsa till viktiga funktioner såsom skola och noder för transport. På landsbygd är utvecklingsområden knutna till befintliga skolor och/eller föreslagna LIS-områden.

Rekommendationer

- Utvecklingsområden är prioriterade för ny bebyggelse jämfört med övrig stadsbygd eller landsbygd.
- Runt tågstationerna i Herrljunga och Ljung tätorter finns schematiska utvecklingsområden riktade mot olika typer av bebyggelse som baseras på forskning om optimal markanvändning ur hållbarhetsperspektiv – dessa ska vara vägledande vid långsiktig planeringsinriktning, men inte på kortare sikt där nuvarande markanvändning gör det olämpligt.
- I centrala delar av Herrljunga och Ljung tätorter finns även schematiska utvecklingsområden för *bulleravsteg* där en utveckling anses särskilt angelägen och inte bör hindras av precisa gränskrav.

KONSEKVENSER av utvecklingsstrategi för bebyggelse

En tätare och mer funktionell och attraktiv *kärna* bidrar till:

- att stärka sociala värden såsom trygghet och stolthet genom mer folkliv och rörlighet över större del av dygnet samt ökat serviceutbud,
- överflyttning från bilresande till gång-, cykel- och kollektivtrafikresande, med såväl lokala som globala miljövinster som följd, samt även sociala och ekonomiska nyttor.
- ökat markvärde både i kärnan och i övriga tätorten

En välavvägd förnyelse av *viktiga funktioner* och dess närområden bidrar till:

- säkrare investeringar med låg livscykelkostnad och snabbare nyttoeffekter,
- ökad tillgänglighet för fler brukare, vilket kan ge positiva effekter på t ex demokrati, folkhälsa, säkerhet och miljö

Stärkta och väl definierade *utvecklingsstråk* bidrar till:

- en starkare identitet för platsen vilket kan höja värdet både ekonomiskt och socialt,
- att det är lättare att orientera sig i området vilket ökar tryggheten och trivseln

Att fokusera utvecklingsinsatser till särskilda *utvecklingsområden* för bebyggelse bidrar till:

- att tillgången till olika slags service och gemensamma anläggningar ökar, vilket innebär att kostnadseffektiviteten och nyttorna av dessa ökar och transportbehov kan minska,
- en ökad befolkningstäthet som skapar trygghet och trivsel

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Transporter och teknisk försörjning

Noder

Viktiga knutpunkter i transportsystemen där byte mellan transportslag eller omlastning sker, såsom resecentra, stationer och terminaler. Det finns två noder i kommunen och det är Herrljunga station och Ljung station. En tredje föreslås vid Molla i samband med genomförande av landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS, se kapitlet Tematiska delar samt kapitlet Användning: Transportsystem: Kollektivtrafik).

Rekommendationer

- Nodernas funktion som resecentra ska stärkas i samverkan med Trafikverket och regionen genom Västtrafik.
- Noderna ska vara/göras tillgängliga för alla resenärsgrupper och erbjuda väderskydd.
- Vid noderna ska pendlingsparkeringar finnas för cykel och bil, där de mer ytsnåla cykelparkeringarna (med tak) ska ligga närmast nodens centrum, medan bilparkeringarna bör placeras längs med spåren för att utnyttja den annars svåranvända marken.
- Noderna ska utvecklas med fokus på tillgänglighet, trygghet, trivsel, orienterbarhet och design.

Viktiga funktioner

Anläggning eller plats som är av stor betydelse för service och teknisk försörjning som t ex VA-verk, vattentorn, elcentraler, brandstationer, ÅVC, deponi mm.

Rekommendationer

- Förnyelse i närheten av viktiga funktioner ska ske med hänsyn till funktionens nuvarande och kommande användning vilket innebär att viktiga funktioner omges av ett respektavstånd som möjliggör för framtida utveckling av funktionen.
- Lokalisering/omlokalisering av en viktig funktion ska föregås av geografisk analys av behov och tillgänglighet ur ett långsiktigt perspektiv.

Transportsamband

Förbindelser som är särskilt viktiga för att skapa, förbättra eller upprätthålla en god tillgänglighet, och dit investeringar i transportinfrastruktur och vidareutveckling av kollektivtrafiken bör kanaliseras. Illustrerar schematiskt behovet av att utveckla eller stärka samband. Den mer exakta dragningen av en ny väg eller andra förändringar i vägnät, cykelvägnät, etc. redovisas i kartan Användning.

Herrljungas viktigaste järnvägsförbindelser är Västra stambanan och Älvsborgsbanan som möts i Herrljunga tätort. Även Jönköpingsbanan och Kinnekullebanan är viktiga för Herrljunga då de direkt bidrar till resandeunderlaget för noden Herrljunga med dagens trafikupplägg.

De vägar som är viktigast för Herrljunga är väg 181, 183, 2516, 182. I kartan Övergripande utvecklingsstrategi redovisas transportsambanden transportslagsövergripande, d v s järnvägar och vägar tillsammans. I kartan Utvecklingsstrategi utpekas endast de transportsamband där en större förändring föreslås.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer

- Arbeta aktivt i regionalpolitiska forum för att utpekade transportsamband i Herrljunga tilldelas resurser.
- Medverka aktivt för att utredningar påbörjas för de föreslagna ut-/ombyggnationerna av Herrljungas viktigaste vägar.
- Driv på och medverka aktivt i kommande utredningar (åtgärdsvalstudier etc.) som berör de viktigaste transportsambanden i Herrljunga kommun.
- Prioritera transportsambanden i följande ordning vid resursfördelning för ut-/ombyggnation: Västra stambanan, Älvsborgsbanan, väg 181, väg 183, väg 1927, väg 2516.

Utvecklingsområden

Område där utvecklingsinsatser särskilt bör främjas (vid sidan av kärnor, noder och viktiga funktioner). Kategorin används även under avsnittet bebyggelse. I ett utvecklingsområde för transporter/teknisk försörjning ska hänsyn tas till att området i framtiden kan behöva användas för samhällsviktig infrastruktur. Utpekade områden gäller här energiförsörjning i form av vindkraft (se kapitlet Tematiska delar: Vindbruk) samt vattenskyddsområden för framtida verksamhetsområde för VA.

Rekommendationer

- Vid önskad förnyelse inom ett utvecklingsområde enligt ovan ska särskilda krav ställas på att ingreppet inte försvårar den framtida funktionen.

KONSEKVENSER av utvecklingsstrategi för transporter och teknisk försörjning

Stärkta, tillgängliga och trivsamma *noder* bidrar till:

- att stimulera ett hållbart resande,
- ett ökat socialt utbyte när fler kan resa tillsammans,
- en stärkt identitet för lokalsamhället eller kommunen,
- ökad möjlighet för kommersiella och kulturella etableringar.

En välavvägd förnyelse av *viktiga funktioner* och dess närområden bidrar till:

- säkrare investeringar med låg livscykelkostnad och snabbare nyttoeffekter.
- ökad tillgänglighet för fler brukare, vilket kan ge bättre hushållning med energianvändning av olika slag, t ex transporter och materialanvändning samt ökad säkerhet och renare miljö.

Utvecklade *transportsamband* bidrar till:

- effektivare transporter med högre tillgänglighet, säkerhet och tillförlitlighet vilket kan innebära ekonomiska och miljömässiga vinster/besparingar,
- minskade bullerstörningar, lokala emissioner och säkerhetsrisker vid ombyggnad av vägarna 181, 183 och 1927.

Att värna framtida *utvecklingsområden* för transporter och teknisk försörjning bidrar till:

- att säkra tillgång till framtida behov av naturresurser för i det här fallet dricksvattenförsörjning,
- möjlighet att lokalt producera fossiloberoende el.
- att generellt öka kommunens tålighet vid eventuella kriser när den lokala försörjningen kan bli kritisk.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Natur och rekreation

Värdekärnor

Del av stora natur- och rekreationsområden där merparten av de förhållanden och kvaliteter som ger området dess värde är koncentrerade, såsom Orraholmens föreningsstugor och Hembygdsparken i Herrljunga.

Rekommendationer

- Värna och utveckla utpekade värdekärnor genom t ex kommunala bidrag.
- Marknadsför kommunens värdekärnor som turistiska mål.
- Betrakta värdekärnor som viktiga bärare av kommunens tradition och identitet.

Viktiga funktioner

Viktiga funktioner för rekreation är främst idrottsanläggningar av olika slag, som fotbollsplaner och idrottshallar men även iordningställda badplatser.

Rekommendationer

- Värna funktionerna genom god skötsel och tillgänglighet.
- Bebyggelseutveckling i närhet till rekreativa funktioner kan främjas om bedömning görs att det inte påverkar tillgängligheten negativt.

Gröna samband

Stråk där natur- kultur- och rekreationsvärden prioriteras. Kan också illustrera behovet av att knyta ihop värdefulla natur- och rekreationsområden eller överbrygga en barriär t.ex. en större väg.

Rekommendationer

- Värna och eventuellt utveckla utpekade gröna samband vid förnyelse som påverkar stråket.
- Var restriktiv med bygglovgivning längs gröna samband.

Natur- och rekreationsområden

Land- och/eller vattenområde av särskilt stor betydelse för människors rekreation och naturupplevelser, för biologisk mångfald och ekosystem-tjänster, även värdefulla kulturlandskap ingår i begreppet. Kan också vara andra områden med relativt stora bevarandevärden.

Rekommendationer

- Värna natur- och rekreationsområden genom att ha en helhetssyn på området vid förnyelse.
- Var restriktiv med bygglovgivning inom natur- och rekreationsområden.
- Marknadsför kommunen som besöksmål med hjälp av tillgången till naturupplevelser.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

KONSEKVENSER av utvecklingsstrategi förnatur och rekreation

Väl underhållna och kända *värdekärnor* bidrar till:

- möjligheter till ökad turism i kommunen.
- stärkt identitet lokalt och kommunalt.
- ökad stolthet och trivsel samt bättre folkhälsa när fler lockas ut i naturen.

Ett omhändertagande av *viktiga funktioner* och viss bebyggelseutveckling i dess närområden bidrar till:

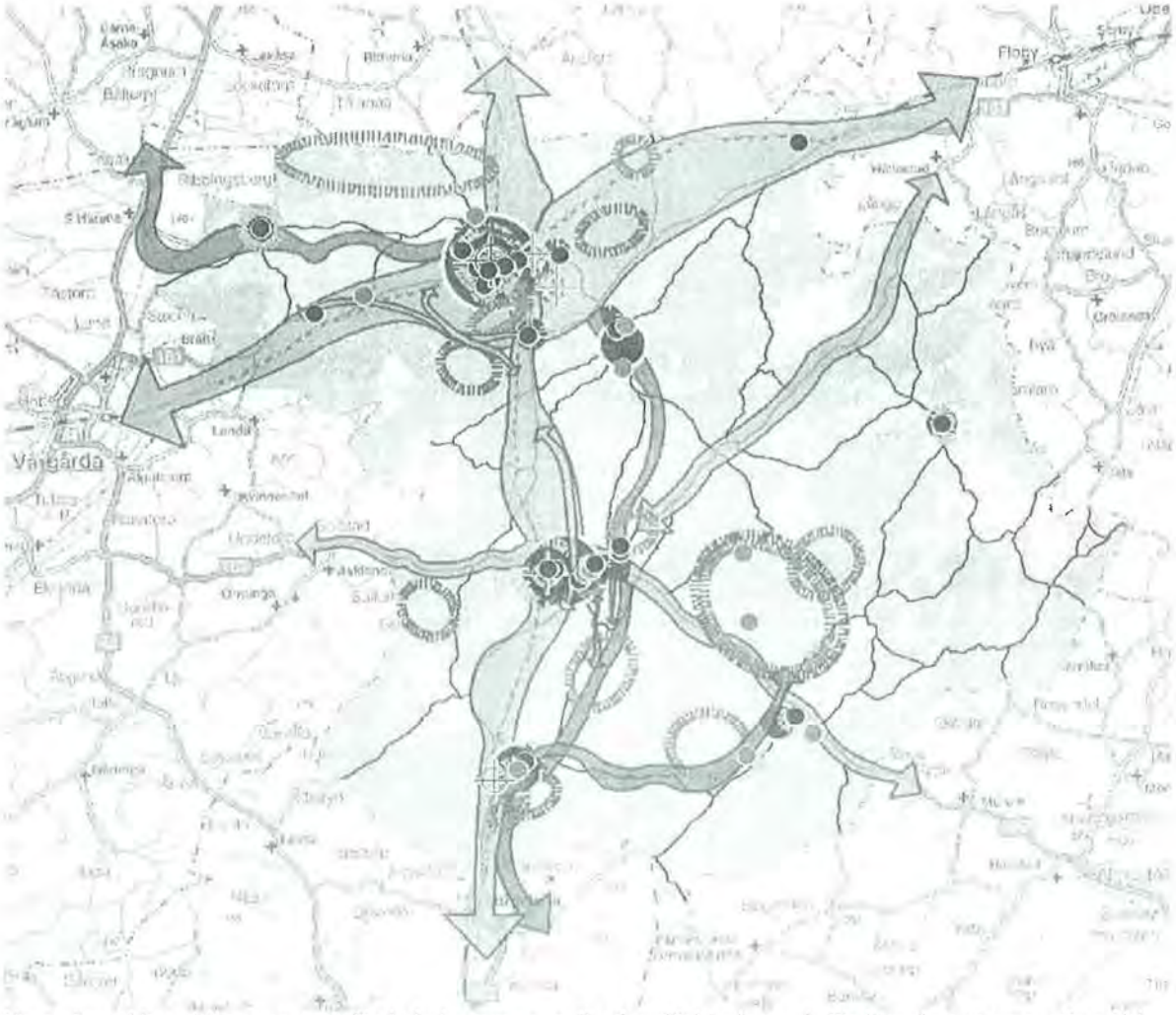
- att främja folkhälsan och social gemenskap.
- större underlag för funktionen.

Stabila *gröna samband* bidrar till:

- ett rikt natur- och kulturlandskap med goda rekreationsmöjligheter,
- att värna ekologins bevarande.

Värnade och kända *natur- och rekreationsområden* bidrar till:

- möjligheter till ökad turism i kommunen,
- bättre folkhälsa när fler lockas ut i naturen.



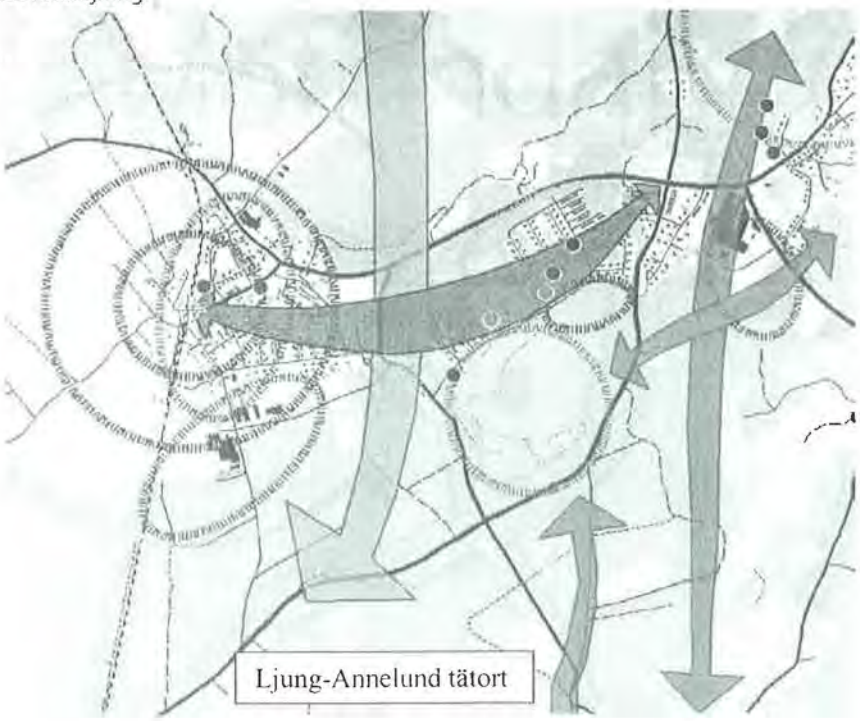
Karta över Utvecklingsstrategi för hela kommunen. Teckenförklaring och fördjupning tätorter nästa sida.

§ 114

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23



- Utvecklingsstrategi
- Utvecklingspunkter
  - Objektstyp, Tema
  - Kärna, Bebyggelse
  - Nod, Transporter och teknisk försörjning
  - Värdekärna, Natur och rekreation
  - Viktig funktion, Bebyggelse
  - Viktig funktion, Transporter och teknisk försörjning
  - Viktig funktion, Natur och rekreation
- Länkar
  - Objektstyp
  - Grönt samband
  - Transportsamband
  - Utvecklingsstråk
- Utvecklingsområden
  - Tema
  - Bebyggelse bulleravsteg
  - Bebyggelse blandad
  - Bebyggelse bostad
  - Bebyggelse handel kontor
  - Bebyggelse industri
  - Natur och rekreation
  - Transporter och teknisk försörjning
- Utvecklingsområden översiktligt
- Länkar översiktligt
  - Objektstyp
  - Grönt samband
  - Transportsamband



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Användning

- en indelning av kommunens hela yta i olika markanvändningskategorier, utifrån ställningstagande kring de allmänna intressena.

Allmänna intressen

Enligt PBL, Plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap 3 § ska planläggning med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja:

1. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder,

2. en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper,

3. en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt,

4. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens, och

5. bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Områdesanvändning

Stadsbygd

Område med bebyggelse av stads- eller tätortsmässig karaktär, och där bostäder ingår eller kan ingå. Bebyggelsen är indelad i kvarter åtskiljda av gator, eller har en kvartersliknande struktur. Utgörs av stadsbebyggelse och stadsliknande bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder, t ex skola. Trafik- och parkeringsytor, parker och fritidsanläggningar kan ingå. Bör ersätta begrepp som tätbebyggelse och blandstad. Kan användas även för relativt små tätorter.

I Användningskartan finns Stadsbygd i Herrljunga tätort, Ljung-Annelund, Hudene samt Molla. I Herrljunga tätort föreslås flera utbyggnadsområden i tätortens ytterkanter som komplement till förtätning inom befintlig bebyggelse. Söder om västra stambanan utgörs områdena idag av skogsmark medan det rör sig om jordbruksmark på norra sidan om järnvägen. På liknande sätt förhåller det sig i Ljung-Annelund. För hantering av den intresseavvägningen se dels kapitlet Hänsyn: Areella näringar, dels kapitlet Tematiska delar: Tätorter, dels kapitlet Genomförande och konsekvenser: Intressekonflikter.

Rekommendationer

- Sök möjligheter till förtätning inom befintlig stadsbygd.
  - Förtäta först och främst på redan hårdgjorda ytor vars funktion kan effektiviseras.
  - Förtäta i sista hand genom att ianspråkta grönytor, dock aldrig utpekade grönområden, natur- och rekreationsområden eller värdekärnor.
- Tillgång till natur eller grönområden för rekreation ska säkerställas inom 600 meter från nya bostäder som planeras inom tätort.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

- Ytor som kan exploateras för stadsmässig bebyggelse används inte för parkeringslösningar.
  - Parkeringsytor bör delas i mindre enheter och parkering längs gata bör nyttjas där det är möjligt.
- Kvarter utformas med tydliga avgränsningar mellan offentliga och privata ytor.
- Full tillgänglighet till och inom offentliga miljöer ska skapas vid förnyelse.
  - Såväl fysisk tillgänglighet som social ska beaktas och en analys över risk för exkludering bör göras för förslag till förnyelse.
- Bostäder bör blandas med icke störande verksamheter (funktionsintegrering).
- Planläggningen och utformningen av allmänna platser ska göras med stor omsorg så att tätorterna som helhet utgör attraktiva boendemiljöer.
  - Sträva efter en tydlig och tilltalande stadsbild och gatumiljö genom att analysera rummen mellan husen.
  - Hushåll med infrastrukturen vid ny planläggning så att anläggningarna blir kostnadseffektiva.
  - Hushåll med markytan vid ny planläggning så att stadsbygden inte blir för utspridd och ger onödigt långa avstånd samt ytor utan funktion som trots det måste underhållas.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Stadsbygd

- Genom att förtäta i befintlig stadsbygd minimeras anläggnings- och driftskostnader liksom framtida transportbehov, medan serviceunderlag stärks och markvärden höjs,
- Genom att tillföra ett minimum av hårdgjorda ytor och istället bevara och skapa desto mer infiltrerande grönytor minskar problem och kostnader vid höga vattenflöden och skyfall,
- Tillgång till natur och rekreationsområden är positivt för folkhälsan och ökar attraktiviteten i närområdet,
- Genom att utnyttja gaturummet till parkering kan större parkeringsfält undvikas och dessa ytor istället användas till förtätning vilket skapar en bättre livsmiljö (se även första punkten) eventuellt på bekostnad av upplevd/faktisk tillgänglighet,
- Tydlig kvartersutformning, tillgänglighet till offentliga miljöer och funktionsintegrering kan bidra till ökad upplevd/faktisk trygghet och trivsel.
- God hushållning med mark och anläggningar bidrar till ekonomisk hållbarhet.

Verksamheter

Områden för verksamheter, som inte bör blandas med bostäder. Kan utgöras av områden för verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung eller stor mängd övrig trafik. I områdestypen kan ingå såväl traditionella "industriområden" som stormarknadsområden och större mässområden och dylikt.

I användningskartan finns verksamheter i eller i anslutning till Herrljunga, Ljung-Annelund och Hudene samt kring en framtida fyrvägskorsning vid Bergagärde. Platserna har valts utifrån tillgång till infrastruktur och arbetskraft, agglomerationsfördelar (exv. företagspark) samt risker för olika störningar. Alla nya verksamhetsområden föreslås på skogsmark förutom det som föreslås i det befintliga industriområdet Ölltorp på lång sikt (16 år eller senare) där det är jordbruksmark. För hantering av den intresseavvägningen se dels kapitlet Hänsyn, Areella näringar, dels kapitlet Tematiska delar, Tätorter, dels kapitlet Genomförande och konsekvenser, Intressekonflikter.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer

- Nya etableringar lokaliseras utifrån bedömning av förväntad generering av tunga transporter, buller/störningar, besöksgrad, personalbehov.
  - Befintlig eller planerad infrastruktur ska kunna hantera ny verksamhets förväntade transportbehov för såväl gods som personal och besökare på ett hållbart sätt.
  - Nya etableringar ska lokaliseras så att de inte orsakar störningar för befintlig bebyggelse.
- Gestaltningskrav ställs i samband med detaljplan på verksamhetsområden baserat på dess läge och omgivning så att en harmonisk helhetsbild uppnås.
  - Lokalisering i transportstråk tillåter en grövre utformning för att förbipasserande med högre hastigheter ska kunna uppfatta annonseringen.
  - I en mer tätortsnära lokalisering ska utformningen ta hänsyn till att verksamhetsområdet utgör en vardagsmiljö för många människor och där då mer detaljrikedom och mänsklig skala eftersträvas i gestaltningen.
  - Även vid tätorternas infarter är gestaltningen viktig då bebyggelsen annonserar samhället och utgör dess entré.
- Förslag om etablering av externhandel bör analyseras noga utifrån konsekvenser för näringslivet i kommunens tätorter med tillhörande stadsbild och stadsliv, av vikt för långsiktig hållbarhet.
- Nya etableringar bör i möjligaste mån tillskapa en lokal hantering av VA och dagvatten samt bidra med energiförsörjning i någon grad.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Verksamheter

- Lokaliseringsprinciper bidrar till ett minskat transportbehov och minimerar störningar.
- Gestaltningskrav bidrar till en mer attraktiv miljö som sänder positiva signaler om såväl företaget som samhället, vilket kan bidra till tillväxt.
- Konsekvensanalyser rörande externhandel eller andra besöksintensiva verksamheter motverkar etableringar som kan skada viktiga värden i kommunens tätorter och även grannkommuner.
- Lokal hantering av energi och vattenflöden minskar risken för överbelastning av de befintliga systemen eller att en begränsad kapacitet hindrar en etablering, därtill kan miljövinster och kostnadsbesparingar ofta göras genom lokalt omhändertagande/produktion.

Grönområde

Parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, när-rekreationsområden, samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus. Avser grönområde som på grund av dess stora betydelse för ett stort omland bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. Mindre vattendrag kan ingå, däremot mindre grönytor inom kvartersmark ingår generellt i Stadsbygd.

Herrljunga tätorts grönområden består av Stadsparken, Haraberget med hembygdspark, Skoghälla med idrottsplats och elljusspår, Herrljunga ridklubbs anläggning i Vreta samt föreslagen strandpromenad/naturstig längs Nossan norr om järnvägen. I Ljung-Annelund finns Tingshusparken vid järnvägsstationen, Himmelsberget med elljusspår samt ett föreslaget parkområde i Mörlanda som binder ihop de två tätortsdelarna. I Hudene ligger Herrljunga golfklubb. Utpekade grönområden är få till antalet men tillgång till rekreationsmiljöer är ändå förhållandevis god i hela kommunen på grund av tillgång till natur- och kulturmiljöer och tätorternas storlek samt en stor andel bostäder i villa med egen trädgård.

Rekommendationer

- Utpekade grönområden ges hög status och ett starkt skydd mot andra exploateringsanspråk.
  - Förnyelse i anslutning eller i närhet till ett grönområde bör föregås av konsekvensanalys gällande påverkan på grönområdet och anpassas därefter.
  - Nya bostäder inom tätort ska ha tillgång till grönområden för rekreation inom 600 meter, enligt rekommendation för Stadsbygd, vilket ställer krav på utpekade grönområden.
- Grönområden utvecklas så att både fysisk och social tillgänglighet ökar.
  - Trygghetsskapande åtgärder, såsom belysning, främjas.
- Beakta grönområdenas funktion som infiltrationsytor samt lokala ekosystem.
- Värna parkmiljöernas kulturhistoriska värde och betydelse för lokal identitet.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Grönområde

- Värnade grönområden främjar folkhälsan och social hållbarhet genom att vara ett alternativt vardagsrum för lokalbefolkningen där rörelse stimuleras och frisk luft erbjuds, liksom möjligheter till möten mellan människor som stärker det sociala kapitalet och skapar trygghet.
- Att alla människor ges möjligheter att ta del av ovanstående värden stärker demokrati och sammanhållningen i samhället samt minskar hälsomässiga klyftor i befolkningen.
- Grönområden kommer i framtiden att få en allt viktigare funktion som klimatreglerare i ett varmare och blötare klimat, t ex genom sin förmåga att absorbera vatten och erbjuda skugga.
- Historisk koppling och igenkänning skapar stolthet och trygghet i ett samhälle och många utpekade grönområden har denna funktion.
- Ovan beskrivna sociala effekter har även en påverkan på ekonomiska värden då de skapar en högre attraktivitet och erkänt positiva effekter på fastighetsvärden.

Landsbygd

Område som ytmässigt främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter, men där också bostadsbebyggelse och obrukad mark (impediment) kan förekomma. Småorter, fritidshusområden och bybildningar kan ingå i denna områdestyp, liksom områden som utnyttjas ekonomiskt endast i ringa omfattning.

Ungefär halva kommunens befolkning bor i områdestypen Landsbygd och här finns en tillgång till infrastruktur som är godtagbar vid önskemål om nya enstaka bostadshus. Kommunens tydliga identitet som landsbygdskommun kräver att landsbygden ges förutsättningar att leva, därför bör en utveckling på landsbygden ske. För att landsbygdsutvecklingen ska vara ekonomiskt och miljömässigt hållbar krävs dock välavvägda bedömningar avseende lokalisering av nya etableringar, såväl bostäder som mindre verksamheter.

Mindre kluster av bebyggelse på landsbygden faller under begreppet "Sammanhållen bebyggelse" som definieras i PBL 2010 som: *bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark. Boverket anser dessutom att det på vardera tomten ska finnas minst tre byggnadsverk varav minst en byggnad för att räknas.* Det är vid frågor om bygglovsbefrielse som det är viktigt att göra en bedömning av om platsen ligger inom sammanhållen bebyggelse, vilket görs vid varje enskilt fall med hjälp av aktuella kartunderlag. Byggnadsnämnden kan och bör besluta om en definition som ska gälla för att säkerställa likabehandling inom kommunen.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer

- Vid önskad etablering, t ex ny bostadsbebyggelse, på landsbygd avgörs lämplighet med hänsyn till platsens förutsättningar och bl. a. tillgång till nödvändig infrastruktur och samhällsservice.
  - Avstämning görs alltid mot både aktuella planeringsunderlag och gällande översiktsplan.
  - Utpekade hänsynsområden för olika risker ska beaktas vid förnyelse och vidare utredningar göras om risker inte kan uteslutas.
  - Utpekade hänsynsområden för olika värden ska visas stor respekt och vid risk för negativ påverkan på sådana värden bör förnyelsen utebli eller konsekvensanalys göras.
- Säkerhetsavstånd till allmänna vägar ska respekteras, liksom utökat byggnadsfritt avstånd om 30 meter som gäller längs vägarna 181, 182 och 183. (Inom tätort och detaljplan och bygglov görs prövningar i varje enskilt fall.)
- Inom en zon på 50 meter ska ny bebyggelse eller andra åtgärder prövas med hänsyn till buller och/eller vibrationer från järnvägen. Hänsyn ska även tas till järnvägens antagna utveckling.
- Inom en zon på 100 meter från väg eller järnväg med farligt gods skall riskbedömning göras för ny bebyggelse enligt Länsstyrelsens rekommendation.
- Nya bostäder på landsbygd bör lokaliseras med närhet till befintlig bebyggelse.
- Nya grupper av bebyggelse på landsbygd kan behöva detaljplan, vilket bedöms från fall till fall.
- Bebyggelseutveckling i närheten av byskolorna, som definierar kommunens utvecklingsområden på översiktlig nivå, uppmuntras särskilt.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Landsbygd

- Genom att undvika etableringar i lägen med otillräcklig infrastruktur och service undviks framtida kostnader för utbyggnad eller särskilda transporter, såsom skolskjuts och hemtjänst.
- Hänsyn till planerad markanvändning, risker och värden bidrar till att samhällsutvecklingen sker på ett hållbart sätt och att allmänna intressen kan tillgodoses som avsett.
- Beaktande av rekommendationer gällande avstånd till vägar och järnväg säkerställer långsiktigt både infrastrukturens funktion och goda livsmiljöer avseende hälsa och säkerhet.
- Lokalisering av bostäder och annan bebyggelse kan få avgörande betydelse för andra verksamheters effektivitet och samhällets klimatpåverkan, främst genom hur persontransporter kan ordnas utifrån olika behov och perioder i livet. Gruppering av bostäder möjliggör även för gemensamma lösningar som ger lägre belastning på både miljö och ekonomi samt stärker kulturella och sociala värden. Exempel är bilpool, kooperativ barnomsorg, delningsekonomi etc.

Natur

Naturmiljö utan bebyggelse och med begränsad tillgång till infrastruktur, där nyetableringar därför bör undvikas. Används enbart på områden utanför tätorter. I orter och för så kallade närrekreations-områden används normalt områdestypen grönområde.

Denna områdesanvändning definieras helt annorlunda i Herrljunga kommuns översiktsplan jämfört med Boverkets definition: *Område, med stora friluftslivs-, natur- eller landskapsvärden, och där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Områden som är viktiga att bevara och där jord- och skogsbruk och andra näringar bör bedrivas på sätt som är förenligt med natur- och landskapsvärdens intressen. Små områden av detta slag, exempelvis mindre naturreservat, kan inga*

i Landsbygd. Bör användas enbart på områden utanför städer och andra orter. I orter och för så kallade närrekreations-områden används normalt områdestypen grönområde.

Rekommendationer

- Undvik bostadsbebyggelse i områden med Natur.
  - Etableringar där själva syftet är att uppnå avskildhet kan lokaliseras till Natur, men då måste eventuella andra hänsyn beaktas, såsom påverkan på naturvärden, friluftsliv och totalförsvarets riksintressen samt möjligheter till framtida exploatering för vindbruk.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Natur

- Genom att undvika bostadsbebyggelse i lägen med otillräcklig infrastruktur och service undviks framtida kostnader för utbyggnad eller särskilda transporter, såsom skolskjuts och hemtjänst.

Grön- och vattenstråk

Vattenstråk

Vattendrag eller annat långsmalt vattenområde (sund och dylikt) som knyter ihop större vattenområden och som bör framhävas för dess biologiska funktion eller för dess betydelse för friluftsliv och rekreation. Ån Nossan är Herrljungas stora vattenstråk och den löper tvärs genom hela kommunen. Även ån Lidan passerar genom kommunen längst i öster.

Rekommendationer

- Vid förnyelse i åarnas influensområden ska säkerställas att åarna inte påverkas negativt avseende deras betydelse för både biologi och rekreation.

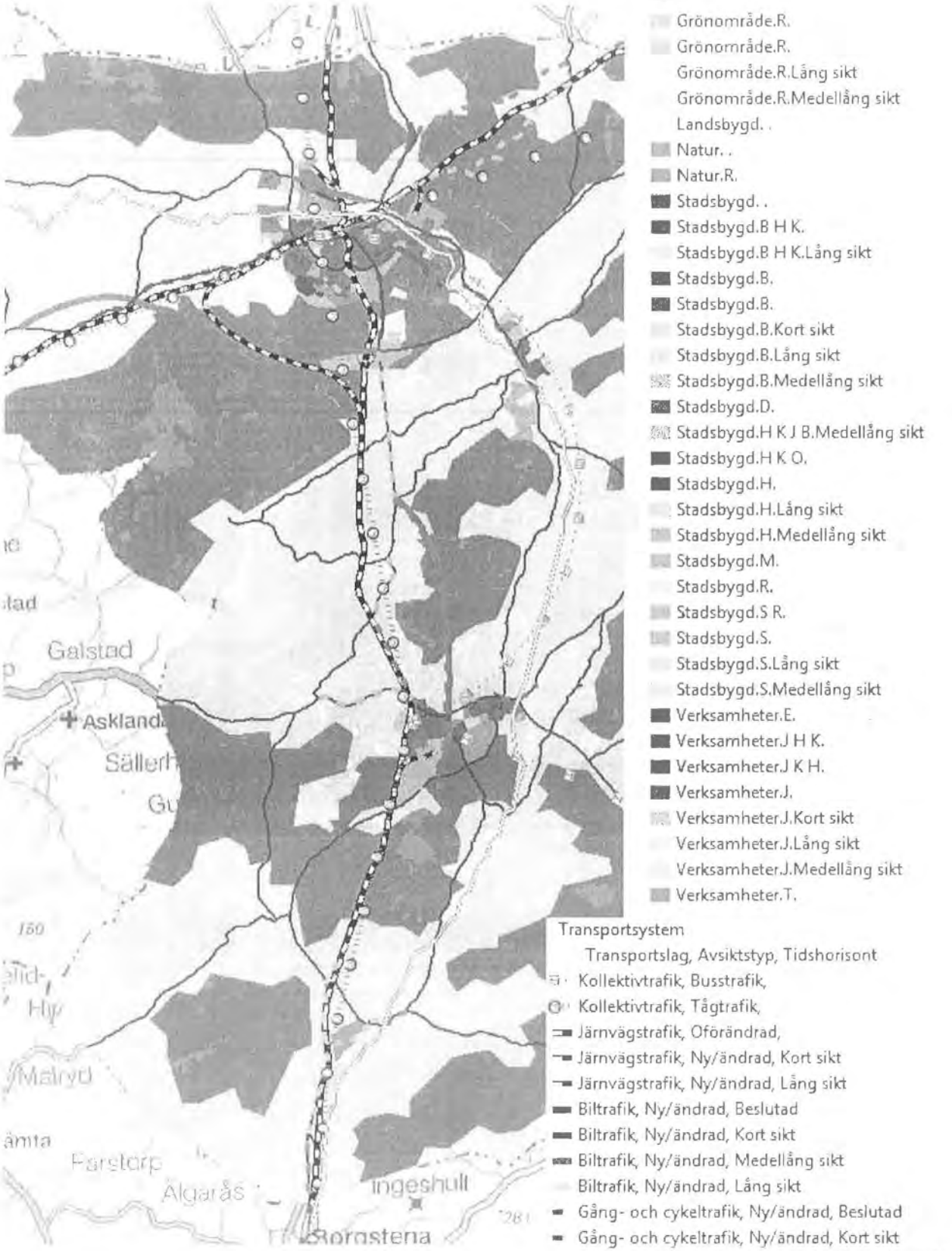
KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Vattenstråk

- Vid förnyelse kan verksamheter med negativ påverkan successivt fasas ut och en långsiktigt positiv utveckling skapas för åarnas biologiska och rekreativa funktioner.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23


Hillared
Gräfsnäs
Gräfsnäs
Gräfsnäs

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Transportsystem

Observera att i kartredovisningen av Transportsystem ligger befintlig infrastruktur och förslag till ändringar i separata lager.

Långsiktig trafikstrategi

- Utveckla strukturer för hållbart resande lokalt och regionalt
  - Lokalt främjas gång- och cykeltrafik, regionalt främjas tågtrafik
  - Tillämpa hela-resan-perspektiv vid planering för transport och trafik
- Eftersträva ett tillgängligt transportsystem med social inkludering för långsiktig hållbarhet
  - Beakta alla samhällsgruppers rätt till rörelsefrihet och samhällsdeltagande på lika villkor
  - Alla i kommunen ska ha tillgång till ett basutbud av kollektivtrafik, t ex Närtrafiken
- Trafikseparering tillämpas olika beroende på sammanhang:
  - I tätortsmiljöer samsas bilister och cyklister vilka separeras från gående
  - Utanför tätort samsas gående och cyklande vilka separeras från motortrafiken
- Gatunätverket i tätorter ska vara lätt att orientera sig i och ha ett minimum av återvändsgator
  - Maskvidden (avståndet mellan länkar/korsningar) i nätverket ska vara som lägst för gångnätet, därefter cykelnätet, kollektivtrafiknätet och högst för bilnätet

Kollektivtrafik

Lokal och regional persontrafik som i huvudsak bedrivs i linjetrafik med buss, tåg och andra färdmedel som tar många resenärer. Herrljungas kollektivtrafik består i huvudsak av tågtrafik längs två axlar, med noden Herrljunga station i skärningspunkten, kompletterat med så kallad Närtrafik, som är Västtrafiks koncept för anropsstyrd trafik på landsbygden i regionen. Enstaka busslinjer finns med lågt turutbud, enbart i pendlings- och skoltidsintervall vardagar.

Rekommendationer

- Verka för att turutbudet på järnvägarna behålls och utvecklas.
  - Satsa på behovsuppehåll för stationer med lågt resande.
  - Möjligheten att nå Landvetter flygplats med tåg via Herrljunga-Borås ska utvecklas.
  - Älvsborgsbanans funktion som matarbana till Västra stambanans snabbtåg ska utvecklas.
- Stärk noderna Herrljunga och Ljung genom att verka för bättre bytesmöjligheter.
- Effektivisera tågtrafiken i södra delen av kommunen genom en strategisk sammanslagning av två nedläggningshotade hållplatser som bildar en ny nod. Se argumentation i kapitlet Tematiska delar: LIS-områden: Mollasjön.
- Verka för utökad tillgänglighet till Närtrafiken, geografiskt såväl som öppettider.
- Undersök kollektivtrafikens utvecklingspotential m h a analys av geografisk statistik, olika gruppers behov och redskapet tidsgeografi.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Kollektivtrafik

- Att tågtrafiken behålls är kritiskt för kommunens framtid och alla aspekter av hållbar utveckling.
- Effektivare byten ger bättre restidskvoter gentemot bilens och ökar incitamenten att resa mer hållbart.
- Sammanslagning av tåghållplatser ger sämre tillgänglighet i de befintliga lägena men bättre tillgänglighet sett till potentiellt fler uppehåll på den nya stationen, som dessutom har närmare till målpunkter som skola och badplats, samt en planerad bebyggelseutveckling i anslutning till dessa.
- Närtrafiken har möjlighet att bidra till främst den sociala hållbarheten genom att öka tillgängligheten för befolkningsgrupper som inte har möjlighet att transportera sig själva med bil, t ex unga och äldre på landsbygden.
- En välgjord analys och samordning med övrig samhällsplanering bidrar till mer ändamålsenlig kollektivtrafik vilket kan bli både bättre, billigare och miljövänligare än annars.

Gång- och cykeltrafik

Anläggning som är särskilt avsedd för gående och trafik med cykel. Gång- och cykelvägnät finns i tätorterna Herrljunga och Ljung-Annelund, samt i liten utsträckning även i Hudene och Molla. Planförslaget redovisar i karta var vidare utbyggnad bör ske och i vilket tidsperspektiv olika sträckningar bör ges prioritet.

Rekommendationer

- Kommunen ska fortsätta att dra nytta av de statliga/regionala bidrag som kan sökas för att förbättra förutsättningarna för gång- och cykeltrafik.
  - Ta stöd i regionala styrdokument så som cykelstrategi vid sidan av kommunens egna analyser och önskemål.
- Utbyggnad av infrastruktur ska kombineras med så kallade Mobility Management (Hållbart resande)-åtgärder för att maximera nyttan av investeringen.
- Gång- och cykeltrafikanters perspektiv ska vara vägledande vid utformning av gaturummet och andra offentliga miljöer inom tätort.
  - Inför successivt strukturer som jämställer villkoren för fotgängare, cyklister och bilister.
  - Eftersträva ett sömlöst nätverk för gång- och cykeltrafik, genom kostnadseffektiva åtgärder såsom justeringar på befintliga gator.
- Vid om-/nybyggnation görs en bedömning om cykeltrafik kan ges företräde i den nya lösningen.
  - Tillgänglighet för gång- och cykeltrafik prioriteras vid förnyelse inom och i anslutning till tätorter, speciellt i sammanhang där befolkningsgrupper utan tillgång till bil är direkt berörda, t ex kring skolor och äldreboenden.
- Undersök gång- och cykeltrafikens utvecklingspotential m h a analys av geografisk statistik, olika gruppers behov och redskapet tidsgeografi.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Gång- och cykeltrafik

- Prioritering av gång- och cykeltrafik i fysisk planering och projektering hjälper kommunen att signalera sina ambitioner för hållbar utveckling såväl internt som externt. Långsiktiga effekter av satsning på hållbart resande är sannolikt starkt positiva ekonomiskt, miljömässigt och socialt.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

- Mobility Management i kombination med ny/ändrad infrastruktur kan öka nyttovärdet av investeringen (ekonomi, miljö) vilket samtidigt ger en större/bredare acceptans för utgiften (socialt).
- Ett "mjukare" trafikrum i tätorten bidrar till högre attraktivitet, trygghet och trivsel samt kan minska bilkörning till förmån för gång och cykling - tystare, renare och mindre skrymmande.
- Gång- och cykeltrafik på jämställda villkor som biltrafiken skapar en mer inkluderande gatumiljö med mindre social exkludering i samhället, samt bidrar positivt till folkhälsan.
- En välgjord analys och samordning med övrig samhällsplanering bidrar till mer ändamålsenliga insatser vilket kan bli både bättre, billigare och miljövänligare än annars.

Motortrafik

Vägar, gator och andra anläggningar avsedda för motortrafik såsom personbil, lastbil, buss och motorcykel. I kommunen finns ett grovmaskigt nät av regionala vägar som ägs av staten, ett mer finmaskigt nät av privatägda enskilda vägar främst på landsbygden samt gatunätet inom tätort som kommunen är väghållare för. Planförslaget redovisar i karta var utbyggnad/ombyggnad bör ske och i vilket tidsperspektiv olika sträckningar bör ges prioritet. Bakgrund för förslagen redovisas i korthet nedan:

Väg 181 utgör ett av regionen nio utpekade stråk som anses regionalt viktiga. Stråket sträcker sig från Göteborg till Tidaholm och går rakt igenom Herrljunga tätort, som därmed utgör stråkets getingmidja. Efter att en etapp mellan Vårgårda och Bråttensby under 2000-talet byggts ut till högre standard så återstår etappen förbi samhället Remmenedal och Herrljunga tätort för anslutning vid Bergagärde, för vilken vägutredning med konsekvensbeskrivning finns framtagen. Väg 181 är sekundär transportled för farligt gods och befintlig sträckning korsar två vattentäkter, vilket stärker utbyggnadsalternativet förbifart söder om tätorten.

Väg 183 är väglänken mellan kommunens två största tätorter och mot Borås. Vägen är till stora delar av undermålig standard och i nuläget är den krokiga sträckningen med bl a två korsningar med järnvägen ett hinder för räddningstjänstens utryckningstider som innebär att två stationer måste finnas i kommunen. En utbyggnad enligt föreslagen sträckning skulle möjliggöra en sammanslagning av dessa.

Väg 1927 går genom Herrljunga tätorts norra del Vreta med äldre bostadsbebyggelse nära vägen och tunga industrier på Ölltorps industriområde. Transportsystemet och industrins målpunkter gör att mycket tung lastbilstrafik belastar Vretavägen, som är så smal att inga trafiksäkerhetshöjande åtgärder kan genomföras. Planer på att knyta ihop Vreta med tätortsbebyggelsen söderut ger ytterligare skäl att ge vägen en ny sträckning norr om bebyggelsen och göra om den befintliga till lokalgata i kommunal drift.

Väg 2516 går norrut från Herrljunga tätorts östra entré mot Vedum i Vara kommun. Företagarna i Herrljunga lyfter fram vägen som mycket viktig för näringslivet. Standarden och trafiksäkerheten är undermålig och många tyngre transporter nyttjar vägen. Cirka 2 km från Herrljunga tätort, i höjd med samhället Olofstorp, finns en skarp kurva som bör rätas ut enligt kartskiss. Barn i Olofstorp beviljas skolskjuts på grund av att vägen anses trafikfarlig.

Trafiklösning Kartholmen syftar till att av bl a säkerhetsskäl skapa fler möjliga tillfartsvägar till området och samtidigt minska trafikalstrade störningar för de närboende.

Rekommendationer

- På landsbygden ska minst nuvarande tillgänglighet för motortrafik bevaras.
- Inom tätort ska motortrafiken dela utrymme med gång- och cykeltrafik vilket innebär en omfördelning till förmån för den senare.
- I takt med att motortrafiken successivt anpassas till gående och cyklandes behov ska omotiverade hinder tas bort, såsom vissa enkelriktade gator.
- Bilparkering längs gata ska utnyttjas i högre utsträckning både för ökad tillgänglighet och sänkta hastigheter.
- Hantera prioriterade vägobjekt enligt följande:
  - Genomför en ÅVS (åtgärdsvalsstudie) för väg 181, regionalt stråk 3, inom Herrljunga, sträckan Bråttensby – Bergagärde.
  - Genomför en ÅVS (åtgärdsvalsstudie) för väg 183 Herrljunga mot Borås via Ljung.
  - Genomför en ÅVS (åtgärdsvalsstudie) för väg 1927 (Vreta) mellan Ölltorps industriområde och korsning med väg 2516.
  - Utred trafiksäkerheten längs väg 2516 i höjd med Olofstorp.
  - Utred trafiklösningen till/från och inom området Kartholmen i Herrljunga tätort mellan järnvägen och ån Nossan.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Motortrafik

- Infrastrukturen är oerhört viktig för landsbygden och en bibehållen tillgänglighet är avgörande för näringarna där, som har stor betydelse för hela kommunens ekonomi och identitet.
- En omfördelning av tillgänglighet mellan olika transportslag inom tätort stimulerar till mer hälsofrämjande transporter, möten mellan människor, attraktivare tätortsmiljö med mindre buller och emissioner, mindre slitage och lägre underhållskostnader.
- Förflyttning från biltransport till gång- och cykel frigör ytor i tätorten som kan användas mer effektivt, detsamma gäller för parkering som flyttas från kvartersmark till gata.
- Färre enkelriktade gator minskar onödiga omvägar och irritation hos trafikanter.
- Åtgärdsvalsstudier syftar till att nå ändamålsenliga och samhällsekonomiskt lönsamma åtgärder för definierade problem eller brister, och ÅVS krävs numera före större åtgärder som staten är med och finansierar. Det ligger lika mycket i kommunens intresse att finna de mest hållbara lösningarna för förekommande brister på de statliga vägarna inom kommunen.

Järnvägstrafik

Anläggning för person- och godstransporter med tåg, samt omlastningsstationer. I Herrljunga kommun finns två järnvägar, Västra stambanan och Älvsborgsbanan, som korsas i Herrljunga tätort och bildar en stor bytespunkt för personresor såväl lokalt, regionalt som nationellt. Järnvägarna är också viktiga för godstransporter i både ett nationellt och internationellt perspektiv, genom Västra stambanans matarfunktion till Göteborgs hamn. Älvsborgsbanan fungerar som matarbana till/från Västra stambanan och även som omledningsbana vid behov. Stor betydelse för resandeunderlaget vid Herrljunga station har Jönköpingsbanan och Kinnekullebanan som ansluter i järnvägssystemet i grannkommunerna Falköping respektive Vara.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer

- Belys systemperspektivet i alla diskussioner om järnväg och lyft värdet av Herrljungas järnvägsknut centralt placerad i regionen.
- Medverka till utveckling av Västra stambanans och Älvsborgsbanans funktioner i dess helhet.
- Arbeta för att uppgradera Älvsborgsbanans funktion med högre hastigheter och fler mötesspår.
- Undersök behovet av och möjlighet för en triangelspårslösning i (sydväst om) Herrljunga.
- Undersök potentialen för stickspår till industriområden
- Alla järnvägar inom kommunen är skyddade med riksintresse och ska respekteras som sådant.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Järnvägstrafik

- Det finns sannolikt en stor outnyttjad potential i Herrljunga som järnvägsknut som kan generera flertalet ekonomiska och sociala nyttor för tätorten och kommunen.
- Banornas funktioner gagnar otaliga intressen i stora influensområden utöver att Herrljunga gynnas, dock kan vissa uppoffringar behöva göras lokalt för att uppnå en bättre helhet, t ex avstängning av Älvsborgsbanans genomfartstrafik på Västra stambanan.
- Högre hastigheter och fler mötesspår på Älvsborgsbanan förbättrar restiderna mellan Herrljunga och Borås respektive Uddevalla och ökar banornas robusthet och kapacitet, vilket kan plocka marknadsandelar från personbiltrafiken.
- Triangelspår skulle kunna stärka järnvägssystemet och smidigare fördela trafik norrifrån mot Alingsås eller Borås i ett framtida trafikupplägg när ny stambana mellan Borås och Göteborg finns på plats.
- Stickspår direkt till industriområden skulle kunna minska lastbilstransporter och dess utsläpp.
- Riksintresset hjälper till att skydda anläggningens funktion in i framtiden.

Trafikzoner

Två typer av trafikzon finns: Lågfartszon och Fotgängarzon. Zonerna kan beskrivas med hjälp av begrepp ur TRAST (Trafik för en attraktiv stad, av SKL, Trafikverket och Boverket) som beskriver "Livsrumsmodellen" med "frirum", "mjuktrafikrum" och "transportrum" samt mellanlägena "integrerat frirum" och "integrerat transportrum". De olika rummen definieras utifrån en helhetsbild av trafikmiljön snarare än specifika trafikregler.

Så här beskrivs de tre rummen i TRAST: "***Frirummet*** är cyklisternas, fotgängarnas och de lekande barnens område. Hit hör gång- och cykelnätet, parker, rekreationsområden, lekplatser, torg med mera. I frirummet ska man inte behöva oroa sig för biltrafik, som i princip inte bör förekomma här. Utformningen måste utgå från gåendes och cyklisters perspektiv och hastighet, vilket innebär detaljrikedom och småskalighet med många möjligheter till möten med andra människor. ***Mjuktrafikrummet*** omfattar större delen av stadens biltrafiknät och här ska bilister och oskyddade trafikanter samsas. Mjuktrafikrummets gator utformas så att gående och cyklister ges utrymme. Biltrafikens ytor begränsas så långt det går med hänsyn till gatornas funktion. ***Transportrummet*** består av gator där person- och godstransport prioriteras: trafikleder, motorvägar eller spårvägar."

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Lågfartszon

Område där gatumiljön så långt som möjligt utformas så att biltrafiken håller låg fart (max cirka 30 km/h) och så att gatumiljön blir tilltalande och säker för gående och cyklande att röra sig i. Gaturummet i zonen motsvarar i Herrljungas kontext så kallat *mjuktrafikrum* enligt Livsrumsmodellen i TRAST.

Rekommendationer

- Områden markerade med Lågfartszon på kort sikt är redan bebyggda tätortsområden där det bör ske en successiv utveckling mot mer integrerad och hastighetsdämpande gaturumsutformning.
- Motsvarande på medellång och lång sikt gäller tätortsområden som endast är delvis eller inte alls utbyggda och där den nya exploateringen redan från början bör utformas som lågfartszon.

Fotgängarzon

Område där gångtrafiken prioriteras genom olika regleringsformer och genom gators och platsers gestaltning. Även cykeltrafiken och kollektivtrafiken prioriteras framför biltrafiken. Korsningar och hållplatsmiljöer utformas så att all annan trafik naturligt anpassas till gångtrafikens villkor och hastighet. Området kan ha ett stort inslag av gågator och andra platser utan biltrafik. Gaturummen i zonen motsvarar i Herrljungas kontext *integrerat frirum* enligt Livsrumsmodellen i TRAST.

Rekommendationer

- En fotgängarzon föreslås i de mest centrala delarna av Herrljunga tätort, inkluderande bland annat stationsområdet, stadsparken, entréer till gymnasie- och högstadieskola och simhall/ friskvårdscenter, matbutiker, affärsgata, kyrka, kulturhus och bibliotek, kommunhuset m.m.
- Trafikutredningar krävs för att förstå behoven och potentialen i trafiksystemet och för att kunna utveckla det på ett ändamålsenligt sätt. Helhetslösningar bör eftersträvas och framarbetas lämpligen genom planprogram. Extern konsultation är nödvändigt i processen.
- Kommunikation i omvandlingsprocessen är kritiskt för en bred acceptans och lyckat resultat. Skyltning är viktigt som komplement till gaturummens utformning, som i sig bör signalera för trafikanten vilken typ av trafikmiljö som är avsedd.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Trafikzoner

- Hälsofrämjande transporter, möten mellan människor, attraktivare tätortsmiljö med mindre buller och emissioner, mindre slitage och lägre underhållskostnader.
- En fysisk omvandling innebär en ekonomisk investering, som dock ska ses i relation till långsiktiga nyttor, såsom de i punkten ovan.



Ovan: Ljung-Annelund

T h: Herrljunga tätort

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Hänsyn

Natur- och kulturmiljövärden

Område där särskild hänsyn bör eller ska (om det är riksintresse) tas till dess natur- eller kulturmiljövärden i enlighet med miljöbalkens 3 eller 4 kapitel.

Naturvård

Mark- och vattenområde där särskild hänsyn bör eller ska tas till områdets naturvärden. I kommunen finns tre naturvårdsområden som är skyddade med riksintresse. I översiktsplanens hänsynskarta finns utöver dessa även en mängd naturvårdsområden utpekade som bör tas särskild hänsyn till. Dessa består av kommunens större sjöar och vattendrag samt en del värdefull lövskog och kluster av skyddsvärda träd.

Kulturmiljövård

Mark- och vattenområde där särskild hänsyn bör eller ska tas till den värdefulla kulturmiljön. I kommunen finns tre kulturmiljöområden som är skyddade med riksintresse. Därtill har en mängd ytterligare områden pekats ut i kommunens kulturmiljöprogram (1995). I översiktsplanens Hänsynskarta finns dessutom några områden för kulturmiljövård som markerar en särskilt rik förekomst av fornminnen inom ett avgränsat område.

Opåverkat

Mark- och vattenområde som är stort och där särskild hänsyn bör tas till att området är förhållandevis opåverkat av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Stora delar av kommunen är i den meningen opåverkade, framför allt den sydvästra halvan av kommunen.

(Rörligt) friluftsliv

Mark- och vattenområde där särskild hänsyn bör eller ska tas till friluftslivets intressen. Det finns i kommunen en god tillgång till områden för friluftsliv och rekreation, både tätortsnära och på landsbygden. Föreningar och byalag har iordningställt 15 vandringsleder av varierande längd och karaktär runtom i kommunen. I anslutning till tätorterna finns två elljusspår samt värdefulla naturområden som är särskilt viktiga för friluftslivet. t ex Orraholmen utanför Herrljunga.

Natura 2000

Område som utpekats som s.k. Natura 2000-område enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2, och där natur- och kulturvärdena inte får påtagligt skadas. Kommunen har fyra Natura 2000-områden varav ett enligt Fågeldirektivet och tre enligt Art- och habitatsdirektivet. Se mer under rubriken Riksintressen i samma kapitel.

Rekommendationer för Natur- och kulturmiljövärden

- Riksintressen för natur- och kulturmiljövården ska respekteras, det vill säga områdena ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur-/kulturmiljön.
- Övriga utpekade hänsynsområden för natur- och kulturmiljövård bör i möjligaste mån skyddas på samma sätt som riksintressena.
- Övriga kända (se aktuella digitala underlag) natur- och kulturvärden bör visas stor hänsyn vid förnyelse och betraktas som en tillgång för samhället.
- Utpekade friluftsområden, områden runt sjöar och vattendrag samt andra natur- och grönområden med värde för rekreation och friluftsliv ska värnas. Verksamhet som hindrar rekreation och friluftsliv bör inte tillåtas. Eventuella LIS-områden ska ta hänsyn till detta.
- Alla natur- och kulturmiljövärden ska utvecklas i den omfattning/takt det är möjligt eller rimligt.
- Vid eventuell risk för ingrepp i natur-/kulturmiljön bör en konsekvensanalys göras och en motivering presenteras inför beslut.
- Bygg- och miljönämnden ska ge råd och information vid all byggnation, som rör kulturhistoriska miljöer och byggnader, även om åtgärden inte är bygglovpliktig, då de enskilda ägarnas intresse och engagemang spelar en avgörande roll då det gäller att bevara kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader.
- Bygglov i eller i anslutning till områden för natur- och kulturmiljövård kan ges men med särskild försiktighet, i enlighet med PBL (2010:900) 2 kap. 6§, om detaljplan saknas.
- För att en kulturhistorisk miljö ska förbli levande, kan ändå viss nybyggnation behövas. Nya byggnader ska då lokaliseras och utformas med stor hänsyn till omgivande miljö. Det kulturhistoriska arvet ska så långt som möjligt bevaras samtidigt som byggnader och miljöer fortfarande används. Särskild vikt läggs vid miljöer och byggnader av riksintresse.
- Detaljplaner som berör natur-/kulturmiljöområden tillförs bevarande/varsamhetsbestämmelser.
- Det öppna kulturlandskapet utgör ofta en del av den kulturhistoriska miljön och bör därför också bevaras.
- En generell lämplighetsbedömning med hänsyn till kulturmiljövärden bör göras vid all lokaliseringsprövning i kommunen då förekomsten av skyddsvärda kulturmiljöer samt enstaka skyddsvärda objekt är mycket stor och präglar kommunens identitet
- Opåverkade områden ska skyddas mot störande exploatering.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Natur- och kulturmiljövärden

- Bevarande av natur- och kulturmiljövärden skyddar stora social (kulturella), ekologiska, och ekonomiska tillgångar för kommunen, vars värden ofta inte kvantifieras monetärt och riskerar att undervärderas i relation till exploateringsintressen.
- Kommunens relativt få sjöar får hög status som rekreationsmiljö. Värnade friluftsområden och liknande bidrar till bättre folkhälsa, lokal identitet och turism.
- Konsekvensanalyser, rådgivning och information ökar möjligheten att skyddet praktiseras.
- Varsam komplettering med nytt i kulturmiljöer kan framhäva betydelsen av kulturmiljön.
- Kan kulturlandskap bevaras i sin helhet kan både biologisk mångfald och en historisk förankring värnas.
- Opåverkade områden kan vara en viktig tillflyktsort för människor med tillfällig eller permanent behov av lugn och ro, erbjuda en alternativ livsstil samt skydda djur och natur från störningar.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Areella näringar

Herrljunga kommun är till ytan dominerat av de areella näringarna. Enligt Miljöbalken 3 kap. 4 § är jord- och skogsbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Jordbruk

Område där särskild hänsyn bör tas till jordbrukets intressen. Herrljunga har ett varierat landskap där den mesta sammanhängande jordbruksmarken är koncentrerad till kommunens nordvästra del. Några övriga områden med någorlunda sammanhängande jordbrukslandskap finns bland annat längst i öster kring Eriksberg och ner mot Öra, mellan Hudene och Annelund längs Nossan samt i Jällby, Ljung och Vesene i väster. I övriga kommundelar förekommer mer splittrade odlingslandskap, som ofta kan karaktäriseras som öppna kulturlandskap, värdefulla för natur- och kulturmiljön.

På två ställen i planen föreslås ny Stadsbygd och Verksamheter på befintlig jordbruksmark, dels i Herrljunga tätort på den norra sidan om Västra stambanan, dels i Ljung väster om Älvsborgsbanan, det senare ett mindre område uppbrutet i små bebyggda fastigheter på lång sikt i planen. I Herrljunga handlar det om större områden med stora obebyggda fastigheter och på kort eller medellång sikt enligt förslaget. I båda fallen är skälen för utbyggnad platsens unika förutsättningar för en hållbar tätortsutveckling samt en transportsnål samhällsplanering med nära till service inklusive tillgång till hållbara transport-möjligheter, med gångavstånd till tågstation med, i Herrljungas fall, såväl lokal som nationell trafik.

Rekommendationer

- Jordbrukets intressen är mycket värdefulla för kommunen och ska värnas i möjligaste mån.
- Eventuella konflikter med bevarandekrav för natur-, kulturmiljövärden och biologisk mångfald bör dock lösas så att de senare värdena inte tar skada.
- Vid eventuella konflikter med exploateringsintressen (se Intressekonflikter) krävs att den tänkta exploateringen, för att komma ifråga, inte kan uppfylla sitt syfte på något annat sätt eller annan plats och att den är av allmänt intresse.

Skogsbruk

Område där särskild hänsyn bör tas till skogsbrukets intressen. I Herrljunga finns skog och skogsbruk utspritt över kommunen och något område där särskild hänsyn bör tas pekas inte ut specifikt. Däremot ges rekommendationer för hantering av fysisk planering i relation till skogsbruk generellt.

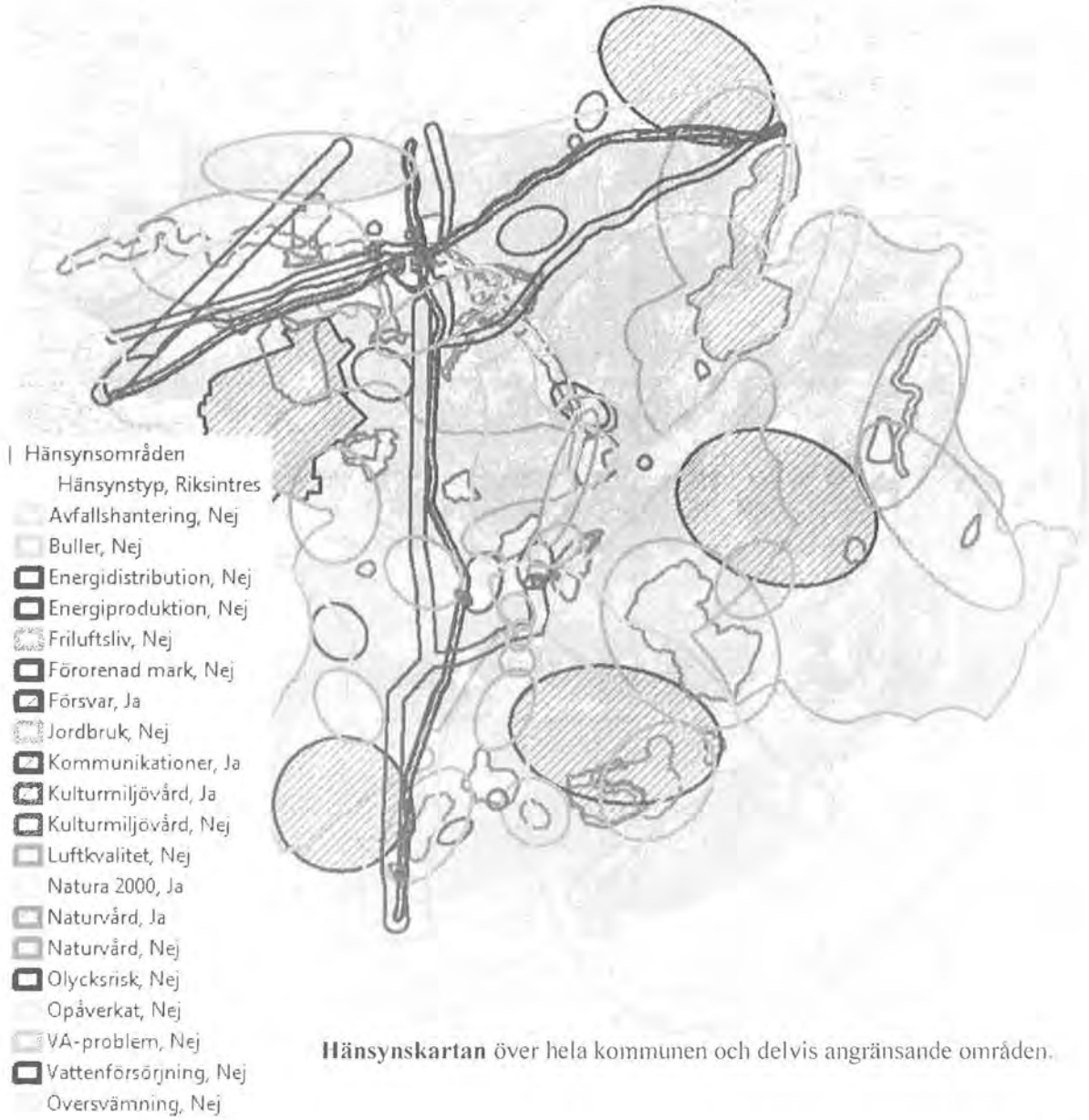
Rekommendationer

- Bildande av naturreservat och andra typer av skydd för att bevara biologisk mångfald och unika livsmiljöer bör främjas och samordnas med kommunens planering.
- Tätortsnära skogar bör värnas och skötas så att de har ett rekreativt värde för de närboende.
- Exploatering ska ske på ett sådant sätt att skogsbruket inte försvåras.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Areella näringar

- Kommunens roll som livsmedelsproducent bevaras och bidrar till att en, både lokal och regional, resiliens (tålighet) mot omvärldsförändringar inte urholkas.
- Genom att värna bevarandevärda natur-/kulturmiljövärden och biologisk mångfald framför kortsiktiga ekonomiska intressen kan mer långsiktiga intressen gynnas, både ekologiska och ekonomiska.
- Analyser av exploateringens lokaliseringsalternativ leder till att jordbruksmark inte tas i anspråk för andra ändamål om det inte är absolut nödvändigt för att tillgodose ett annat allmänt intresse.
- Samverkan mellan skogsbrukare och kommunen kan ge invånare bättre tillgång till rekreation.
- Skogsmarkens värde för biologisk produktion bevaras.



Hänsynskartan över hela kommunen och delvis angränsande områden.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Samhällsviktiga verksamheter

Energiproduktion

Område särskilt lämpligt för anläggning för energiproduktion och där möjligheten att utnyttja området för sådant ändamål bör eller ska värnas. Herrljunga kommun har pekat ut områden lämpliga för vindbruk i ett tidigare tillägg till översiktsplanen. Av dessa ursprungligen fem områden kvarstår tre i detta planförslag, se förklaring under Totalförsvar, samt närmare beskrivning i kapitlet Tematiska delar: Vindbruk.

Energidistribution

Område särskilt lämpligt för anläggning för energidistribution och där möjligheten att utnyttja området för sådant ändamål bör eller ska värnas. Snett över kommunens nordvästra hörn passerar en del av Svenska kraftnäts stamnät med en 400 kV ledning och tvärs igenom kommunen ungefär parallellt med järnvägen Älvsborgsbanan passerar en del av regionnätet med 40 kV ledning.

Kommunikationer

Område särskilt lämpligt för kommunikationsanläggning och där möjligheten att utnyttja området för sådant ändamål bör eller ska värnas. I Hänsynskartan redovisas hänsynsområde för kommunikationer enbart för anläggningar med riksintresse, d v s järnvägarna. Övriga viktiga kommunikationer för kommunen är olika vägar, vilka redovisas i kapitlet Utvecklingsstrategi och i kartlagret *Länkar översiktligt.* Hur kommunikationerna bör utvecklas framgår av kapitlet Användning: Transportsystem, och av Användningskartan och lagret *Transportsystem.* Hur kommunikationerna bör respekteras vid nybebyggelse beskrivs i kapitlet Användning: Landsbygd.

Vattenförsörjning

Område särskilt lämpligt för anläggning för vattenförsörjning och där möjligheten att utnyttja området för sådant ändamål bör eller ska värnas. Vid Mollasjön föreslås ett nytt bostadsområde då det är lämpligt som ett s.k. LIS-område (se kapitlet Tematiska delar, LIS-områden, Mollasjön). Med hänsyn till sjön och förslagets omfattning bör området så småningom bli ett kommunalt VA-verksamhetsområde. Därför pekas ett större område söder om sjön ut som ett hänsynsområde för eventuell framtida grundvattentäkt.

Avfallshantering

Område särskilt lämpligt för avfallsanläggning och där möjligheten att utnyttja området för sådant ändamål bör eller ska värnas. Herrljunga delar avfallsanläggningen Tumberg med Vårgårda kommun och själva deponin ligger i Vårgårda men säkerhetsavståndet om 500 meter sträcker sig in i Herrljunga.

Försvar

Område som bör skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen, eller som ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av totalförsvarets anläggningar.

I kommunen finns stora arealer av intresse för totalförsvaret, utöver Remmene skjutfält även fyra jämnstora områden ytterligare för ospecificerat ändamål. Samtliga är av riksintresse. I länsynskartan utritas Remmene skjutfält med sin exakta utbredning medan de övriga fyra, som försvarsmakten kallar för influensområde övrigt, ges en schematisk symbol för att markera skillnaden. Generellt utgör dessa områden ingen större intressekonflikt med alternativ markanvändning, utöver att kommunen stryker två av fem utpekade områden för vindbruk i det tidigare antagna tematiska tillägget till ÖP2006 från 2011.

Rekommendationer för Samhällsviktiga verksamheter

- Utpekade områden för samhällsviktiga verksamheter är av sådan dignitet att kompromisser ej bör göras avseende deras funktion och geografi, och förnyelse i närheten där verksamheten kan ha/få en påverkan bör utvärders noga, avståndet är relativt.
- I eller i närheten av område för Energiproduktion och Energidistribution ges inte bygglov för bostad eller annat ändamål där människor vistas längre stunder.
- Regler och råd avseende byggande nära väg och järnväg ska beaktas.
  - Säkerhetsavstånd till allmänna vägar ska respekteras, liksom utökat byggnadsfritt avstånd om 30 meter som gäller längs vägarna 181, 182 och 183. Inom tätort och detaljplan och bygglov görs prövningar i varje enskilt fall.
  - Inom en zon på 50 meter ska ny bebyggelse eller andra åtgärder prövas med hänsyn till buller och/eller vibrationer från järnvägen. Hänsyn ska även tas till järnvägens antagna utveckling.
  - Inom en zon på 100 meter från väg eller järnväg med farligt gods skall riskbedömning göras för ny bebyggelse enligt Länsstyrelsens rekommendation.
- För kommunens framtida vattenförsörjning är det angeläget att dels etablera en reservvattentäkt och dels att en eventuell befolkningsutveckling i kommunens södra del kan vattenförsörjas, varför en utredning bör göras gällande detta, förslagsvis i utpekat område söder om Mollasjön.
- Utöver säkerhetsavståndet runt avfallsanläggningen Tumberg så ska ett vidare influensområde beaktas vid bygglovprövning kring området, avseende buller och lukt/luftföroreningar.
- Gällande restriktioner för Remmene skjutfält ska respekteras och annan markanvändning än nuvarande är inte inom överskådlig tid aktuell inom eller i direkt anslutning till det geografiska området. För försvarsmaktens övriga influensområden i kommunen råder restriktioner för uppförande av höga objekt medan enstaka lågbebyggelse inte nödvändigtvis står i konflikt med försvarets intressen, dock ska försvarsmakten alltid remitteras plan- och lovärenden.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Samhällsviktiga verksamheter

- Samhällsviktiga verksamheters funktioner säkerställs för framtida behov
- Människors hälsa och säkerhet tryggas från negativ påverkan från samhällsviktiga verksamheter.

Miljö, hälsa och säkerhet

Buller

Område där särskild hänsyn bör tas till att området är eller kan vara påverkat av buller. Trafiken på järnväg och väg orsakar buller i kommunen och till viss del även verksamhet på försvarets skjutfält i Remmene vid vissa tider. Västra stambanan som frekvent trafikeras av såväl snabba persontåg som godståg utgör den mesta bullerkällan som främst påverkar Herrljunga tätort men även mindre samhällen utefter sträckningen, såsom den före detta tätorten Fåglavik och Remmenedal. Trafiken på Älvsborgsbanan går mindre frekvent och med lägre hastigheter och genererar därmed inte lika omfattande bullerstörningar. Utmed de mest trafikerade vägarna i kommunen, väg 181, 182, 183, 1848, 1933/1929 samt 2516, förekommer buller i någon grad, vilket markeras i Hänsynskartan som schematiska zoner tillsammans med järnvägarna och skjutfältet.

Rekommendationer

- Gällande gränsvärden för buller ska beaktas vid planering och byggande, liksom störningar såsom vibrationer från järnvägstrafik.
- Då den mesta bullerkällan i kommunen samtidigt utgör den strategiskt viktigaste anläggningen i kommunen, alltså järnvägen, sett till möjligheterna till hållbar utveckling så kan avsteg motiveras inom centrala delar av Herrljunga och Ljung tätorter som utgör mycket goda pendlingslägen.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Buller

- Genom att beakta gränsvärden minimeras hälsoproblem kopplade till bullerstörningar vilket ger en vinst i form av minskat lidande och uteblivna kostnader för ohälsa och bullerdämpande åtgärder i efterhand.
- Mindre avsteg från gränsvärden i de mest strategiska lägena centralt i tätorterna med tågstation innebär möjligheter till en överflyttning till mer hållbart resande, vilket ger vinster för social, ekonomisk och framförallt miljömässig hållbarhet med bland annat minskad klimatpåverkan.

Dåliga grundförhållanden

Områden där särskild hänsyn bör tas till att området helt eller delvis kan bestå av mark som gör att det kan vara olämpligt att bebygga, eller där särskilda åtgärder måste vidtas för att ny bebyggelse ska kunna komma till stånd. Herrljunga kommun bedöms inte ha några särskilda sådana områden. Avseende markradon består största delen av kommunen av lågrisk- eller normalriskområden enligt miljökontorets undersökning 1991. Inga markeringar görs i Hänsynskartan.

Rekommendationer

- Inför nybyggnation bör radonhalten i den aktuella marken undersökas för att från början anpassa bebyggelsen efter förhållanden på platsen och undvika senare kompletteringsåtgärder.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Dåliga grundförhållanden

- Att bygga rätt från början är kostnadseffektivt och kända förhållanden stärker fastighetens värde.

Förorenad mark

Områden där särskild hänsyn bör tas till att marken i området är eller kan vara förorenad. I kommunen finns en plats som Länsstyrelsen bedömer har mycket stor risk för markföroreningar och det är Molla sågverk långt i söder. Stor risk bedöms föreligga på flera platser i anslutning till tätorterna. Herrljunga och Ljung-Annelund, eller äldre mindre samhällen, nämligen Fåglavik och Mollaryd samt Skölvene. Nämnda platser markeras ut i Hänsynskartan. Statusbedömningen kan dock ändras så för en aktuell överblick hänvisas till Länsstyrelsens webb-GIS.

Rekommendationer

- Iaktta försiktighet vid förnyelse kring markerade platser och även platser med bedömt lägre risk.
- Vid detaljplaneläggning som berör eller influeras av potentiellt förorenat område bör en fördjupad studie göras.
- Vid markförsäljning och/eller ändrad användning i ett potentiellt förorenat område ska ställas krav på undersökning och eventuell sanering.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Förorenad mark

- Genom att följa försiktighetsprincipen undviks negativa effekter på människors hälsa orsakade av markföroreningar.
- En successiv kunskapshöjning skapas när förändringar kräver utredningar och efter sanering minskar negativ påverkan från föroreningar på både människor, djur och natur.

Luftkvalitet

Område där särskild hänsyn bör tas till att området är eller kan vara påverkat av lukt eller andra luftföroreningar. En 300-metersradie har markerats i Hänsynskartan runt samtliga reningsverk i kommunen. Även utanför denna zon kan restriktioner för nybebyggelse vara aktuellt beroende på platsens förutsättningar.

Rekommendationer

- 300 meter rekommenderas som minsta avstånd till bostadsbebyggelse från reningsverk.
- Det är viktigt att ta höjd för ett framtida behov av utbyggnad av kommunala reningsverk där olägenheterna kan öka och därmed påverka ett större område.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Luftkvalitet

- Boendes hälsa och trivsel värnas.
- Fastigheters värde påverkas inte negativt av försämrad luftkvalitet.

Olycksrisk

Område där särskild hänsyn bör tas till risken för explosion, gasutsläpp och andra olyckor. De stora riskerna för kommunen är förknippade med kommunikationer. Transportleder för farligt gods är markerade i Hänsynskartan.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Västra stambanan är kraftigt belastad med farligt godstransporter, vilka även kan göra uppehåll på bangårdsområdet i Herrljunga tätort. De farliga transporterna på järnvägen, både Stambanan i öst-västlig riktning och Älvsborgbanan i nord-sydlig riktning innebär att riskzoner finns utmed dessa spårdragningar. Järnvägsspåren innebär att stora delar av befintlig bebyggelse i tätorterna omfattas av riskzoner.

I kommunen är väg 181 sekundär transportväg för farligt gods till och från E20 och RV47 som är primära transportvägar. Det är främst petroleumprodukter som transporteras. Sekundära transportvägar ska inte användas för genomfartstrafik. Nuvarande sträckning av väg 181 är ett problem avseende farligt godstransporter. Transporterna går genom skyddsområden för vattentäkt vilket innebär en uppenbar risk för vattenförsörjningen om en olycka med stort läckage skulle inträffa.

Rekommendationer

- Risken för en olycka med farligt gods på Västra stambanan ska beaktas vid detaljplanering och byggande i närheten av banan.
  - Nya bostadsområden etableras utanför en skyddszon på 100 meter.
- Evakueringsplaner ska finnas för att evakuera människor vid en olycka.
- Uppställning nattetid av godstransporter med farligt gods på bangårdsområdet ska minimeras.
- Uppställningsplats för vägburna transporter av farligt gods ska iordningställas utanför tätorten.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Olycksrisk

- Omfattningen av skador vid en olycka minskar när känslig markanvändning lokaliseras med ett säkerhetsavstånd och farligt gods inte gör längre uppehåll i tätbebyggd miljö.

VA-problem

Områden där särskild hänsyn bör tas till att anläggningarna för vatten och avlopp är bristfälliga och där detta måste åtgärdas innan ny bebyggelse ska kunna komma till stånd. Kommunens miljökontor genomför en systematisk avloppstillsyn i hela kommunen där genomgången för närvarande har täckt in ungefär halva kommunens yta. De områden som ännu inte har blivit inspekterade är därför markerade i Hänsynskartan för att uppmärksamma att status för Va-anläggningarna här ännu är okänd. Det behöver alltså inte betyda att dessa är bristfälliga utan bara att risken finns. Områden som är inspekterade och därmed inte markerats i kartan är inte genomgående godkända men kunskap om eventuella brister finns. I Hänsynskartan finns i lagret *VA-problem* även markerat områden runt sjöarna Sämsjön, Sandsken, Stensjön och Mollasjön som en påminnelse om att dessa vattenmiljöer är extra känsliga för effekter av bristande avloppslösningar.

Vattenkvalitet

Område där särskild hänsyn bör tas till att området är eller kan vara påverkat av vattenföroreningar. Kommunens större sjöar och vattendrag (Sämsjön, Sandsken, Nossan och Lidan) har gemensamt att de inte uppnår en god kemisk status och att de uppnår en måttlig ekologisk status. Det bedöms föreligga risk för att varken god ekologisk eller kemisk status kan uppnås till år 2021. Nossan har haft problem med övergödning och flödesförändringar vilka har bättrats, men problem kvarstår med miljögifter (exkl. kvicksilver) för kommunens alla stora vattendrag och sjöar. Inga markeringar görs i Hänsynskartan.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer för VA-problem och Vattenkvalitet

- Vid bygglov beaktas beskrivna områdens status och känslighet avseende vatten och avlopp

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för VA-problem och Vattenkvalitet

- Nytillkommande bebyggelse och verksamheter ska inte förvärra problemen eller vattenkvaliteten

Översvämning och Erosion

Område där särskild hänsyn bör tas till risken för översvämning samt ras, skred eller stranderosion. Riskerna för skred och ras i kommunen bedöms vara små. Risken för översvämning är inte heller stor, trots detta krävs vaksamhet vid höga vattenflöden i Nossans dalgång, speciellt med hänsyn till ett framtida varmare och blötare klimat. I Hänsynskartan finns ett antal markeringar där det kan finnas risk för att Nossan kan svämma över vid extrema flöden. Vid förnyelse i närheten av dessa områden bör en närmare översvämningsanalys göras i planskedet.

Rekommendationer

- Genomför riskanalyser för översvämning, ras/skred/erosion inför förnyelse i närheten av Nossan.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Översvämning och Erosion

- Genom att bedöma risknivåer före beslut kan stora materiella skador undvikas i framtiden.

Riksintressen

I Herrljunga kommun finns riksintressen inom fyra kategorier med ett flertal objekt inom vardera kategori. Riksintressena utgörs inte enbart av själva anläggningen eller det geografiskt utpekade området utan omfattar även ett så kallat influensområde. Vanligtvis går det inte att tydligt avgränsa eller definiera detta område utan bedömningar behöver göras i varje enskilt fall, utifrån influensfaktorer.

Naturvård och kulturmiljövård

I kommunen finns tre naturvårdsområden som är skyddade med riksintresse: *Orraholmen/Kärragården/Hulegården*, *Ramlamossen* och *St. Mollungen*. De två senare är även utpekade Natura 2000-områden.

I kommunen finns tre kulturmiljöområden som är skyddade med riksintresse: Fölene, Jällby och Hov, beskrivningar från RAÄ (Riksantikvarieämbetet) nedan.

Fölene är en fornlämningsmiljö med ett av Västergötlands största gravfält, väl exponerat i landskapet och avspeglar områdets stora betydelse under förhistorisk tid. Uttryck för riksintresset: Järnåldersgravfält med närmast 200 fornlämningar bestående av högar, domarringar, resta stenar, treuddar och stensättningar, två runstenar vid Fölene medeltida kyrka.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Jällby är en kyrkby med en av Västergötlands få bevarade medeltida timmerkyrkor i ett odlingslandskap med lång kontinuerlig hävd från stenåldern. Uttryck för riksintresset: Fornlämningsmiljö med hällkista, ensamliggande stensättningar och rösen, fyra järnåldersgravfält. Jällby timmerkyrka från tidigt 1600-tal. Jällby kyrkby med väl sammanhållen, huvudsakligen outskiftad, bebyggelse.

Hov är ett småskaligt odlingslandskap på gränsen till det sydsvenska höglandet med varierade fornlämningsmiljöer från brons- och järnåldern som tydligt visar områdets långa utnyttjande. Uttryck för riksintresset: Fyra järnåldersgravfält varav ett med resta stenar och de andra med högar, ensamliggande rösen, stensättningar och domarringar, kyrkbyn kring Hovs kyrka med delvis outskiftad bebyggelse.

Natura 2000

Område som utpekats som s.k. Natura 2000-område enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2, och där natur- och kulturvärdena inte får påtagligt skadas. Natura 2000 är ett nätverk av skyddsvärda naturområden som EU-länderna kommit överens om är av gemensamt intresse. Inom Natura 2000-område krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Alla Natura 2000- områden är också av riksintresse för naturvården.

I kommunen finns ett (1) utpekande enligt Fågeldirektivet, *Ramlamossen* i kommunens nordöstra del, och tre (3) utpekade områden enligt Art- och habitatsdirektivet: *Stora Mollungen* (ädellövskog) som också är riksintresse för naturvården och naturreservat. *Bokskogen* vid Mollasjöns sydöstra strand (med anor från 1600-talet, även skyddad som naturreservat), samt ett mindre område på *Orraholmen* inuti ett större naturområde klassat som riksintresse.

Järnväg

De båda järnvägarna som går genom Herrljunga kommun, Västra stambanan och Älvsborgsbanan, är av riksintresse. Influensfaktorer kan exempelvis vara buller, vibrationer, luftkvalitet, barriäreffekter, påverkan på vattnets flöden och nivåer, trafiksäkerhet, elsäkerhet och transporter av farligt gods.

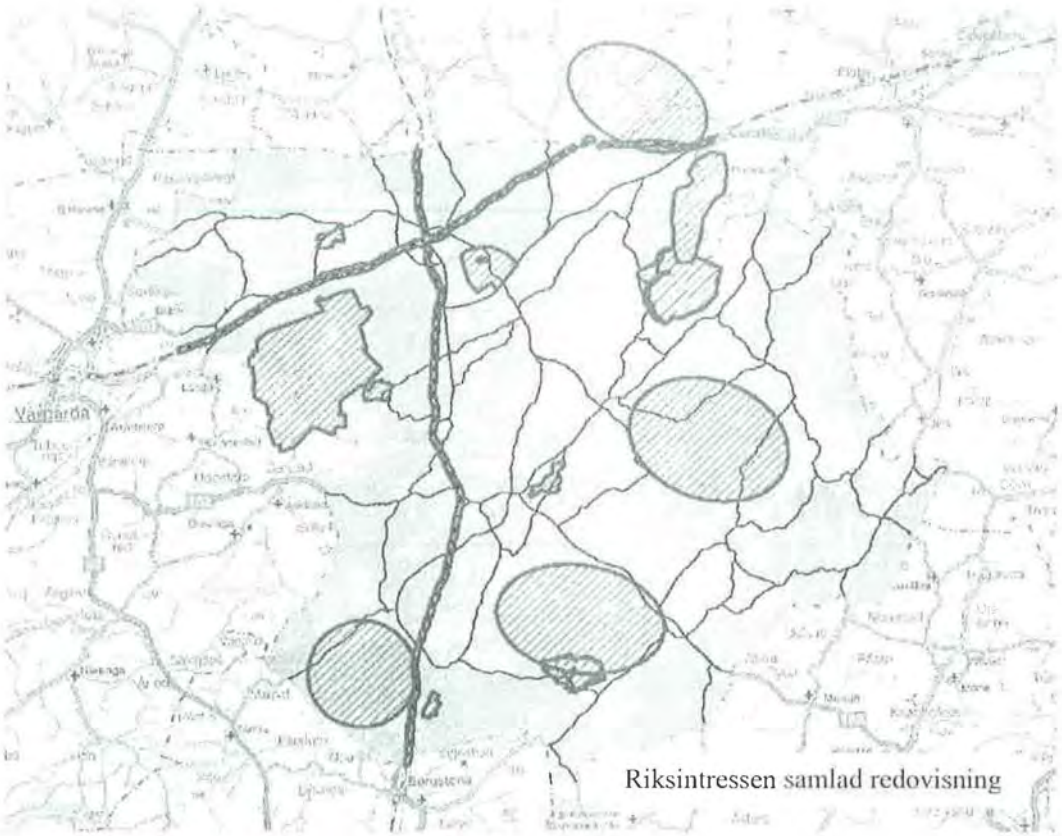
Västra stambanan är Sveriges första färdigbyggda stambana och den var klar redan 1862. Sträckningen går mellan Göteborg och Stockholm via bland annat Herrljunga, Skövde, Hallsberg, Katrineholm och Södertälje. Banan är dubbelspårig, elektrifierad och fjärrblockerad och trafikeras av både person och godstrafik. Sträckan mellan Alingsås och Göteborg är hårt belastad av pendeltåg.

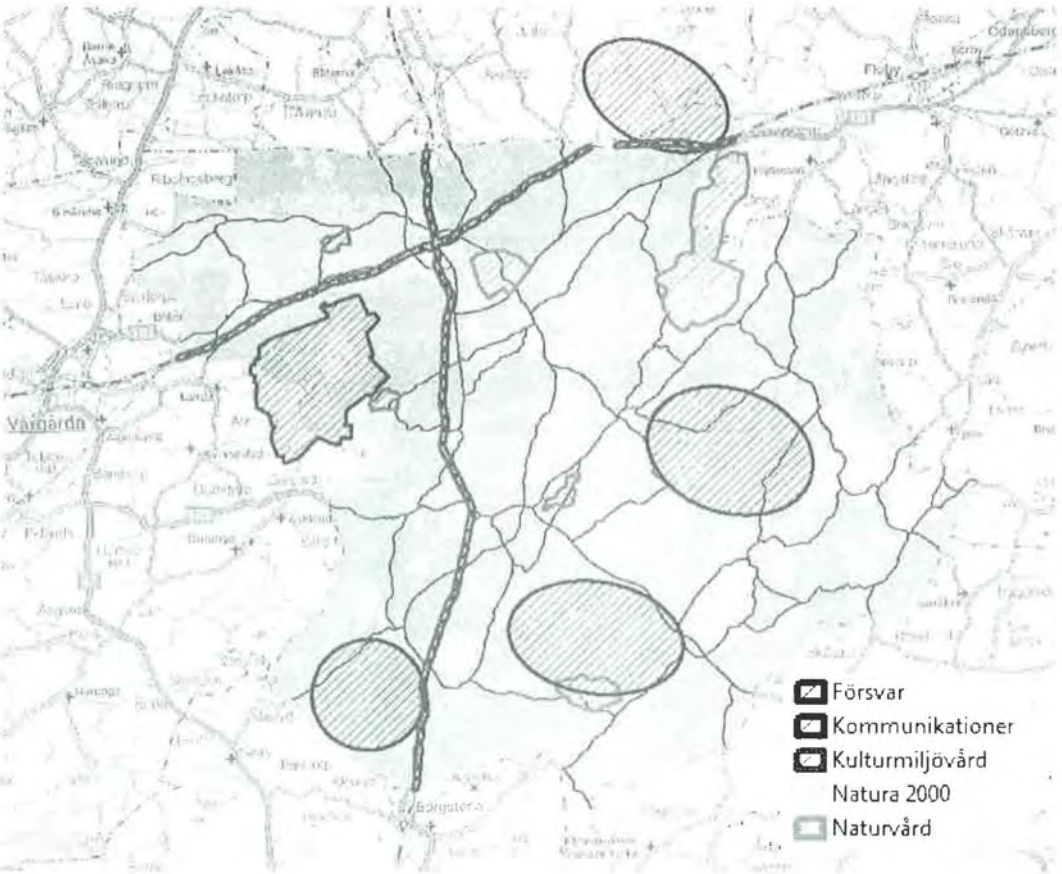
Älvsborgsbanan är en enkelspårig järnväg mellan Borås och Uddevalla via bl. a. Herrljunga, Håkantorp, Öxnered och Vänersborg. Banan är elektrifierad och fjärrstyrd mellan Uddevalla och Herrljunga medan den sköts manuellt ned till Borås. Trafiken består främst av regionala persontåg, men banan är även omledningsbana för godståg. Till stora delar har banan en lägre standard med skarvspår.

Totalförsvar

Längst i väst i kommunen ligger Remmene skjutfält som till viss del även ligger i Vårgårda kommun. Det har omväxlande varit klassat som riksintresse och är det för närvarande. Utöver detta namngivna objekt har Totalförsvaret även klassat områden med okänd funktion som riksintresse, vilka redovisas inklusive sina influensområden – dessa objekt kallas för *Influensområden övrigt riksintresse*. Hur detta hanteras i översiktsplanens kartredovisning beskrivs tidigare i detta kapitel under Samhällsviktiga verksamheter: Försvar.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23





Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer för Riksintressen

- Områden som är av riksintresse för natur- och kulturmiljövård, inklusive Natura 2000, skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.
- Områden som är av riksintresse för anläggningar för järnväg och totalförsvar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

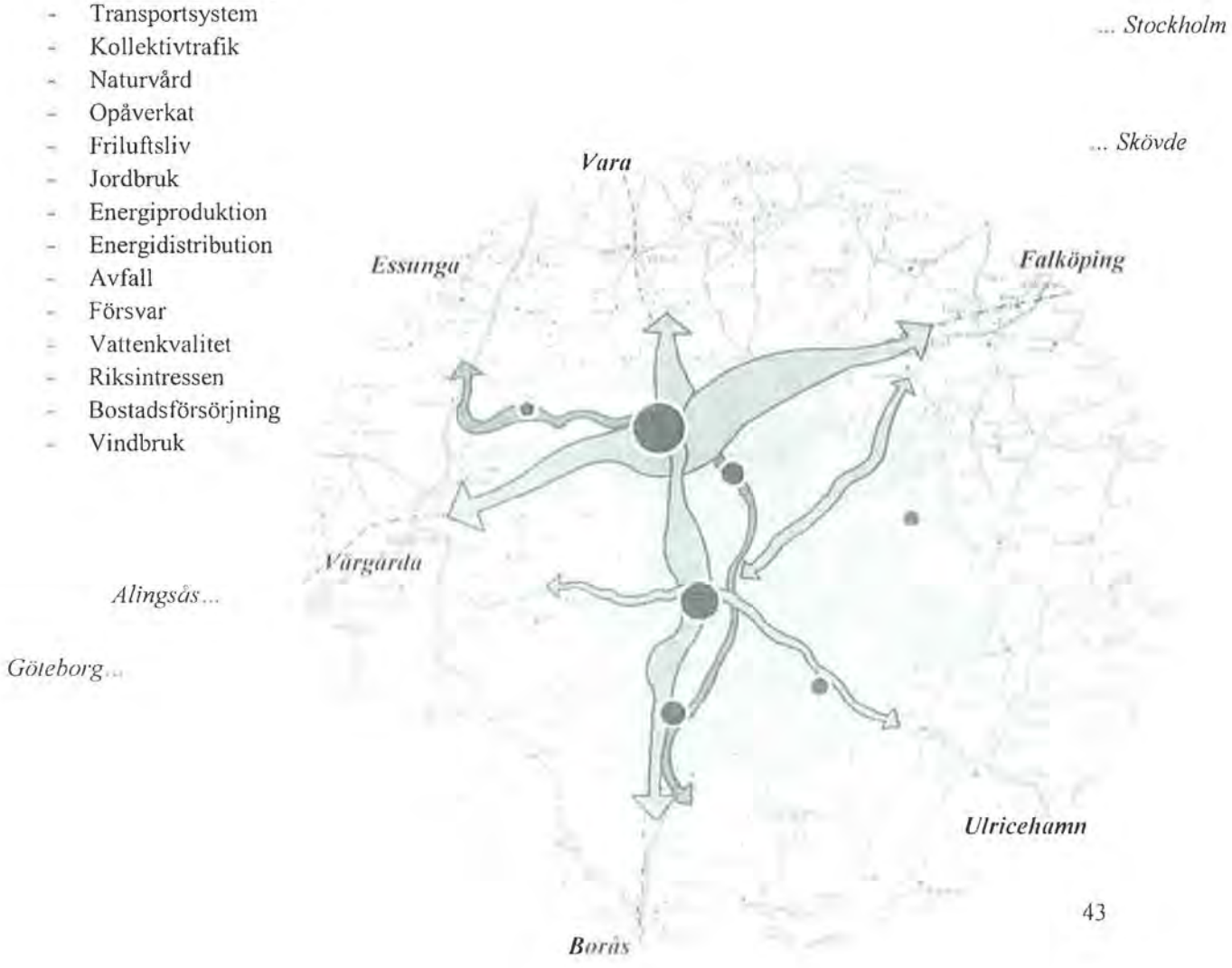
KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Riksintressen

- Nyttorna av riksintressena säkras för framtiden både lokalt, regionalt och nationellt.
- De begränsningar som riksintressena innebär för diverse lokal exploatering kan hämma lokal tillväxt på kort sikt.

Mellankommunala frågor

Nedan listas de frågor som berör en eller flera andra kommuner utöver Herrljunga. Samtliga återfinns som rubriker i dokumentet och de listas i den ordning de har i innehållsförteckningen.

- Utvecklingsstrategi
- Transportsystem
- Kollektivtrafik
- Naturvård
- Opåverkat
- Friluftsliv
- Jordbruk
- Energiproduktion
- Energidistribution
- Avfall
- Försvar
- Vattenkvalitet
- Riksintressen
- Bostadsförsörjning
- Vindbruk



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling

Regeringens strategi för hållbar utveckling identificerar fyra strategiska utmaningar för hela landet:

- Bygga samhället hållbart
- Stimulera en god hälsa på lika villkor
- Möta den demografiska utmaningen
- Främja en hållbar tillväxt.

Genom att planera för kommunens utveckling med dessa utmaningar i åtanke skapas goda förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling.

Boverket har nyligen (november 2015) föreslagit sju uppföljningsbara mål för en hållbar fysisk samhällsplanering, i stället för de drygt 100 mål som finns i dag inom den fysiska samhällsplaneringen. De sju föreslagna målen täcker in samtliga 21 politikområden som bedöms påverka fysisk samhällsplanering och lyder:

- Bostäder efter människors behov
- Attraktiva livsmiljöer
- God tillgänglighet i vardagen
- Bättre resurshushållning
- Långsiktig livsmedelsförsörjning
- En funktionell grönstruktur
- Färre olyckor

Följande nationella mål är särskilt relevanta för översiktsplaneringen i Herrljunga kommun:

Nationellt mål	Målområde
Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.	*Målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet*
Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	*Målet för bostadsmarknadspolitiken*
Långsiktigt hållbara byggnadsverk. En väl fungerande konkurrens i bygg- och fastighetssektorn.	*Mål för byggande*
Underlätta studenters och ungas boende. Fortsätta bredda stödet för boendelösningar för äldre så att fler äldre får möjlighet att välja en fungerande boendeform t.ex. i form av trygghetsbostäder eller särskilt boende	*Delmål för bostadsmarknadspolitiken*

Anpassa byggnader och byggda miljöer till kretsloppssamhällets krav och kraven på sund inomhusmiljö och god tillgänglighet för alla. Skapa bättre livsvillkor i utsatta bostadsområden. Förstärka olika orters attraktionskraft för människor och företag. Utveckla markanvändningsmönster som främjar städernas kretsloppsanpassning.		*FN:s Habitatdeklaration (1996)*
Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.		*Mål för miljöpolitiken, generationsmålet och 16 miljökvalitetsmål.*
Hållbar bebyggelsestruktur	Kulturvärden i bebyggd miljö	*Miljömålet God bebyggd miljö, preciseringar (2012)*
Hållbar samhällsplanering	God vardagsmiljö	
Infrastruktur	Hälsa och säkerhet	
Kollektivtrafik, gång och cykel	Hushållning med energi och naturresurser	
Natur och grönområden	Hållbar avfallshantering	
Kvalitet och skönhetsaspekter skall inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden. Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer skall tas till vara och förstärkas. Offentligt och offentligt stött byggande, inredande och upphandling skall på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.		*Övergripande mål för politikområdet arkitektur, form och design*
Tillgänglig natur för alla Tillgång till natur för friluftsliv Attraktiv tätortsnära natur Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling Skyddade områden som resurs för friluftslivet Friluftsliv för god folkhälsa		*Mål för friluftslivspolitiken*
Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.		*Målet för jämställdhetspolitiken*
Samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.		*Mål för funktionshinderspolitiken*
Ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända		*Mål för integrationspolitiken*
En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.		*Mål för tillväxtpolitiken*

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Transportsystemet utformas så att det är användbart för personer med funktionsnedsättning. Barns möjligheter att själva på ett säkert sätt använda transportsystemet, och vistas i trafikmiljöer, ökar. Förutsättningarna för att välja kollektivtrafik, gång och cykel förbättras.	*Mål för transportpolitiken*
Det övergripande målet för energipolitiken är att på kort och lång sikt trygga energitillgången på konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken ska skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg inverkan på hälsa, miljö och klimat. Energipolitiken ska också underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i hela Sverige. Mål för den svenska klimat- och energipolitiken till år 2020 är: - 40 procent minskning av klimatutsläppen - minst 50 procent förnybar energi - 20 procent effektivare energianvändning - minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn	*Mål för energipolitiken*
Målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag.	*Mål för näringspolitiken*
Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.	*Mål för IT-politiken*
Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté (Dir. 2015:73) för att lägga grunden för en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder. Jordbruks- och landsbygdspolitiken ska medverka till att främja livskraftiga företag, attraktiva natur- och kulturmiljöer och omställningen till ett hållbart samhälle. Skogspolitiken har två jämställda mål: Produktionsmålet, som innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning, och Miljömålet, som innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras samt den biologiska mångfalden och den genetiska variationen i skogen ska säkras. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.	*Mål för areella näringar, landsbygd och livsmedel*

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Regionala planer och program med relevans för översiktsplaneringen i Herrljunga kommun:

"Västra Götaland 2020- Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020" är regionens RUP, regional utvecklingsplan, och utgör ramarna för det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. Utgångspunkt för strategin är "Vision Västra Götaland – det goda Livet" som Västra Götalandsregionen antog år 2005.

"Regionalt serviceprogram i Västra Götaland 2014-2018" ska stimulera till en god tillgänglighet till offentlig och kommersiell service på landsbygden och glesbefolkade områden, vilket är en direkt avgörande fråga för en landsbygdskommun som Herrljunga.

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland har övergripande målet att kollektivtrafikens marknadsandel ska öka samt ett antal stödjande mål, som att själva kollektivtrafikresandet ska dubblas till år 2025 samt ökad tillgänglighet och nöjdhet och minskad klimatpåverkan. Ett hållbart resande har sin grund i en hållbar samhällsplanering och infrastruktur där lokaliseringsprinciper är en viktig faktor.

"Klimatstrategi för Västra Götaland" är ett regionalt strategidokument som ska stimulera till att regionala parter tecknar överenskommelser för ett klimatfrämjande arbete. Bland sex strategiska fokusområden i strategin finns Effektiv energianvändning i bostäder och lokaler, effektiv logistik och mobilitet samt fossilfria energikällor.

"Regionala miljömål för Västra Götaland" är regionala tilläggsmål till de nationella miljömålen och ska lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. Av särskild relevans för översiktsplaneringen är tilläggsmålen under miljömålet God bebyggd miljö:

1. Lätt att gå, cykla och åka kollektivt
2. Många åker kollektivt
3. Nära till naturen
4. Synliggjorda ekosystemtjänster i den fysiska planeringen
5. Bevarad tätortsnära skog och brukningsvärd jordbruksmark
6. Värnade kulturhistoriska och arkitektoniska värden
7. God ljudmiljö
8. Minskad energianvändning i bostäder och lokaler
9. Samhället anpassas till klimatförändringarna

Förslaget till översiktsplan tar särskilt fasta på tilläggsmål nummer 1 och 2 då det för dessa mål finns mycket god utvecklingspotential i Herrljunga. Tilläggsmål 3, 5, 6 och 9 har också påverkat förslaget medan mål 7 är svårare att uppnå i Herrljunga på grund av järnvägstrafiken, vilket visar på en målkonflikt mellan mål 1-2 och 7. Mål 4 har delvis beaktats i förslaget men bör tydliggöras i den kommande rullande översiktsplaneringsprocessen där ekosystemtjänster kan hanteras som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen eller som ett planeringsunderlag. Mål 8 är inte relevant i översiktsplanen.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

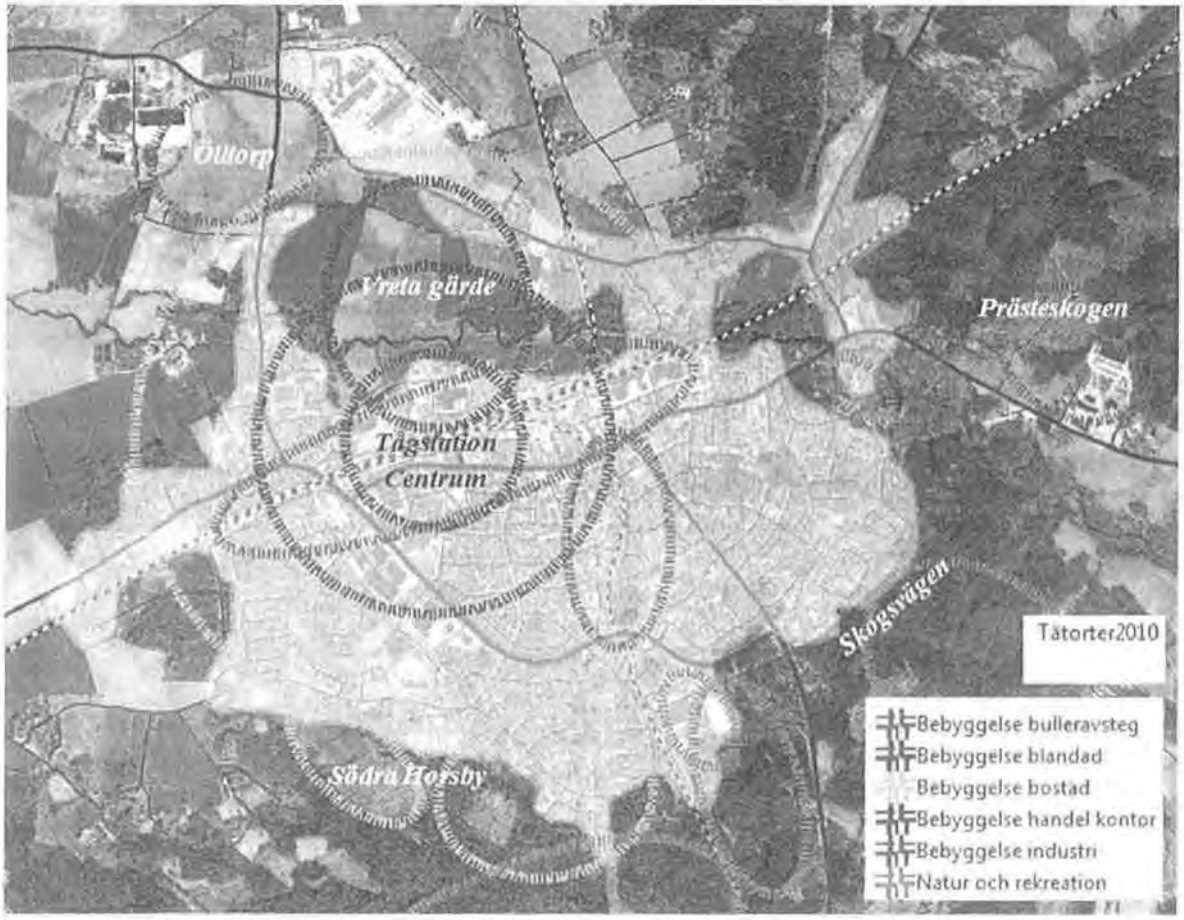
Tematiska delar

Tätorter

Enligt SCB:s tätortsstatistik från 2010 har Herrljunga tre tätorter: Herrljunga, Ljung och Annelund. De två senare hanterar kommunen som en tätort under benämningen Ljung-Annelund. Tidigare, 2005, räknades även Fåglavik som en tätort men invånarantalet är inte längre tillräckligt. Ny tätortsstatistik publiceras 2016-10-19 och avser läget den 2015-12-31. Orten Hudene sydost om Herrljunga räknas inte rent kvantitativt som en tätort men har ändå många typiska tätortsdrag och ges därför plats i detta avsnitt.

Herrljunga tätort

Karaktäristiskt för den fysiska utformningen i Herrljunga tätort är **småstaden,** med dess småskalighet och många välbevarade byggnader och offentliga rum; **järnvägsknutpunkten,** med människor i rörelse. mötes- och pendlingsmöjlighet; **trädgårdsstaden**, med känslan av lugn/friare tid nära överallt; **blandstad med bostäder och verksamheter** i kontakt, som ger närhet till arbete och liv/rörelse dagtid; **kvartersstad** i centrum ger många fördelar med skyddade innergårdar, halvoffentliga rum för de boende och verksamma i fastigheterna. Dessa värden ska stärkas genom kommunens arbete med att utveckla det offentliga rummet med hjälp av planläggning för bebyggelse, trafiklösningar och gestaltningen av rumsligheten som skapas genom dessa element, t ex gator, torg och rekreationsmiljöer.



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Rekommendationer
För generella rekommendationer för tätorter se kapitlet Utvecklingsstrategi: Bebyggelse och Transporter och teknisk försörjning, kapitlet Användning > Områdesanvändning > Stadsbygd och Grönområden, och Trafiksystem > Gång- och cykeltrafik, Biltrafik och Lågfartszon.

- Torgen är tätortens viktigaste offentliga rum och ska förnyas.
  - **Torget vid stationshuset** är ett strategiskt viktigt utvecklingsområde, i kapitlet Utvecklingsstrategi: Bebyggelse, utpekas torget som kommunens enda Kärna. Södra uppgången från järnvägsstationens perronger är en allt viktigare entré till Herrljunga tätort. I en första etapp kommer det att läggas speciell omsorg på utformningen av platsen närmast uppgången i samband med ombyggnaden av stationshuset. Ombyggnaden kommer att ge en ny vänthall i direkt anslutning till uppgången och nya entréer. Nya trafiklösningar för cykel inklusive parkering är centrala i förnyelsen och ska ges rumslig prioritet.
  - **Torget vid kommunhuset** är ett centralt och viktigt offentligt rum för Herrljunga och det är sammankopplat med torget vid stationshuset via Storgatan som är ett av tätortens huvudsakliga utvecklingsstråk (se Utvecklingsstrategi, Bebyggelse, Utvecklingsstråk). Torget behöver utvecklas mot en mer flexibel och tillgänglig plats, genom att öppna upp ytan och avlägsna omotiverade nivåskillnader. Även här är trafiklösningarna centrala för ett gott resultat.
  - **Nytt torg öster om Stadsparken** kan bredda upplevelsen av centrum söderut från stationsområdet. Här föreslås att torgrummet bildas mellan två punkthus, "Hus i park", intill stadsparken, där öppenheten medger den typen av husvolymer.

- Trafiklösningar ska utvecklas mot en högre tillgänglighet för gång- och cykeltrafikanter och en mer attraktiv gatumiljö.
  - Tätorten bör successivt utvecklas till att bli mer fotgängaranpassad, där gatumiljön så långt som möjligt utformas så att biltrafiken håller låg fart (cirka 30 km/tim) och så att gaturummet blir både tilltalande och säkert för gående och cyklande att röra sig i. TRAST, Trafik för en attraktiv stad, bör användas som stöd vid planeringen.
  - Tillgänglighet för bilister bör inte inskränkas men istället förändras och successivt jämställas med fotgängares och cyklisters behov samt behovet av att använda kvartersmark till mer effektiv exploatering, såsom nya bostäder och verksamheter.
  - Parkering inom tätorten bör flyttas från större samlande enheter på kvartersmark till längsgående parkeringsfält utmed Herrljungas breda gator, för att på så vis skapa en naturlig hastighetsdämpning och ett mer definierat gaturum.

- Värna närrekreationsmiljöer inom och i anslutning till tätorten
  - **Stadsparken** är hjärtat i tätortens grönstruktur och den har gamla anor. Parken behöver förnyas men hänsyn bör tas till flera viktiga aspekter: dess kulturhistoriska värde, dess funktion för intilliggande skolverksamhet, dess funktion som infiltrationsyta, dess roll som offentligt rum och öppen plats i stadsväven. Det som bör bevaras vid förnyelse är därmed parkens ursprungliga form och struktur, ytans flexibilitet, grönytor och träd med dess absorberande egenskaper, platsens tillgänglighet och villkorslöshet. Vad som kan utvecklas är parkens rumslighet och tydlighet, estetik och praktiska inslag, tillgängligheten och användbarheten liksom trygghetsaspekten.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

- **Ån Nossan** som rinner genom tätorten är kommunens gröna ryggrad och erbjuder många potentiella rekreationsmöjligheter. I samband med tätortsutveckling norrut mot Vreta tillgängliggörs en drygt kilometerlång sträcka längs Nossan som bör utvecklas till ett promenadstråk. Strandskyddet säkerställer att området prioriteras för närrekreation framför exploatering. Enstaka ingrepp invid strandlinjen kan bli aktuella för att stärka rekreationsfunktionen, t ex en framtida badplats.

- Föreslagna utbyggnadsområden för Stadsbygd ska utformas enligt rekommendationer i denna översiktsplan och med hänsyn till platsens befintliga värden och struktur
  - **Vreta gärde** är ett stort öppet landskap som ligger norr om Herrljunga centrum och tågstation, mellan ån Nossan och Vretavägen som är en del av tätorten. Marken används idag för jordbruk (se även Intressekonflikter). Dagens tätortsutbredning är till allra största del koncentrerad söder om Västra stambanan. Det innebär att Herrljunga tågstation ligger i utkanten av tätorten idag. Med inriktningen att öka andelen hållbart resande, det vill säga till fots, med cykel och tåg framför bilkörning är det angeläget att utveckla tätorten i närheten av tågstationen och centrum. Hela Vreta gärde ligger med gångavstånd till tågstationen och tätortsutveckling här ger även effekter på kringliggande områden som Vreta och Ölltorps industriområde som vävs ihop med tätorten med ny bebyggelse och infrastruktur. Se karta.
  - **Södra Horsby** är ett område längs tätortsgränsen i söder där en första etapp för bostäder är under byggnation i den västra delen av området. Tätortsutveckling föreslås vidare längs tätortsgränsen österut, på skogsmark. I området förekommer en del fornlämningar. Det är cykelavstånd till tågstationen och mycket nära till Horsbyskolan.
  - **Skogsvägen** är en matargata till bostadsområden längst österut i tätorten. Gatan har idag bara bebyggelse på ena sidan, på andra sidan börjar ett stort naturområde, Orraholmen (se mer i Utvecklingsstrategi: Natur och rekreation samt Hänsyn: Natur- och kulturmiljövärden och Riksintressen.) Skogsvägen föreslås utnyttjas för bostadsbebyggelse även på den östra sidan och längst in på vägen finns ett markområde avsatt för skolverksamhet för framtida behov.

- Föreslagna utbyggnadsområden för Verksamheter ska utformas enligt rekommendationer i denna översiktsplan och med hänsyn till platsens befintliga värden och struktur
  - **Prästeskogen** är ett skogsområde som ligger strax utanför tätorten i öster där det i anslutning redan finns verksamheter och även fjärrvärmeverk. Området lämpar sig för störande verksamheter då det ligger relativt avskilt men ändå med nära cykelavstånd från tätorten och närheten till Västra stambanan möjliggör eventuella framtida stickspår för godstransporter på järnväg till och från industriområdet.
  - **Ölltorp** är ett befintligt verksamhetsområde strax utanför tätorten längst i nordväst. Det finns utrymme för området att växa österut mot betongindustrin i Vreta och närmare tätorten. Marken används idag för jordbruk. En nybyggd gång- och cykelväg kopplar ihop centrum med verksamhetsområdena kring korsningen mellan väg 1921 och 1927.
  - **Bergagärde** ligger vid korsningen mellan väg 181 och 183 cirka 2 km söderut från tätortsgränsen. Det här området lämpar sig väl för etableringar med större ytanspråk och krav på god tillgång till transportinfrastruktur. Läget är särskilt gynnsamt när väg 181 är utbyggd med ny sträckning söder om Herrljunga tätort och en fyrvägskorsning skapas i Bergagärde. När även väg 183 är utbyggd mellan Herrljunga och Ljung-Annelund föreslås att en ny central för räddningstjänsten lokaliseras till platsen.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

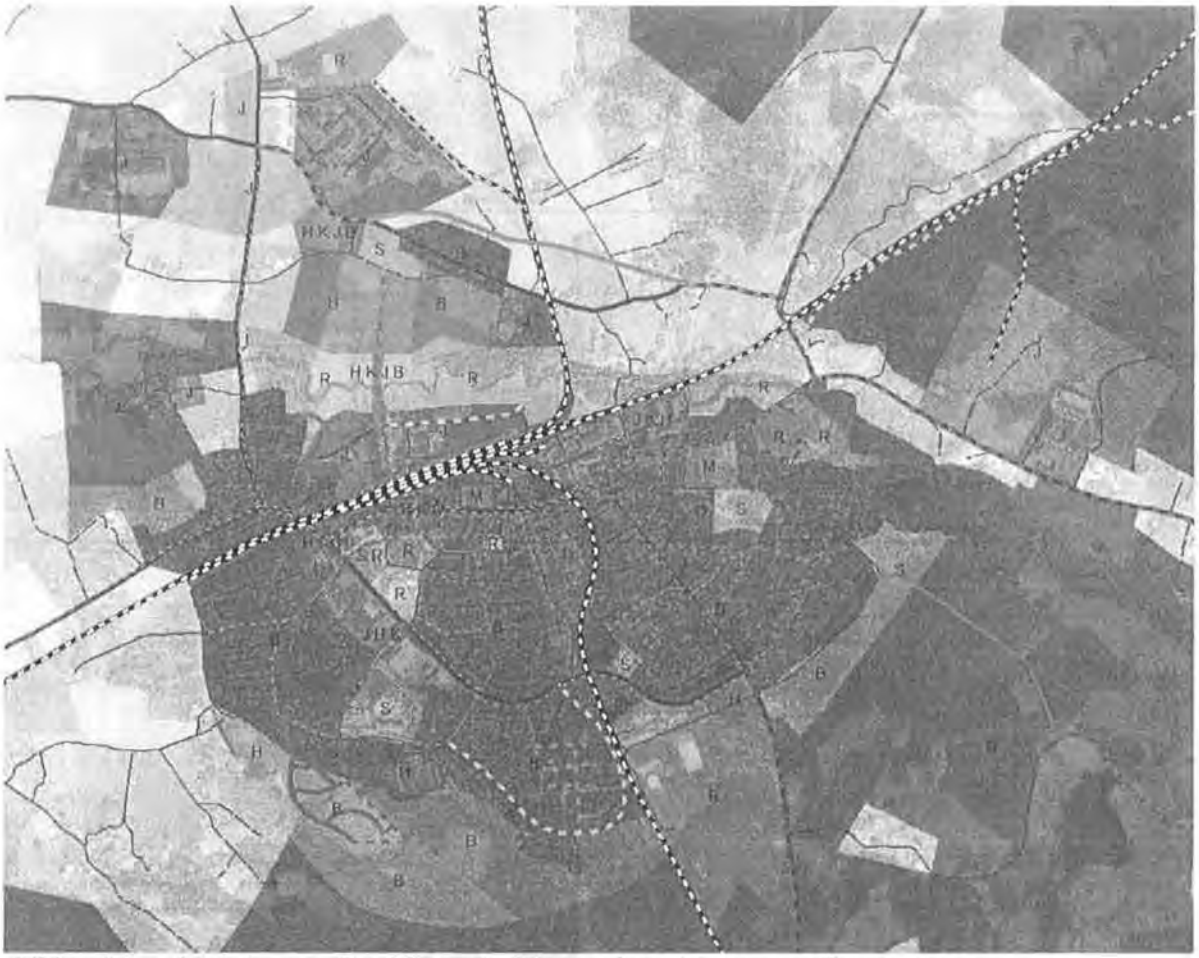


Bild ur Användningskartan: Områdesanvändning med precisioner samt Transportsystem. Teckenförklaring för kartan finns i kapitlet Användning, sidorna 23-24.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Herrljunga tätort

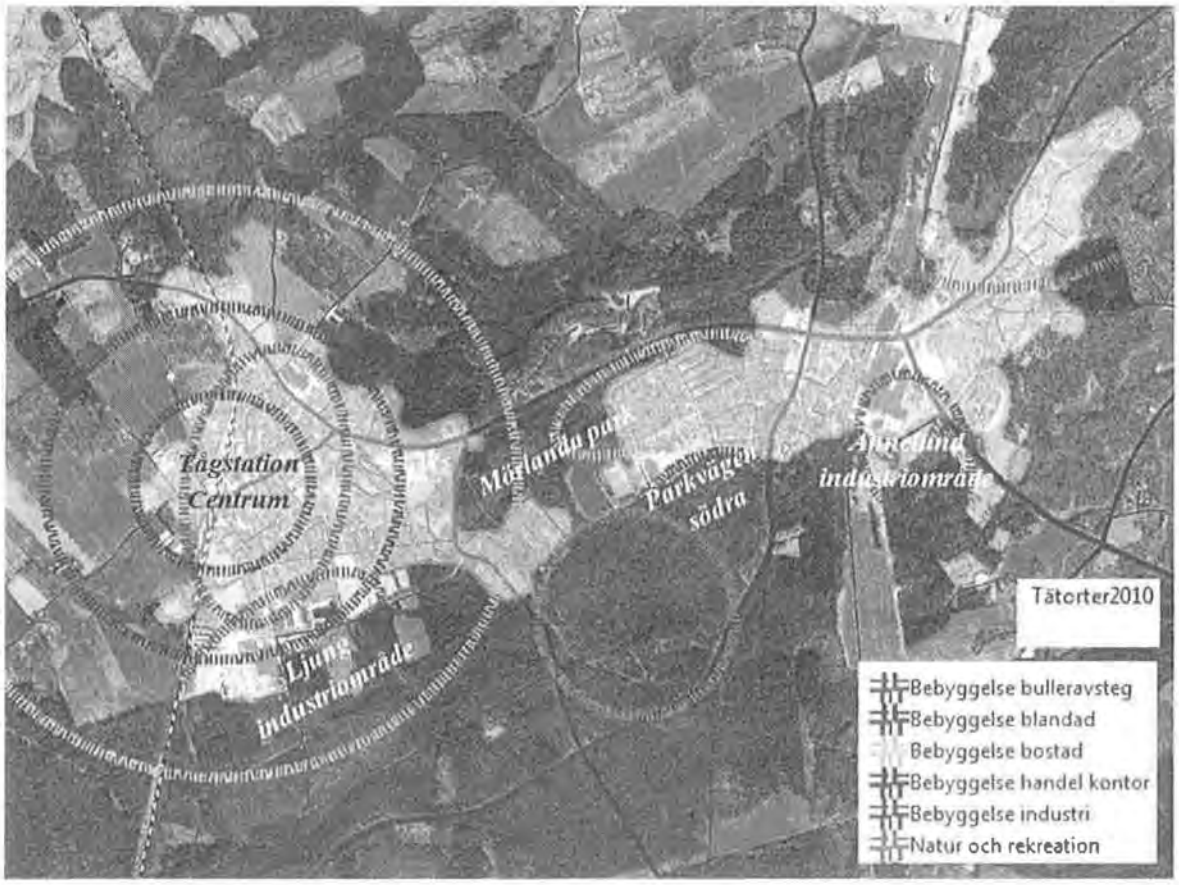
- Genom att fokusera utvecklingsinstatser till strategiska platser i tätorten som torgen kan tätortsidentiteten stärkas med effektiva medel och bidra positivt till social hållbarhet.
- Föreslagna trafikprinciper stimulerar till att fler korta transporter görs till fots eller med cykel vilket förbättrar tätortsmiljön med avseende på luftkvalitet och trivsel och på sikt förbättras folkhälsan.
- Värnade närrekreationsområden är mycket viktigt för invånares och besökares trivsel och fyller även en viktig funktion i lokalklimatet genom att reglera temperatur och luftfuktighet samt infiltrera vatten vid höga flöden.
- Föreslagna utbyggnadsområden är valda utifrån principer för hållbarhet och får därmed positiva konsekvenser ur flera perspektiv, såsom miljömässiga genom möjlighet till hållbart resande och ekonomiska då de utgör attraktiva bostads- och verksamhetsområden för potentiella inflyttare. Dock är flera av områdena resultat av en avvägning mellan olika markanspråk vilket även medför en negativ påverkan för den alternativa markanvändningen. Framförallt gäller det jordbruksmark i Ölltorp och Vreta, där bedömningen gjorts att det unika pendlingsläget gör att tätortsutvecklingen inte kan ske på en annan plats på ett tillräckligt hållbart sätt.

V.A.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Ljung-Annelund tätort

Ljung och Annelund har vitt skilda bakgrunder och därmed också tätortskaraktär men gemensamt är den genomgående lågbebyggelsen med en- och tvåvåningshus. Ljung har en historia som gammal tingsplats från 1600-talet. Ting hölls fram till 1947 i Ljung. Det moderna Annelund uppstod i en fyrvägskorsning med ungefär fyra mil till städerna Alingsås, Borås, Falköping och Ulricehamn. Namnet var från början Mörlanda och har omtalats som marknadsplats sedan 1814. Föregångare till IMI Hydronic Engineering har betytt mycket för Ljung-Annelunds uppbyggnad. Eftersom inriktningen är att tätorterna ska växa ihop är ambitionen att bygga på och förstärka gemensamma nämnare men samtidigt behålla orternas särprägel.



Rekommendationer

För generella rekommendationer för tätorter se kapitlet Utvecklingsstrategi: Bebyggelse och Transporter och teknisk försörjning, kapitlet Användning > Områdesanvändning > Stadsbygd och Grönområden, och Trafiksystem > Gång- och cykeltrafik, Biltrafik och Lågfartszon.

- Stråken är tätortens viktigaste offentliga rum och ska förnyas.
  - Ljung-Annelund bildar tillsammans en väldigt långsmal tätortsstruktur där då stråken som går tvärs igenom fungerar som en sammanlänkande faktor där invånarna träffar på varandra. Även av praktiska skäl är stråken viktiga för att nå målpunkter i vardera ändan av tätorten, som t ex tågstationen i Ljung. Det ena stråket är ett friliggande gång- och cykelstråk som sträcker sig från Radhusvägen i Ljung till Mörlandavägen i Annelund.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Det andra går parallellt söder om det första och består av ett antal bilvägar: från stationen i Ljung till Boråsvägen i Annelund via Byvägen, Hjältes väg och Skolvägen.

- Trafiklösningar ska utvecklas mot en högre tillgänglighet för gång- och cykeltrafikanter och en mer attraktiv gatumiljö.
  - Annelund utvecklades som mest under en tidsperiod när trafikseparering var planeringsnorm och gatumiljöerna utformades för effektivitet och hög trafiksäkerhet och inte som offentliga rum. Detta innebär bland annat att infrastrukturen inte är utnyttjad fullt ut utan ofta bebyggd längs endast ena sidan av gatan, vilket ger möjligheter till kostnadseffektiv förtätning. Det finns därmed stor potential att utveckla dessa miljöer från transportrum till mjukare gaturum i samband med förnyelse.

- Värna närrekreationsmiljöer inom och i anslutning till tätorten
  - **Himmelsberget** är ett stort rekreationsområde med elljusspår i anslutning till tätorten längs med Skolvägen och mitt emot idrottsplatsen. Området ska fredas från bebyggelse och hållas tillgängligt.
  - **Tingshusparken** ligger i Ljung vid Tingshuset som har gamla anor och är skyddat som byggnadsminne. Området är utpekat i Herrljungas kulturmiljöprogram och även som kulturmiljöområde i Hänsynskartan i detta planförslag.
  - **Mörlanda park** – se nedan. På lång sikt bör naturområdet tillgängliggöras och fungera som närrekreationsområde för de intilliggande bostadsområdena.

- Föreslagna utbyggnadsområden för Stadsbygd ska utformas enligt rekommendationer i denna översiktsplan och med hänsyn till platsens befintliga värden och struktur
  - **Mörlanda park** – befintligt naturområde mellan Ljung och Annelund (med en del sankmark som lämnas som naturområde) där Tallvägen i Annelund kan byggas vidare åt väster.
  - **Parkvägen södra** – Parkvägen förbinder Alingsåsvägen med skolvägen i Annelund och vid anslutningen till Skolvägen föreslås en fortsättning söderut för att skapa ett nytt bostadsområde på skogsfastigheten där med omedelbar närhet till skolan och rekreationsområden.
  - **Ljung stationsområde** – på västra sidan om Älvsborgsbanan finns bebyggelse som idag räknas till tätorten. Enligt principen om att förtäta stationsnära för att främja hållbart resande är denna del av tätorten markerad för långsiktig stadsbygdsutveckling.

- Föreslagna utbyggnadsområden för Verksamheter ska utformas enligt rekommendationer i denna översiktsplan och med hänsyn till platsens befintliga värden och struktur
  - **Annelund** verksamhetsområde, en utvidgning söderut längs Ulricehamnsvägen (väg 182) rekommenderas enligt detaljplan för området.
  - **Mörlanda** verksamhetsområde, norr om Alingsåsvägen (väg 182) på platsen för en nedlagd grustäkt föreslås ett verksamhetsområde på medellång sikt.
  - **Ljung** verksamhetsområde, är redan idag ganska stort och föreslås växa etappvis söderut på skogsfastighet längs Älvsborgsbanan, där det bör finnas goda möjligheter att ansluta ett stickspår för godstransporter till/från industrin.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23



Bild ur Användningskartan: Områdesanvändning med precisioner samt Transportsystem. Teckenförklaring för kartan finns i kapitlet Användning, sidorna 23-24.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Ljung-Annelund tätort

- Genom att fokusera utvecklingsinstatser till strategiska platser i tätorten som stråken kan tätortsidentiteten stärkas med effektiva medel och bidra positivt till social hållbarhet.
- Föreslagna trafikprinciper stimulerar till att fler korta transporter görs till fots eller med cykel vilket förbättrar tätortsmiljön med avseende på luftkvalitet och trivsel och på sikt förbättras folkhälsan.
- Värnade närrekreationsområden är mycket viktigt för invånares och besökares trivsel och fyller även en viktig funktion i lokalklimatet genom att reglera temperatur och luftfuktighet samt infiltrera vatten vid höga flöden.
- Den mesta förnyelsen i Ljung-Annelund sker genom förtätning vilket ger en kostnadseffektiv utveckling och påverkan på annan markanvändning blir relativt liten, med undantag från Ljungs verksamhetsområde som ytmässigt dominerar förslaget. Avvägningen mellan skogsbruk och industrietablering är dock till största del ekonomisk och en fråga för marknaden.

KH

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Hudene

Hudene är en småort som sträcker sig utmed Nossan och väg 1933 i nord-sydlig riktning. Kännetecknande för orten är främst det rika kulturmiljölandskapet och golfbanan. Hudene har även en skola, två restauranger, flera industrier och ett rekreationsområde med hembygdspark och skidbacke.

Rekommendationer
För generella rekommendationer för tätorter se kapitlet Utvecklingsstrategi: Bebyggelse och Transporter och teknisk försörjning, kapitlet Användning > Områdesanvändning > Stadsbygd och Grönområden, och Trafiksystem > Gång- och cykeltrafik, Biltrafik och Lågfartszon.

- Stärk befolkningsunderlaget i Hudene genom förtätning av befintlig Stadsbygd för att långsiktigt värna ortens kvaliteter.
- Bygg ut cykelinfrastrukturen mellan Hudene och Herrljunga för att skapa högre tillgänglighet till tätortens service och kommunikationer.
- Värna Hudenes närrekreationsmiljöer som Hyberget med dess hembygdspark, skidbacke och vandringsled samt golfbanans utvecklingsmöjligheter för både lokalbefolkning och besökande.
- Värna natur- och kulturmiljöer i och kring Hudene samt ortens lantliga karaktär vid förnyelse.
- Strandskyddet kring Nossan bör kunna upphävas vid förnyelse på öster sida om väg 1933 inom Stadsbygd i samband med detaljplaneläggning.
- Föreslagna utbyggnadsområden för Verksamheter ska utformas enligt rekommendationer i denna översiktsplan och med hänsyn till platsens befintliga värden och struktur.



Bild ur Användningskartan: Områdesanvändning med precisioner samt Transportsystem.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Hudene

- Hudenes attraktionskraft som boendemiljö och besöksmål stärks vilket kan leda till en utveckling av ortens service samt bättre förvaltning av ortens olika värden inklusive natur- och kulturmiljön.

K.H

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Bostadsförsörjning

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning är ett separat ärende som arbetats fram samtidigt som översiktsplanen och beslutats av Kommunfullmäktige i april 2016. Huvuddragen i riktlinjerna med störst relevans för den fysiska planeringen sammanfattas i översiktsplanens rekommendationer för bostadsförsörjning, nedan:

Rekommendationer

- Bostadsbyggande ska i huvudsak ske i kommunens tätorter och småorter.
- Bostadsbyggande på landsbygden ska i huvudsak ske i närhet av annan bebyggelse, kollektivtrafikhållplatser, skolor.
- Nya bostäder ska planeras inom gång-/cykelavstånd till tågstation.
- Nya bostäder planläggs i lägen där gång- och cykel utgör det effektivaste transportmedlet till lokala målpunkter.
- Lokalgator planeras så att en nätverksstruktur bildas för fotgängare.
- Bostäder bör blandas med icke störande verksamheter.
- Livsstilsboenden och andra typer av nischade boendealternativ ska främjas.
- Vid planläggning för nya bostäder och vid bygglovsprövning ska hänsyn tas till eventuell påverkan på skyddade områden.
- Skyddade områden och andra grönområden och natur- och kulturmiljöer ska ses som en resurs för invånares rekreation och integreras i relevanta planområden för nya bostäder.
- Bostadsområden ska lokaliseras med närhet till service för att minimera framtida transportkostnader för samhället såsom hemtjänst, skolskjuts och i samband med drift och underhåll. Bostäder for äldre och personer medfunktionsnedsättning ska ha hög tillgänglighet och ligga i närheten av kommunikation.
- Markvärdet ska vid planläggning och exploatering tas till vara så att platsens ekonomiska potential används effektivt.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Bostadsförsörjning

- Nyttan och kostnaden för befintlig infrastruktur och service optimeras när befolkningsunderlaget koncentreras.
- Hållbart resande stimuleras och ger positiva effekter såsom förbättrad miljö och folkhälsa.
- Boendet i kommunen blir mer attraktivt och ger positiva ekonomiska effekter.

LIS-områden

LIS är en förkortning för begreppet *Landsbygdsutveckling I Strandnära lägen* och detta syftar till att främja landsbygdsutveckling genom att öppna upp för undantag i strandskyddslagstiftningen och möjliggöra exploatering nära vattendrag där attraktiviteten ofta är högre. Undantag kan göras, det vill säga dispens eller upphävande av strandskyddet, om det finns särskilda skäl och om kommunen i sin översiktsplan har pekat ut området för LIS.

Herrljunga kommun föreslår i denna översiktsplan två nya LIS-områden vid sidan om det som finns sedan tidigare (runt Sämsjöns nordöstra stränder): Molla vid Mollasjön och Örum vid Sämsjön.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Mollasjön

Mollasjön ligger längs järnvägen Älvsborgsbanan mellan Herrljunga och Borås och vid sjöns norra ände ligger ett litet samhälle med en kommunal 0-6-skola. Det finns två tåghållplatser strax norr (Torpåkra) respektive söder (Mollaryd) om Mollasjön med lågt resandeunderlag, då hela kommundelen består av landsbygd med gles befolkningstäthet.

Området med Mollasjön och tåghållplatserna är särskilt attraktivt på grund av faktorer som sjön med badplats, det anslutande Natura2000-området Molla bokskog, pendlingsmöjligheterna med tåg och närheten till regionens näst största stad Borås. Dessa faktorer i samverkan är högst bevarandevärda och intressanta att utveckla men med nuvarande befolkningsunderlag finns stor risk att samhällsservicen inte kan upprätthållas på sikt och därför är ett område vid Mollasjön mycket intressant att peka ut för LIS.



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Det område som utpekas heter Kyrke och är en skogsbruksfastighet belägen på en höjd nordväst om sjön, mellan Molla och järnvägen. En enkel grusväg och en brant sluttning avgränsar området från sjön.

Vid utredning av förslaget om att bebygga Kyrke har kommunen diskuterat en strategisk sammanslagning av de två små tåghållplatserna till en i ett nytt läge precis mittemellan de båda och i direkt anknytning till det nya området på Kyrke. Detta skulle vara en god kompromiss vid ett eventuellt kommande hot om nedläggning av de små hållplatserna och det skulle också förbättra för övriga pendlare på sträckan med ett uppehåll färre. I samband med en sammanslagning föreslås även att cykelvägar byggs från de nuvarande hållplatserna till den nya.

Mollasjön har ett strandskydd om 200 meter. I en planutredning från 1983 anges att endast enstaka bostadshus kan medges i området mot bakgrund av befarade avloppsproblem. Sedan dess har den tekniska utvecklingen när det gäller enskilda avlopp medfört att det nu finns godtagbara lösningar för utveckling av bostadsenklaver utanför kommunens verksamhetsområde. På sikt rekommenderas dock att Molla blir ett nytt kommunalt verksamhetsområde för VA, vilket föreslås i kapitlet Hänsyn under rubrikerna Samhällsviktiga verksamheter – Vattenförsörjning.

Rekommendationer

- Ta fram ett planprogram för utpekat LIS-område vid Mollasjön
- Undersök nyttoeffekterna och konsekvenserna av en sammanslagning av de två tåghållplatserna
- Utred möjligheterna till ett framtida kommunalt verksamhetsområde för VA.
  - Om kommunal anläggning inte är aktuell ska krav ställas på godkända avloppslösningar i gemensamhetsanläggningar vid detaljplaneläggning enligt principer beskrivna i fördjupad översiktsplan för Sämsjön.

KONSEKVENSER av utbyggt LIS-område vid Mollasjön:

- Ökat resandeunderlag för tågstopp i kommunens södra del,
- Ökat elevunderlag för Molla skola,
- En ny kommunal VA-anläggning förbättrar på sikt hela områdets vattenstatus,
- Att ta området i anspråk för bostadsbebyggelse hotar inga naturvärden,
- Nivåskillnaden mot sjön säkerställer den fria passagen utmed vattnet där större delen av strandområdet tagits i anspråk för en kommunal badplats,
- Inga särskilda biotoper finns i området.



Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Örum

Örum är en obebyggd fastighet som ligger sydost om Sämsjön längs väg 1842, 1,5 km från anslutningen till väg 182, i höjd med samhället Od med grundskola och en lokal turistbyrå bland annat. Närmaste tätort är Annelund som ligger 9 km nordväst.



Sämsjön är Herrljunga kommuns största sjö och en viktig resurs för invånarnas rekreation. Kommunen är fattig på sjöar, varför de som finns är av stor betydelse. Sämsjön och dess närområde är av stor vikt för kommunens möjlighet att, som ett led i landsbygdsutvecklingen, utveckla ett attraktivt helårsboende som kan göra det intressant att flytta till kommunen och bidra till att stärka underlaget för lokal service.

Syftet med Örum som LIS-område är att kunna planlägga för en begränsad grupp bostäder på 15-20 lägenheter i form av villabebyggelse inom fastigheten Örum 3:2.



Bebyggelsen är tänkt att uppföras söder om väg 1842 och med ett avstånd på över 100m från vattenlinjen. Området används idag som betesmark och ansluter till befintlig bebyggelse mot sydväst.

Vid detaljplaneläggning villkoras bygglov så att krav ställs på anslutning till godkänd gemensamhetsanläggning för VA på det sätt som beskrivs i fördjupas översiktsplan för Sämsjön.

G K.H

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Karaktärsbeskrivning

Landskapet vid Alboga och Örum präglas av mossen, kulturmarkerna och kullar med lövskog. Ekskogen bryts av betesgångar och små insprängda ängspartier. Buskskiktet domineras av hassel och fältskiktet består till stor del av liljekonvalj, getrams och stor blåklocka. Tidigare har i detta område vid Sämsjön noterats de rödlistade arterna storspov och smålom och i sjön finns noteringar om storlom. Storlomen finns med i Fågeldirektivets bilaga 1 vilken innebär att den pekas ut som särskilt skyddsvärd.



Åkermark och utsikt mot Sämsjön vid Örum.

I den fördjupade översiktsplanen för Sämsjön har kommunen tagit ställning till att:

"... Den varierade naturen och vegetationen omkring sjön är en tillgång som speciellt kommer att beaktas i planarbetet. Speciellt för området är våtmarkerna och den största av dessa är Örums mosse som har ett tillflöde i sjöns södra del. ...Det är också viktigt att den mångfald av olika biotoper som finns vid sjön bevaras. Växlingen mellan skogsmark och kulturlandskap är karakteristisk. Det öppna odlingslandskapet är värdefullt och ses som en stor tillgång. Det är också av allmänt intresse att jord- och skogsbruk runt sjön kan fortgå och utvecklas parallellt med en utbyggnad av fritids- och helårsboende..."



Rekommendationer

- Genomför arkeologisk utredning.
- Undersök om storlomen eller andra rödlistade fåglar häckar i området.
- Vid detaljplaneläggning villkoras bygglov så att krav ställs på anslutning till godkänd gemensamhetsanläggning för VA på det sätt som beskrivs i fördjupas översiktsplan för Sämsjön.



Flygbilden visar befintlig bebyggelse som prickar och läge för ny som yta.

KONSEKVENSER av utbyggt LIS-område vid Örum

- Allmänheten medges fritt tillträde till stranden då bebyggelsen endast förläggs till ena sidan av vägen.
- Eventuell påverkan på natur- och kulturvärden bedöms efter fördjupade utredningar enligt rekommendationer.

KH.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Vindbruk

Herrljunga kommuns vindbruksplan från 2011, tematiskt tillägg till ÖP 2006, är i vissa delar inte längre aktuell. Det gäller några av de utpekade geografiska områden i planen vars förutsättningar har ändrats.

Tillägget från 2011 införlivas i ny ÖP genom att de fortfarande aktuella utpekade områdena beskrivs nedan samt ritas ut i kartskikten för Utvecklingsstrategi (*Utvecklingsområde* under *Transporter och teknisk försörjning*) och Hänsyn (*Energiproduktion* under *Samhällsviktiga verksamheter*) och att det där anges vägledning och riktlinjer för vindkraftsutbyggnad i respektive område. I övrigt kan tillägget från 2011 användas som planeringsunderlag i de avseenden där ställningstaganden i ny översiktsplan inte motsäger uppgifterna.

Fjäremossen

Maximal utbyggnad: medelstor anläggning (totalhöjd max 120 meter) med 5-7 verk.

Lommamossen

Maximal utbyggnad: stor anläggning (totalhöjd över 150 meter) med 3-4 verk.

Kesemossen

Maximal utbyggnad: stor anläggning (totalhöjd över 200 meter) med 4-5 verk.

Rekommendationer

- Områdena som beskrivs i planen är utpekade utifrån noggrann analys av lämplighet samt en kvantitativ aspekt och ska i första hand ge möjlighet till mer storskaligt vindbruk.
- Småskaligt vindbruk såsom miniverk, gårdsverk och medelstora anläggningar med mindre verk uppmuntras inom kommunen i områden utan intressekonflikt (se karta) under förutsättning att respektavstånd och restriktioner beskrivna i vindbruksplanen respekteras.
- Ta tidigt kontakt med kommunen och andra berörda aktörer vid intresse av vindkraftsetablering.

KONSEKVENSER av tillämpade rekommendationer för Vindbruk

Sammantaget ger en eventuell vindkraftsetablering i Herrljunga kommun följande effekter:

- Positiva miljöeffekter genom att miljöskadlig elproduktion kan ersättas.
- Förändrad markanvändning vid uppförandet inklusive anslutande vägar och kraftledningar.
- En förhöjd ljudnivå i närområgivningen, utan att gränsvärden överträds.
- Påverkan på landskapsbilden, det kommer dock inte att konkurrera ut viktiga landmärken.
- Påverkan på sträckande och häckande fåglar och andra djur bedöms som mycket liten.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Genomförande & konsekvenser

Intressekonflikter

Planförslaget har tagits fram utifrån geografiska analyser där mål- och intressekonflikter i möjligaste mån har undvikits. Dock kvarstår några dilemman som har sin grund i Herrljungas specifika förutsättningar. Hur dessa konflikter ska hanteras vid genomförandet av förnyelse beskrivs nedan.

Jordbruksmark kontra hållbar bostadsutveckling

Avvägningar gjorda i kapitlet Användning har lett till att viss jordbruksmark föreslås tas i anspråk för tätortsbebyggelse. För att detta ska vara försvarbart på kort och lång sikt bör särskilda krav ställas på att markanvändningen blir så nyttig som är avsikten i översiktsplanen:

- Närheten till tågstationen och tätortens centrum är motivet till exploateringen – dessa förutsättningar kräver en mer stadsmässig karaktär än vad som är typiskt för många av tätortens bostadsområden. Tätheten måste vara relativt hög med en exploateringsgrad motsvarande kvarteren söder om Storgatan.
- Detsamma gäller för utformningen av transportsystemet där potentialen för hållbart resande måste tas till vara full ut för att exploateringen ska anses bidra till hållbarhet. Rekommendationerna i avsnittet Transportsystem ger vägledning för denna utveckling.
- Ett förslag för att i någon mån tillvarata markens bördighet är att mindre områden avsätts för stadsodling, i form av t ex gemensamhetanläggningar, som ger både effektivt marknyttjande och variation i bebyggelsestrukturen.

Bullerproblematik kontra hållbart resande

Planförslaget konstaterar att kommunens sätt att utvecklas hållbart är att styra lokaliseringar av bostäder och verksamheter till tätorterna där service och goda kommunikationer finns, men det innebär samtidigt risk för framtida hälsoproblem och att regler och riktlinjer för buller och störningar kan hindra/bromsa utvecklingen av bebyggelsen. För att hantera konflikten ska följande beaktas vid detaljplan och bygglov:

- Översiktsplanen används som underlag för argumentation kring bulleravsteg i centrala lägen.
- Ny bebyggelse ska utformas så att bullerstörningar minimeras i de nya lägenheterna/lokalerna och om möjligt även så att tillskottet minskar störningarna för kringliggande bebyggelse/miljöer.

Levande landsbygd kontra transportsnål samhällsplanering

Herrljunga är en närande landsbygdskommun vars produktion har betydelse för fler än lokalbefolkningen då produktivt jord- och skogsbruk klassas som ett nationellt intresse. Spridd bebyggelse är ofrånkomligt på landsbygden vilket krockar med intresset av att minska samhällets behov av transporter.

- Enligt planförslaget ska ny bebyggelse till största del tillkomma i tätorterna samt övriga orter och byar där viss service finns, medan behovet för att hålla landsbygden levande främst ligger i att föryngra landsbygdsbefolkningen, d v s att yngre generationer flyttar in när de äldre flyttar till bekvämare boenden i tätort. För att åstadkomma detta krävs landsbygdsutvecklande åtgärder som t ex LIS-områden. Fokus på att minska transportbehov ska istället ligga på strukturer i tätorterna.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Tidshorisonter

Översiktsplanen ger en utblick mot framtidens Herrljunga och visar ett önskat läge 20 år framåt i tiden. För att utvecklingen ska kunna ske så hållbart som möjligt redovisas tidshorisonter för viss föreslagen markanvändning, enligt nedan:

- Kort sikt
  - Cirka 0-8 år. Sådana projekt och åtgärder som beräknas kunna bli påbörjade eller åtminstone börja planeras innan översiktsplanen måste tas upp för bedömning av om den fortfarande är aktuell.
- Medellång sikt
  - Cirka 8-16 år. Sådana projekt och åtgärder som bedöms kunna påbörjas eller planläggas inom andra eller tredje mandatperioden efter översiktsplanens antagande.
- Lång sikt
  - Mer än cirka 16 år. Kan läsas som en framtidsbild som visar ett önskat läge vid planens tidshorisont år 2035.

Genomförande och utförare

Eftersom översiktsplanen inte innebär en ekonomisk planering utan mer uttrycker en vilja och ambition som ska vara vägledande vid beslut om investeringar och drift så är inte heller tidshorisonterna bindande. Planförslaget är därför utformat som en sammanställning av möjligheter där kommunen bland annat vill kommunicera till utomstående aktörer vilka åtgärder som kommunen förespråkar utan att nödvändigtvis planera att själva driva dem mot dess genomförande – för många åtgärder utgör marknaden den främsta drivkraften, som t ex industrietableringar. Många åtgärder kan kommunen också driva gemensamt med flera aktörer, såsom anläggande av nya cykelvägar tillsammans med Trafikverket eller kvalitetshöjande åtgärder tillsammans med lokala intressenter som vill investera i närmiljön och inte minst nyproduktion av bostäder genom det kommunala bostadsaktiebolaget.

Rullande översiktsplanering

Planeringscykel

Förutsättningar för den översiktliga planeringsprocessen är följande:

- Översiktsplanen ska aktualitetsprövas en gång varje mandatperiod.
- För att prövningen ska kunna göras inom rimliga tidsramar, ca ett år, behöver underlag hållas aktuellt emellan prövningarna och nya underlag måste successivt arbetas fram.
- En översiktsplan bör ha en hållbarhet över åtminstone två mandatperioder, gärna längre.
- Vanligtvis tar det upp till fyra år, alltså som en hel mandatperiod, att ta fram en ny översiktsplan.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Medborgardialog

Kommunen ska ta fram riktlinjer för medborgardialog vilka ska appliceras på den rullande översiktsplaneringen efter denna plans antagande. Medborgardialoger ska bidra till att skapa bättre underlag för översiktsplaneringen och politikens bedömning av dess aktualitet.

- En dialogprocess tar ofta lång tid i förhållande till PBL:s krav på aktualitetsprövning av översiktsplanen varje mandatperiod, vart fjärde år, varför det inte är orimligt att starta en medborgardialog om innehållet i översiktsplanen direkt efter antagande. På så vis hinner ett underlag tas fram inför aktualitetsprövningen i början på nästa mandatperiod.
- Under de närmast kommande åren ska även kommunens *vision* förnyas och i det arbetet bör översiktsplanen vara ett underlag och verktyg i dialogprocessen. Medborgardialog för visionen respektive översiktsplanen kan och bör samordnas för att effektivisera för både arrangörer och deltagare samt nå ett samspelande resultat.

Sammanfattande konsekvensbeskrivning

Konsekvenser av planförslagets rekommendationer finns beskrivna löpande genom dokumentet. Därtill biläggs en miljökonsekvensbeskrivning (Bilaga 1) av planförslaget som helhet. En sammanfattande beskrivning av planförslaget följer här.

Förslaget stödjer i huvudsak:

- en utveckling mot det nationella miljömålet En god bebyggd miljö.
- en hållbar utveckling i fråga om bland annat klimatpåverkan och sociala och ekonomiska faktorer genom rekommendationer för bebyggd miljö.

Förslaget kan innebära negativ påverkan bland annat på:

- Fornlämningar och kulturmiljö genom utbyggnad av infrastruktur och bebyggelse.
- Fågelliv, flora och fauna samt landskapsbild genom etablering av vindkraftsparker och ny bebyggelse i känsliga miljöer.

Underlag och metod

Under arbetet med att ta fram samrådshandlingen har uppgifter inhämtats genom studier av befintliga planer och planeringsunderlag, inom såväl som utom kommunen, samt genom muntliga dialoger med olika expertis. Avsikten är att under det slutliga samrådet ska eventuella brister i materialet upptäckas för att kunna rättas till eller kompletteras till utställningshandlingen, utöver att synpunkter på själva förslaget ska samlas in.

Det underlag som biläggs detta samrådsförslag (Bilaga 2) består av kartor som visar det aktuella underlag som använts vid framställning av planförslaget. Utöver dessa kartor har använts t ex nuvarande översiktsplans underlag som källa för information i de fall den har konstaterats vara giltig i dagsläget.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Bilaga 1: Miljökonsekvensbeskrivning

Om miljöbedömning och MKB

Enligt bestämmelser i plan- och bygglagen ska en miljöbedömningsprocess med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i allmänhet följa arbetet med en översiktsplan, eftersom alla planer och program som kan leda till betydande miljöpåverkan ska miljöbedömas. De flesta översiktsplaner innehåller förslag som kan medföra betydande miljöpåverkan.

Syftet med miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planarbetet så att planeringen kan bidra till en hållbar utveckling.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

En miljökonsekvensbeskrivning ska avgränsas till nivå och innehåll. Kommunen och länsstyrelsen har haft ett samråd om avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen till översiktsplanen den 10 juni 2015. Vid samrådet gjordes en avgränsning av det geografiska området, nivån på MKB:n samt relevanta alternativ till planförslaget.

Det geografiska området

Det geografiska området för miljöbedömningen är i huvudsak hela Herrljunga kommun. Vissa frågor berör ett vidare område. Det gäller utbyggnad av infrastruktur som berör flera kommuner samt påverkan på vattenförekomster, främst ån Nossan, som rinner genom ett flertal kommuner och har sitt utlopp i Dättern i Grästorps kommun.

Nivå

Konsekvenserna ska beskrivas på en översiktlig och strukturell nivå, utan att detaljer i enskilda projekt behandlas, eftersom planen är översiktlig.

Alternativ - nollalternativ

Planförslaget ska jämföras med minst ett nollalternativ och andra relevanta alternativ om sådana är studerade i planarbetet. Nollalternativet ska spegla en trolig utveckling om en ny översiktsplan inte tas fram, antas eller genomförs. Det innebär att rekommendationerna för bebyggelseutvecklingen i kommunens översiktsplan från 2006 fortsätter att gälla. Det finns inga andra relevanta jämförelsealternativ för översiktsplanen än nollalternativet, varför endast detta behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Översiktsplanen från 2006 omfattar mer än vad plan- och bygglagen kräver. Bland annat finns rekommendationer för kommunal verksamhet som barnomsorg, utbildning, social omsorg, hemsjukvård, kulturliv och fritidsverksamhet. Intentionen var att kommunens översiktsplan skulle fungera som ett samordnat styrdokument för samtliga kommunala program och planer. Översiktsplanens bredd och omfattning har samtidigt medfört svårigheter att greppa och få vägledning i de frågor som rör mark- och vattenanvändningen.

I översiktsplanen från 2006 finns allmänna rekommendationer om bebyggelseutvecklingen i tätorterna och på landsbygden. En mer detaljerad beskrivning av utvecklingen i orterna skulle redovisas i fördjupade översiktsplaner. Några nya fördjupningar över tätorterna har inte tagits fram efter 2006, däremot finns fördjupade översiksplaner för Ljung-Annelund (antagen 1997) och en LIS-plan för Sämsjöområdet (antagen 2011). Föreslaget LIS-område vid Örum fanns med i LIS-planen för

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

Sämsjöområdet, men endast som ett område för fortsatt utredning. Påverkan på naturmiljö- och kulturmiljövärden runt Sämsjön kan därför bli större i planförslaget jämfört med nollalternativet, se vidare under *Konsekvenser av förslaget – Natur*.

I förslaget till ny översiktsplan finns en tydligare prioritering av ett resurseffektivt byggande i eller i direkt anslutning till tätorterna med god tillgång till kollektivtrafik samt bättre miljöer och stråk för fotgängare och cyklister i och mellan tätorterna. I planförslaget finns därför bättre förutsättningar för en begränsad eller minskad klimatpåverkan jämfört med nollalternativet.

Planförslaget i korthet

Utgångspunkten för planförslaget är att bebyggelseutvecklingen i kommunen ska ske på ett sätt som tar tillvara "styrkor" i kommunen. Den mer omfattande utvecklingen ska ske vid de två befintliga noderna, tätorterna Herrljunga och Ljung-Annelund och vid den föreslagna noden vid Molla. En hållbar livsstil ska främjas genom att kommunens goda läge i förhållande till järnvägsstationerna nyttjas på ett effektivt sätt. Samtidigt ska även landsbygden ges förutsättningar att leva genom en positiv inställning till ny bebyggelse i anslutning till befintlig. Hänsyn ska tas till områden med höga natur- och kulturmiljövärden samt till produktiv jordbruksmark och skog.

I översiktsplanen föreslås och prioriteras flera större infrastrukturprojekt. Syftet med föreslagna vägombyggnader är att förbättra standarden och framkomligheten på vägarna, att öka trafiksäkerheten samt att förbättra boendemiljön i kommunens orter.

Upplägg av MKB

Som en del av arbetet med översiktsplanen har kommunen tagit fram lokala miljömål. Miljömålen har använts som en sätt att integrera kommunens miljöarbete i planeringen på en strukturell nivå och i ett tidigt skede. Miljöbedömningen av översiktsplanen tar därför utgångspunkt i arbetet med miljömålen. Konsekvenser av planförslaget beskrivs under de fem rubriker som formulerats i arbetet med de lokala miljömålen. Avsikten är att kopplingen mellan planens förslag och kommunens mål tydligt ska framgå. Följande rubriker hämtas från de lokala miljömålen:

- God livsmiljö
- Natur
- Vatten
- Klimat
- Avfall

Utöver kommunens lokala miljömål läggs särskilt fokus vid den betydande miljöpåverkan som förekommer i kommunen idag samt den risk för betydande miljöpåverkan som ett genomförande av översiktsplanen kan medföra.

Miljömål

Nationella och regionala miljömål

Det svenska miljömålssystemet är uppbyggt av ett generationsmål, sexton miljökvalitetsmål och ett etappmål. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till och etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. Riksdagen fastställer preciseringar av respektive miljömål.

Bilaga 1, KS § 99/2016-05-23

I Västra Götalands län har länsstyrelsen fastställt regionala miljömål med utgångspunkt från de övergripande nationella miljökvalitetsmålen.

Kommunens lokala miljömål

Kommuner kan bidra till det nationella och regionala miljömålsarbetet genom att sätta upp egna lokala miljömål. Herrljunga kommun har formulerat sådana mål i samband med arbetet med ny översiktsplan. Miljömålen är formulerade på en strategisk nivå så att de kan komma in i tidiga skeden av planering.

De lokala miljömålen består av fem rubriker som samlar 13 av de nationella och regionala miljömålen. Övriga miljömål har inte bedömts vara relevanta för kommunen. Nedan följer en sammanfattning av de lokala miljömålen, med utgångspunkt från de frågor som är relevanta för översiktsplanen. I den högra kolumnen visas kopplingen till nationella och regionala miljömål.

Lokala miljömål (Herrljunga kommun ska aktivt arbeta för att...)	**Nationella/regionala miljömål**
God livsmiljö - byar och tätorter planeras på ett sådant sätt att resurser kan användas effektivt, en hållbar livsstil kan gynnas och god hälsa främjas – en bilfri livsstil ska vara möjlig. - ta till vara och utveckla natur- och kulturvärden.	**God bebyggd miljö** **Säker strålmiljö**
Vatten - säkra dricksvattenförsörjningen – grundvattnet ska vara av god kvalitet. - bevara våtmarkens vattenhushållande funktion i landskapet. - bevara den biologiska mångfalden i sjöar och vattendrag. - begränsa påverkan av gödande ämnen i mark och vatten.	**Grundvatten av god kvalitet** **Levande sjöar och vattendrag** **Bara naturlig försurning** **Ingen övergödning** **Myllrande våtmarker**
Natur - bevara den biologiska mångfalden i kommunen. - skydda, bevara och stärka jordbruksmarkens värde för biologisk produktion. - skydda, bevara och stärka skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion.	**Ett rikt växt- och djurliv** **Ett rikt odlingslandskap** **Levande skogar**
Klimat - minska utsläpp av växthusgaser. - använda energi och bränslen effektivt.	**Begränsad miljöpåverkan** **Frisk luft**
Avfall - miljön ska vara fri från ämnen och metaller som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.	**Giftfri miljö**